Tampella tänään

5 1970

TAMPELLA-mitali

Tampellan 25-vuotismitali luotiin yhtiön sosiaaliosaston aloitteesta v. 1946. Sen suunnitteli siihen aikaan yhtiön palveluksessa ollut taiteilija Samuli Mattila. Mitalin ensimmäinen jako oli Inkeroisten tehtaiden 75-vuotisjuhlassa v. 1947. Seuraava huomattava jako tapahtui Lapinniemen Puuvillatehtaan 50-vuotisjuhlien yhteydessä vähän myöhemmin samana vuonna. Kanta-Tampellan ensimmäinen jako oli vasta syyskuussa v. 1956 Tampellan 100-vuotisjuhlissa. Silloin yli 800 tampellalaista sai mitalin. Seuraava huomattavampi Tampella-mitalin jakotilaisuus järjestettiin lokakuun 15. pnä v. 1966, jolloin yli 200 tampellalaista sai mitalin. Tämän jälkeen Tampella-mitalia on jaettu vuosittain Tampere-päivän edellä ja saajia on tällöin ollut 50—60 vaiheilla.

Tampella-mitali on tunnustuksen osoitus saajalleen suoritetusta neljännesvuosisadan kestäneestä työstä. Mitalissa ovat sanat: uskollisuus — uutteruus — työ — palkittuna. Mitaliin liittyy diploomi. Diploomista luemme: Tärkeintä elämässä ei ole, mitä ihminen tekee, vaan tärkeintä on se, millä tavoin ja millä uskollisuudella hän tehtävän suorittaa.

Takakansi: Marjatta Metsovaaran "Ruusu" on painettua puuvillasatiinia ja Lapinniemen Puuvillatehtaamme tuotantoon kuuluvaa.

Kansikuvamme on otettu Oy Tampella Ab:n Inkeroisten kartonkitehtaan kartonkikone 4:n yläviiran hoitosillalta. Koneen leveys on 5 m, nopeus 80 — 300 m/min., vuosituotanto n. 72 000 tonnia vuodessa. Valmistaja Tampellan Konepaja.

Valok. U. A. Saarinen

5/1970

Tampella tänään

Tampella-mitalit jaettiin

Tampellan kantatehtailla Tampereella oli Tampella-mitalien jakotilaisuus viime syyskuun 25. päivänä. Mitali annetaan 25-vuotisen yhtäjaksoisen palveluksen jälkeen. Mitalin historian alkuvaiheet on kerrottu tämän numeron etukannen kääntöpuolella. Siinä on samalla värivalokuvattuna mitali molemmin puolin.

Tällä kerralla mitalin kantatehtaillamme sai 71 henkilöä. Oy Tampella Ab johtokunnan puheenjohtaja, toimitusjohtaja, vuorineuvos Johan Nykopp puhui mitalin saajille, vastaanottajien kiitokset esitti toimistovirkailija rouva Aira Aura.

Vuorineuvos Nykopp pitämässä puhettaan Tampella-mitalin saajille.

Toimistovirkailija rouva Aira Aura kiittää mitalinsaajien puolesta.

Insinööri Anna Hiltunen kiinnittää kutoja Ida Nordmanin mitalia.

Tilaisuudessa esiintyi konserttimestari Eero Bisterin trio kahvi- ja virvoketarjoilun lomassa.

Vuorineuvos Johan Nykopp osoitti sanansa mitalin saajille lausuen seuraavaa:

Maailma muuttuu yhä nopeammin ja nopeammin. Neljännesvuosisata sitten elimme tyystin toisissa olosuhteissa kuin tänään. Milloinkaan ennen ihmiskunnan historiassa ei 25 vuoden aikana ole tapahtunut niin paljon uusia asioita kuin on merkitty aikakirjoihin vuoden 1945 jälkeen.

Työelämässä ovat tulleet meitä jokaista vastaan sellaiset käsitteet kuin automaatio ja rationalisointi. Meidän lihaksemme pääsevät tämän kehityksen ansiosta helpommalla kuin neljännesvuosisata sitten. Raskaita töitä joudutaan toki tekemään vieläkin, mutta varsinaisen ruumiillisen työn osuus teollisuudessa on kaiken aikaa vähentynyt.

Juuri äskettäin sanomalehdissä kerrottiin ensimmäisestä Suomessa valmistetusta tietokoneesta, joka otetaan käyttöön ensi vuoden puolella. Ylpeyttä tuntien voimme todeta, että tämä kone käynnistyy juuri Tampellan tuotantolaitoksella Inkeroisissa. Tietokoneen avulla pystymme tekemään entistä korkealaatuisempaa paperia maailmanmarkkinoille.

Tämä nopea kehitys tuotantoelämän eri aloilla hämmentää ja ahdistaa. Yksityinen ihminen, omien kättensä työllä itsensä ja perheensä elättävä ihminen joutuu kysymään itsel-

Varatoimitusjohtaja DI C-E Forss ja niisittäjä Kerttu Nurmi kättelemässä. Keskellä insinööri Anna Hiltunen.

Työnjoht.
Eevertti Heinola

Levyseppä
Eino Koskinen

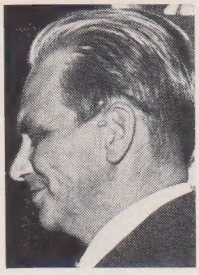

Laivauspäällikkö
Vilho Lahti

Työnsuunnittelupäällikkö
Kauko Lyytinen

Työnjärjestelijä
Eino Sirén

Siivooja
Tuovi Nousiainen

Hioja Lauri Tuominen

Putkiasentaja
Sulo Virola

Tässä muutamia mitali-ilmeitä

tään: Kauanko minua vielä tarvitaan? Milloin tietokone ottaa minun paikkani ja minä olen pelkkä rukkanen, joka heitetään pois?

Tätä on pelätty niin kauan kuin ihmisen tekemää työtä on koneellistettu. Mutta yhtä kauan tuo pelko on osoittautunut aiheettomaksi. Aina ja kaikissa kehitysvaiheissa ihminen on osoittanut korvaamattomuutensa. Sen sijaan että ihminen olisi käynyt tarpeettomaksi, hän onkin pystynyt keventämään työtään, pidentämään vapaa-aikaansa, kohentamaan elintasoaan ja hyvinvointiaan.

Te, kunnioitettavat juhlavieraamme, Tampella-mitalin saajat, olette eläneet nämä 25 kehityksen vuotta saman työnantajan palveluksessa. 25 vuotta samassa yhtiössä on pitkä aika. Olisi kohtuutonta lähteä sellaisesta uskollisuusajattelusta, että kukaan olisi neljännesvuosisataa elämästään uhrannut pyyteettömästi yhtiön hyväksi. Jokaiselle yksilölle ovat tärkeintä oma ja perheen hyvinvointi ja menestys. Paljolta kuitenkin yrityksen ja siinä työskentelevän yksilön menestys kulkevat käsi kädessä. Teidän 25 vuotta jatkunut ja yhä jatkuva aktiivinen työpanoksenne on koitunut sekä Teidän että Tampellan hyväksi. Koko Tampella-perheen yhteisten ponnistelujen ansiosta voimme tällä hetkellä katsoa tulevaisuuteen toiveikkaammin kuin ehkä montakaan kertaa tätä ennen. Meillä kaikilla on edessämme suuria työkohteita, yhä vaativampia tehtäviä.

Meitä, meidän henkilökohtaista työpanostamme tarvitaan tänä automaation ja rationalisoinnin aikana yhä kipeämmin.

Tähän ei olisi päästy, ellei jokainen yksilö omalla paikallaan olisi tehnyt parastaan. Me kaikki yhdessä olemme sen tehneet. Te erityisesti olette sen tehneet. Pyydän esittää Oy Tampella Ab:n puolesta mitä vilpittömimmät kiitokset Teille jokaiselle tähänastisesta.

Turvaamme taas Teidän tietoonne, kokemukseenne ja yritteliäisyyteenne ryhtyessämme uusiin tehtäviin.

Kiitän teitä kaikkia vielä kerran ja pyydän eri tuotantolaitosten edustajia jakamaan mitalit!

Kiitos!

Mitaliensaajien kiitokset kertoi toimistovirkailija rouva Aira Aura. Hän sanoi näin:

"25 vuotta saman työnantajan palveluksessa on melkoisen pitkä aika. Se osoittaa, että olemme viihtyneet työpaikassamme ja arvostaneet sitä. Kukin olemme omalla tahollamme yhteistä työsarkaa hoitaneet sillä koulutuksella ja kokemuksella, jonka olemme itsellemme voineet hankkia. Kun meidät tänään on tähän tilaisuuteen kutsuttu, on ilmeistä, että tyytyväisyys on molemminpuolista.

Tampellan 25-vuotismitalin saajien puolesta kiitän Tampellan johtoa meille osoitetusta huomaavaisuudesta ja toivon menestystä yhtiön toiminnalle."

→

MITALIEN SAAJAT

PÄÄKONTTORI JA PELLAVATEHDAS:

Konttoristi Aira Kaunisto
Sosiaalineuvos Artturi Tienari
Apulaisjohtaja Aarne Vikkula
Kirvesmies Martti Aro
Leikkaaja Sirkka-Liisa Karttinen
Punoja Helena Kotiranta
Vyyhteejä Helvi Lahti
Puuseppä Mielo Mannila
Kutoja Ida Nordman
Niisittäjä Kerttu Nurmi
Puuseppä Veikko Olden
Apumies Kalle Paasikivi
Sähköasentaja Usko Vartiainen
Koneenhoitajan apul. Helmi Virtanen

LAPINNIEMI:

Työnjohtaja Pentti Heikkilä
Palkkakonttorin hoitaja Hilkka Vanhanen
Kutoja Anja Ilonen
Kutoja Laina Jokinen
Aputyöntekijä Anna Kaasalainen
Vanukoneenhoitaja Kerttu Kaasalainen
Sorvaaja Lauri Kangasmaa
Solmukoneenkäyttäjä Eeva Kaplas
Tarkastaja Lempi Lahti
Kehrääjä Kerttu Lehtinen
Siivooja Bertta Ruokola
Laitosmies Tauno Saarto

KONEPAJA:

Toimistovirkailija Aira Aura
Työnjohtaja Eevertti Heinola
Toimistovirkailija Signe Jyränen
Työntutkija Kaarlo Kukkaisniemi
Laivauspäällikkö Vilho Lahti
Työnjohtaja Matti Lehtonen
Varastokonttorin esimies Erkki Loimuneva
Työnsuunnittelupäällikkö Kauko Lyytinen
Työnjohtaja Otto Nordström
Työnjohtaja Otto Rinkinen
Työntutkija Erkki Toivola
Suunnittelija Antti Toivonen
Työnjohtaja Veikko Viitanen
Työnjärjestelijä Mauno Vuori

Missä Tampella-mitalia voi kantaa?

Tämä kysymys on esitetty toimitukselle.

Olemme ottaneet asiasta selkoa ja vastaus on tässä:

Sitä voi kantaa kaikissa Oy Tampella Ab:n tai sen piirissä toimivien tampellalaisten perustamien yhteenliittymien järjestämissä arvokkaissa tilaisuuksissa.

On syytä toivoa, että mitalin kantaminen edelläkerrotunlaisissa yhteyksissä yleistyisi.

Muualla sen käyttö ei ole tarpeen.

Levyseppä Pekka Heljo
Nosturinkuljettaja Katri Honkanen
Höyryvasarankäyttäjä Armas Huupponen
Lähetysmies Oiva Häkkinen
Mallipuuseppä Kaarlo Järvensivu
Viilaaja Esko Järvinen
Seppä Paavo Kanerva
Viilaaja Toivo Koivuniemi
Levyseppä Eino Koskinen
Tarkastaja Frans Kuitti
Hioja Kaarlo Laaja
Tarkastaja Aimo Lehtinen
Peräasettaja Pentti Lehtinen
Levyseppä Väinö Lindstedt
Työnjärjestelijä Martti Mäkelä
Tarkastaja Toivo Mäkelä
Panostaja Emil Nieminen
Lähetysjärjestelijä Rauno Nieminen
Levyseppä Veikko Ranta-aho
Metallityöntekijä Pentti Setälä
Lämmittäjä Tauno Silvennoinen
Työnjärjestelijä Eino Siren
Nosturinkuljettaja Eino Svärd
Arkistonhoitaja Hilma Tamminen
Levyseppä Pekka Tila
Rouva Tuovi Toiviainen
Hioja Lauri Tuominen
Pakkaaja Lauri Valtonen
Rouva Jenny Vartimo
Putkiasentaja Sulo Virola
Työnjohtaja Viljo Välimäki

Tämänvuotisista mitalinsaajista oli

— pääkonttorista	2
— pellavatehtaalta	12
— Lapinniemen puuvillatehtaalta	12
— konepajalta	45
Yhteensä	71

Inkeroisiin uusi asema

Inkeroisissa ovat aseman uusimissuunnitelmat olleet vireillä jo vuosikausia, sillä nykyinen asema on osoittautunut tarkoitukseensa sopimattomaksi.

Nyt ovat parhaillaan uuden aseman perustustyöt meneillään, samalla tehdään tulevat uudelle asemalle viemäröintija vesijohtotyöt. Asema rakennetaan ns. viipaletaloksi ja se on ulkomitoiltaan 15,1 x 8,2 m. Sisätiloiksi tulevat odotushuone, toimistotilat, lämminvarasto, lämpökeskus ja tavarasuoja sekä sosiaalitiloina pesu- ja käymälätilat.

Uusi asema sijaitsee välittömästi entisen asemarakennuksen pohjoispuolella. Rakennuksen pystytys alkoi lokakuun alussa. — OL.

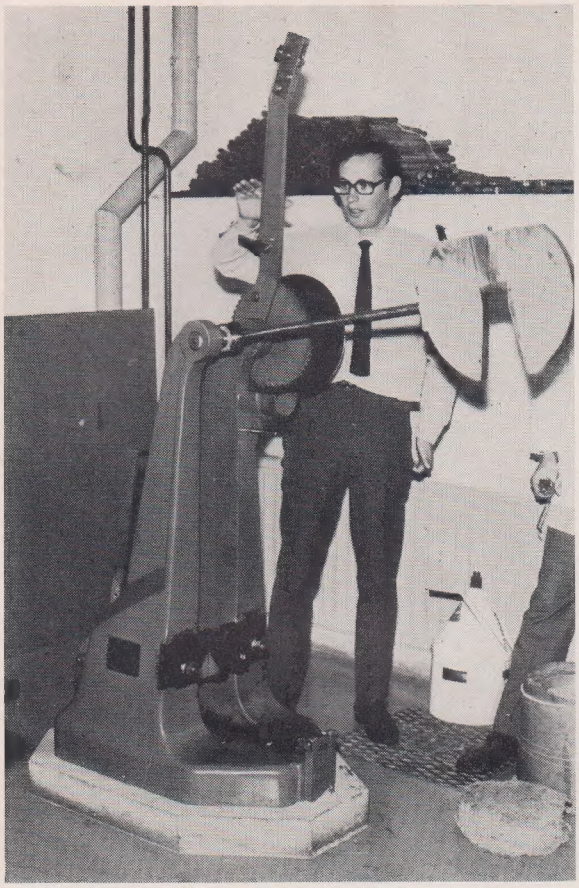

DI Seppo Härkönen toteaa, että iskuvasara nyt on putoamallaan . .

Nestemäistä typpeä kaadetaan alkoholiin, jossa koesauvat ovat. Kuvassa DI Seppo Härkönen kaatamassa ja laboratoriomestari Pekka Mäkinen huolehtimassa lämpötilan mittauksesta.

HUH-HUH!

Tampereella -100° syyskuussa

Konepajan metallilaboratoriossa suoritettiin 8. 9. 70 joukko iskusitkeyskokeita, joissa lämpötila laskettiin -100°C:een. Kokeet liittyivät Neste Oy:n tilaamien laitteiden hitsisaumojen koestukseen.

Messukylässä koehitsatuista, 3,5 % nikkeliä sisältävistä levyistä valmistettiin lovi-iskusauvoja. Nämä jäähdytettiin ko. lämpötilaan käyttämällä väliaineena alkoholia, johon johdettiin nestemäistä typpeä.

Koesauvojen annettiin olla 10 minuuttia -100°C:n lämmössä, janka jälkeen ne lyötiin poikki iskuvasaralla. Vasaran sauvan katkaisemiseen käyttämä iskuenergia on mittana aineen sitkeydelle — mitä suurempi energia tarvitaan iskuun, sitä sitkeämpää on aine.

Koe onnistui hyvin sekä koejärjestelyjen että hitsauksen osalta. Lämpötila mitattiin termoelementillä ja se pystyttiin pitämään ± 2°C rajoissa. Hitsaussaumat ja niiden läheisyydessä muutosvyöhykkeet osoittautuivat yllättävän sitkeiksi näin alhaisessa lämpötilassa. Tämä syyskuinen pakkanen on näin ollut Tampereen kylmyysennätys.

Tamrockin kultamitalituote Minirondo MR 500 on pitkälle automatisoitu tunnelinporauslaite. Brnon messuilla Tamrockin osastolla oli myös viehättävä messuemäntä, joka on asettautunut kultamitalituotteen ohjauslavalle.

Tamrock taas ensimmäinen

Brnon 12. messuilla Tshekkoslovakiassa Tampella-Tamrock on nyt ensimmäisenä suomalaisena saanut messujen kultamitalin. Voittanut tuote, Minirondo MR 500, on pitkälle automatisoitu tunnelinporauslaite.

Mitalin ojensi messujen arvostelulautakunnan puolesta sen puheenjohtaja professori Frantisek Pratesh Tamrockin edustajille, jotka olivat markkinointipäällikkö Bengt Ådahl ja DI Seppo Lehmuskallio.

Prof. Pratesh sanoi, että kultamitalin myöntämisen perusteena ovat tuotteen luotettavuus käytännössä, ihmisystävällisyys — paljonko kone rasittaa käyttäjää — sekä hyötyarvo.

Tieteellistymisen ja teknistymisen johdosta koneiden kilohinta kohoaa noin 20 %, vuosikymmenessä, mutta käyttöarvon ja suorituskyvyn on kasvettava vielä nopeammin eli keskimäärin 40 %, totesi professori Pratesh.

Kultamitali myönnetään teknisesti edistyneille huipputuotteille. Mitalin arvoa kuvaa se, että tänä vuonna muista pohjoismaista vain Ruotsi sai yhden mitalin.

Minirondoja on käytössä Tshekkoslovakian hiili- ja uraanikaivoksilla, tunnelitöissä

Espanjassa, Ruotsissa ja Norjassa, Kanadan nikkeli- sekä Portugalin volframikaivoksilla, mutta ei toistaiseksi ainoatakaan kotimaassa. Niinpä Tamrock, joka on erikoistunut kallion läpi tunkeutumiseen, myy 75 % tuotannostaan vientimarkkinoille.

Millainen on uusi kultamitalituote Minirondo MR 500? Tamrockin johtaja DI Matti Kilpinen sanoo, että Minirondo MR 500 on tyypillinen Tamrockin tuote, jonka suunnittelussa on ollut lähtökohtana se, että markkina-alueenamme on koko maailma. Minirondo on suunniteltu nimenomaan pienten tunneleiden tehokkaaseen, nopeaan poraukseen, ja se on lyhyessä ajassa saavuttanut myös hyvän myyntimenestyksen.

MR 500 on monessa suhteessa kilpailijoitaan parempi: siinä on patentoitu hydraulinen yhdensuuntaisuusautomatiikka, jonka ansiosta porattavat reiät ovat täsmälleen yhdensuuntaiset. Siitä johtuen tunnelinajoteho on suuresti parantunut viime vuosina.

Porakoneena on ES 300 Corona, erillisellä pyöristysmoottorilla varustettu äänenvaimennettu porakone, joka tehovertailussa on osoittautunut voittamattomaksi. Sen konstruktio on patenttisuojattu lähes kaikissa maailman maissa. Minirondossa on myös Tamrockin kehittämä porakoneen pysäytys- ja palautusautomatiikka, joka on osoittautunut erinomaiseksi ja helpottaa suuresti poraajan työskentelyä.

Runkorakenteeltaan Minirondo on markkinoilla olevista tuotteista kätevin ja siksi pieniäkin tunneleita varten voidaan rakentaa todella tehokkaita porauslaitteita. Ulkomaiset asiantuntijat ja käyttäjät ovatkin ristineet Minirondon "kallionporausalan panssarinyrkiksi".

Tamrock on vastaanottanut jo kaksi kertaa arvostetun kansainvälisen palkinnon, sillä vv. 1966 ja 1968 sen tuotteet saivat arvostetun World Mining -lehden Blue Ribbon'in panoksestaan maailman kaivosteollisuuden kehittämiseksi.

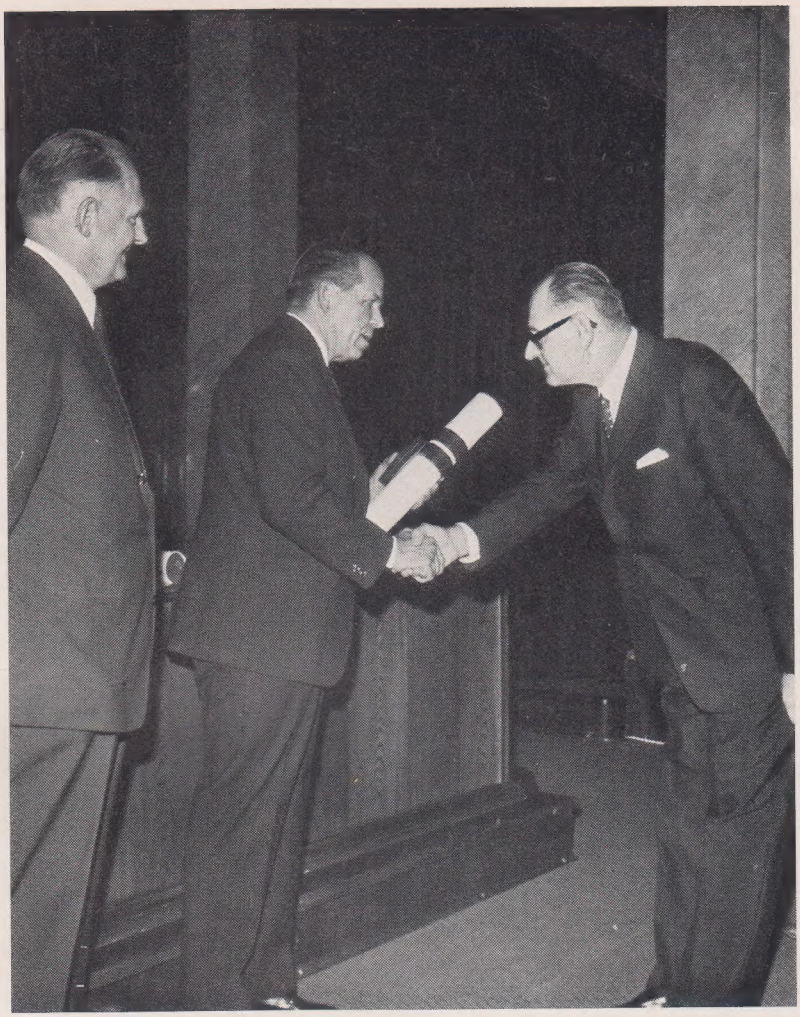

Tamrockin merkkinointipäällikkö Bengt Ådahl vastaanottaa Brnon konemessujen arvostelulautakunnan puheenjohtajalta, professori Prateshilta kultamitalin.

(Blue Ribbon=Sininen nauha)

Yleisradion Prahan kirjeenvaihtaja, rouva Lieko Zachovalova kertoi perjantai-iltana, 11. syyskuuta, sen, mitä Tamrockissa oli hieman osattu odottaa: Tamrock voitti ensimmäisenä suomalaisena yrityksenä Brnon konemessuilla kultamitalin tuotteellaan. Voittanut tuote, Minirondo MR 500, on pitkälle automatisoitu tuote. Tässä Lieko Zachovalovan raportti:

Täällä Praha

Ensin oli peruskallio, sitten tuli kivikauden ihminen, jolle siitä lankesi ase ja työkalu ja monia muita, kunnes joku keksi ruudin. Mutta miten saada porattua kaivoksiin ja tunneleihin sopivat räjähdysreiät? Siinä on riittänyt insinööreille miettimistä meidän päiviimme saakka. Tämän päivän huippusaavutuksesta voidaan ylpeillä Suomessa. Tänään aamupäivällä vastaanottivat Tampereelta Tamrock'in edustajat Brno XII koneteollisuusmessujen kultamitalin ja diplomin koko tunneliperän kattavalle pyörivälle Minirondo koneelle. Kuten aikaisempana 6 vuotena palkittiin 30 uusasiallista tekniikan luomusta kultamitalein. Arvostelulautakunta arvosteli kolmea määräävää näkökohtaa: tuotteen luotettavuutta käytössä suuren määrän ja arvojen

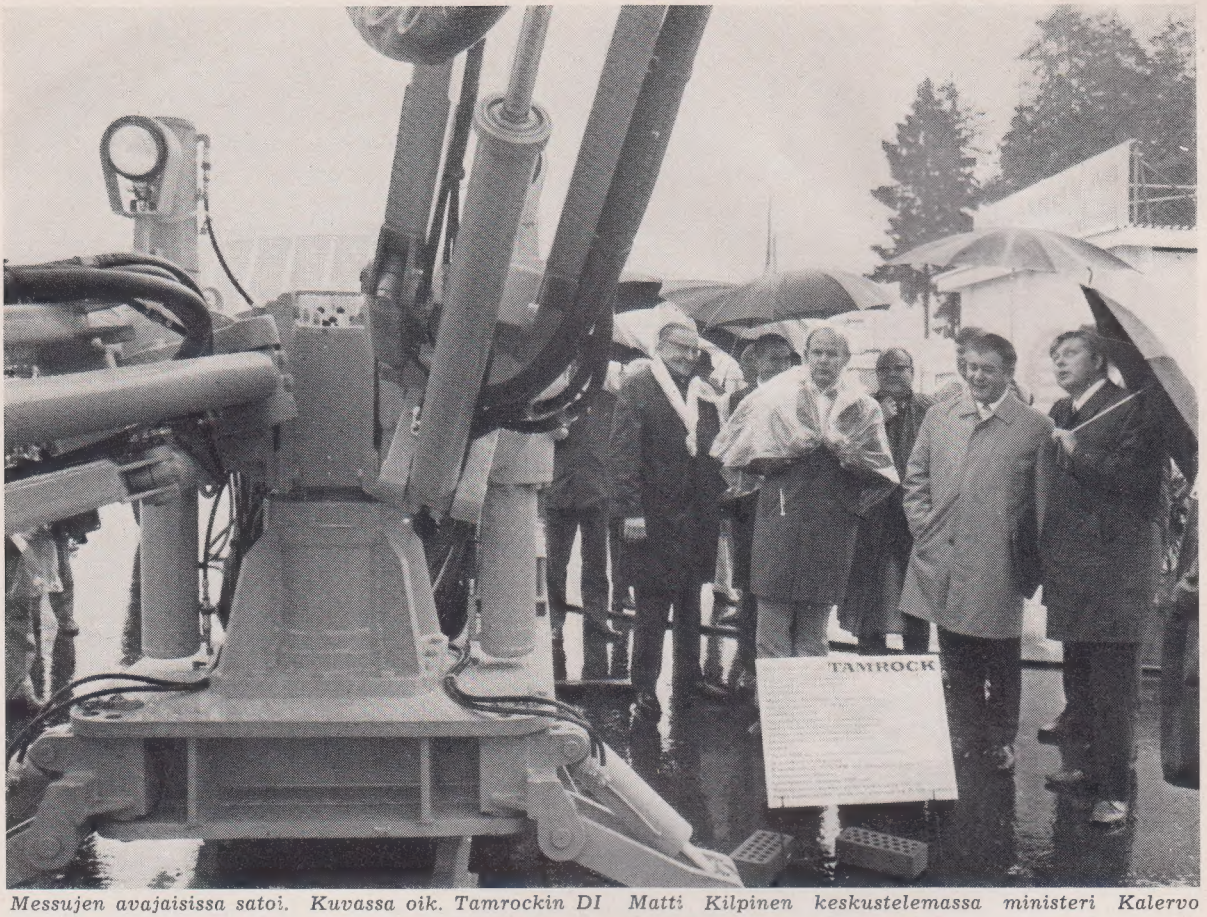

Messujen avajaisissa satoi. Kuvassa oik. Tamrockin DI Matti Kilpinen keskustelemassa ministeri Kalervo Haapasalo n kanssa.

Tampereen maansiirtomessut sysäys valtakunnalliseen näyttelyyn

Kallioporakoneita, pyöräkuormaajia, tiehöyliä. Hetkittäisiä sadekuuroja, koleutta, mutta aurinkoakin. Maansiirto Tampere 70-messuilla oli edustettuna 150:een nouseva edustava joukko maansiirtoteollisuuden tuotteita. Näiden messujen toivotaan olevan sysäys alan valtakunnalliselle näyttelytoiminnalle.

Ensi sijassa maanrakennusalan urakoitsijoita kiinnostavilla messuilla ei rajoituttu pelkästään kone-esittelyyn. Niiden yhteyteen oli järjestetty myös luentopäivät, joilla urakoitsijoilla oli tilaisuus täydentää tietojaan sekä omaan alaansa että yritystoimintaan yleensä liittyvissä asioissa. Asfalttiurakoitsijain liitto osallistui omasta puolestaan messuille järjestämällä niiden yhteydessä vuosittaisen luento- ja keskustelutilaisuuden Asfalttipäivän.

— Rakennusalan urakoitsija joutuu Suomessa tekemään työtään erittäin vaativissa olosuhteissa ja on selvää, että myös ne vaatimukset, jotka urakoitsijan työkoneille meillä asetetaan, ovat poikkeuksellisen kovat, totesi Maansiirtomessut Tampere Oy:n hallituksen puheenjohtaja, toimitusjohtaja Veikko Virkkunen tervehdyssanoissaan.

Tamrock esittäytyi omalla osastollaan, johon kuului mm. näyttelyhalli. Siellä neljän päivän ajan pyöritettiin uutta Tamrock through the rock-elokuvaa.

---

ollessa kyseessä. Toiseksi ihmisystävällisyyttä eli sitä, ettei kone saa uuvuttaa käyttäjäänsä ja kolmanneksi tuotteen hyötyarvoa. Tieteellistymisen ja teknillistymisen johdosta kohoaa nykyaikana koneiden kilohinta n. 20 % vuosikymmenessä, mutta niiden käyttöarvon ja suorituskyvyn tulee kasvaa vielä nopeammin eli keskimäärin n. 40 % vuosikymmenessä myyntiyksikköä kohden. Näin tulisi olla muttei näin vielä aina ole totesi arvostelutuomari prof. Pratesh. Mitalikilpaan ilmoitetuista tuotteista pääsi n. joka kymmenes palkinnoille ja yhteensä osallistui Brnon messuille 1 600 näytteillepanijaa 28 maasta. Suomalaisten insinööritaito ja työläisten laatutyö olivat tänään ensimmäistä kertaa palkintokorokkeella ja voitanee kysyä pitikö tätä viennin edistämisen kannalta varsin merkittävää tilaisuutta odotella 7 pitkää vuotta. Kaksi muuta pohjoismaata Ruotsi ja Tanska ovat näiden vuosien kuluessa voittaneet toinen kolme ja toinen neljä kultamitalia tässä lujassa kilvassa.

Tampellan luukkurakenteita ruotsalaiseen vesivoimalaan

Tampellan konepaja toimittaa luukkurakenteita nostokoneineen Ruotsiin Rengårdin voimalaitokselle. Voimalaitos rakennetaan Kusforsiin, joka sijaitsee 60 kilometrin päässä Skellefteån kaupungista länteen. Tilaaja on Skellefteå Kraftaktiebolag, Skellefteå.

Tampella hoitaa myös luukkujen asennuksen. Veden tuloputken segmenttiluukun osalta työ valmistui kesällä 1970. Hieman myöhemmin saatiin päätökseen säännöstelypadon toisen segmenttiluukun ja imuputken sulkuluukun asennukset. Säännöstelypadon toisen segmenttiluukun asennus tapahtuu tammi—maaliskuussa ensi vuoden alkupuolella. Tampellan koko toimitus koostuu näin:

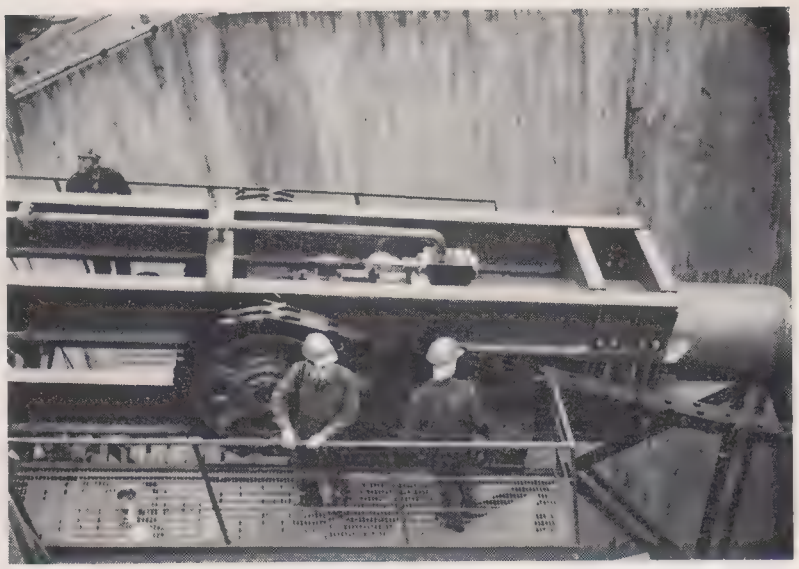

Tuloputken segmenttiluukun hydraulinen vetokoneisto koekäytössä. Takana vas. Tampellan työnjohtaja Mikko Salo, edessä vas. Tampellan DI Matti Ryynänen ja oik. ins. Pentti Autero.

1 kpl turpiinin tuloputken segmenttiluukku 14,6 m x 14,6 m (leveys x korkeus), johon tulee hydraulinen nostokoneisto. Luukun paino aisoineen ja tukilaakereineen on n. 125 tonnia ja hydraulisen koneiston nostovoima on n. 130 tonnia.

2 kpl veden säännöstelyyn liittyviä segmenttiluukkuja 18,0 m x 6,0 m (leveys x korkeus), joihin tulevat mekaaniset nostokoneistot. Yhden luukun paino aisoineen ja tukilaakereineen on n. 50 tonnia ja mekaanisen koneiston nostovoima on n. 55 tonnia.

1 kpl turpiinin imuputken sulkuluukku 15,6 m x 7,1 m (leveys x korkeus), johon tulee mekaaninen nostokoneisto. Luukun paino on n. 45 tonnia ja mekaanisen koneiston nostovoima on n. 50 tonnia.

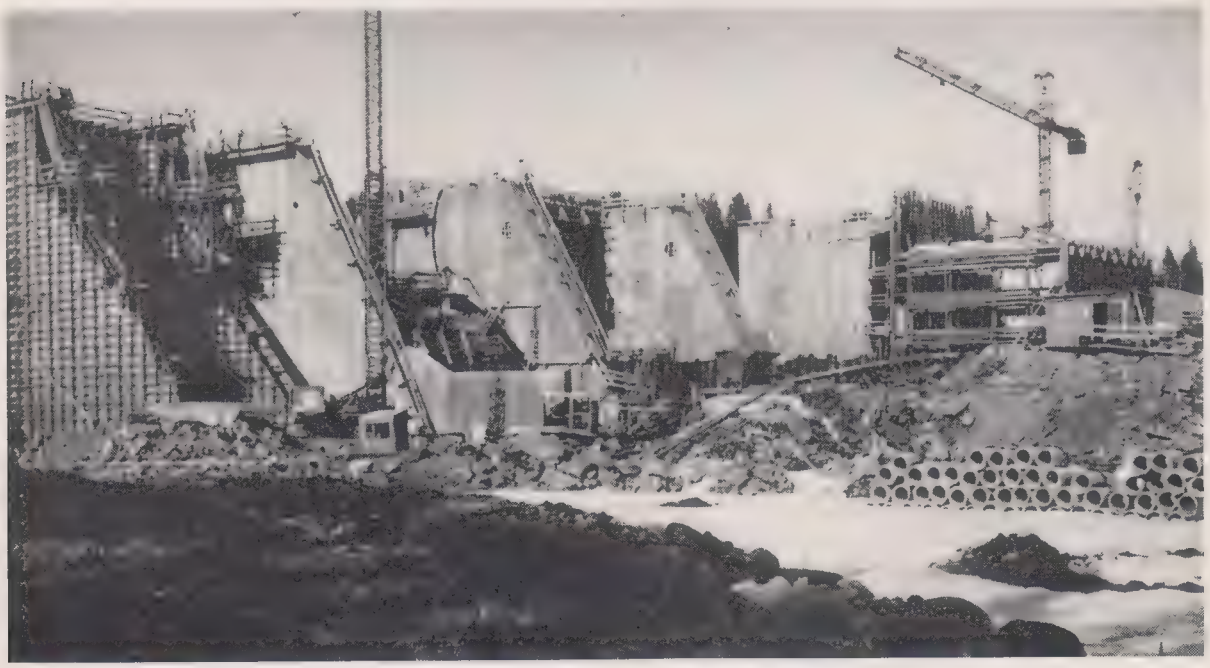

Rengårdin vesivoimalaitoksen patopilarit, joiden väliin Tampellan valmistamat patosegmenttiluukut asennetaan.

Miten menee konepajalla?

Muuan isoimmista päivälehdistämme pyysi haastattelun konepajamme johtajalta, Oy Tampella Ab:n varatoimitusjohtajalta DI N i l s B j ö r k l u n d i l t a syyskuun lopussa. Ja tässä sekä kysymykset että vastaukset:

1) Mitkä ovat Tampellan konepajan vientinäkymät?

Onko uusia markkina-alueita tullut kuvaan tämän vuoden aikana?

Kuinka paljon on ennakoitu viennin kasvavan tänä vuonna viime vuoteen verrattuna?

Mikä on viennin osuus koko konepajan tuotannosta?

Millä sektorilla vienti on lisääntynyt eniten?

— Tampellan konepajan vienti jakaantuu kahteen päätyyppiin: raskaisiin investointituotteisiin puunjalostusteollisuutta ja voimataloutta varten sekä kaivosteollisuuden sarjavalmisteisiin tuotteisiin konepajan Tamrock-osastolta. Periaatteessa vienti peittää koko maailman, vaikka on maita, joihin nähden ei toistaiseksi ole erikoisempia vientiponnisteluja suunnattu — lähinnä niiden erikoisluonteen takia.

Raskaiden tuotteiden kohdalla ei voida puhua vuosikohtaisesta kasvusta, koska suuret yksiköt — kuten paperikoneet — muuttavat kuvaa vuodesta toiseen. Keskimäärin menee raskaiden investointituotteiden myynnistä puolet ulkomaille.

Tamrock-tuotteista menee 80 % vientiin.

2) Aihepiirinä konepajan tuotekehittely ja uudet prototyypit.

Mitä uutta on tulossa prosessiteollisuuden alalla?

— Puunjalostusteollisuuden koneet merkitsevät puolta konepajan tuotannosta. Näinollen on tutkimuspanos niihin huomattava, ja teemme työtä uudentyyppisen kartonginvalmistusmenetelmän luomiseksi. Jätteiden hävityksen alalla olemme luoneet uusia mullistavia menetelmiä kiinteiden jätteiden hävittämiseksi. Työ on vielä kesken mutta ensimmäiset tulokset voitanee esitellä lähiaikoina.

Tamrock-osaston voimakas kehitys on suunnattu louhintatyön automatioon. Samalla on tullut markkinoille ruuvikompressorisarja.

3) Konepajan kehitysnäkymät. Mitä uutta 1970-luku tuo tullessaan?

— 1970-luku tulee merkitsemään yhä voimistuvaa toimintaa edellämainituilla toimialoilla. Alkanut toiminta kemian teollisuuden vaativien laitteiden valmistajana vakiintunee. Tamrock tulee jatkuvasti kasvamaan nopeata vauhtia muodostuen yleismaailmallisesti tunnetuksi tavaramerkiksi louhintatekniikan alalla ja entistä suuremmaksi osaksi Tampellan konepajateollisuutta.

4) On mainittu, että Tampellan työntekijämäärä kasvaisi 250 työntekijällä vuoden loppuun mennessä. Mikä on työvoimatilanne? Tarve? Koulutus ja uudelleenkoulutus?

— Koko vuoden 1970 ajan on tuotannon pullonkaulana ollut ammattityövoiman vajaus. Tälle vuodelle suunniteltu lisäys jää täyttämättä. Vaikka Tampellan konepajakoulun kapasiteetti on nostettu kaksinkertaiseksi eli 100 oppilaaksi vuosikurssia kohti, työvoimavajaus lähiaikoina on jatkuvasti jarruna tuotannolle.

5) Onko laajennuksia odotettavissa lähiaikoina?

Nyt käynnissä olevien valimon ja Messukylän hitsaus-, levy- ja putkityöpajan laajennusten valmistuessa tullaan huomio kiinnittämään saavutettujen tavoitteiden vakiinnuttamiseen ja toiminnan kiinteyttämiseen voimakkaan kasvuvaiheen jälkeen ennenkuin harkitaan uusia laajennuksia.

Minimipalkkaa korotettu Ranskassa

Heinäkuun 1. pnä nousi lakisääteinen vähimmäispalkka Ranskassa n. 4 prosentilla. Edellinen korotus tapahtui maaliskuussa. Uudet tuntipalkkamäärät vastaavat 40-tuntiselta työviikolta 607 frangin kuukausituloa ja Ranskassa yleisimmin sovelletulta viikkotuntimäärältä 683 frangin kuukausiansiota.

Vähimmäispalkan korkeuden oltua aikaisemmin kytketty elinkustannustasoon huomioidaan nykyisin myös taloudellisen kasvun määrä minimipalkkoja laskettaessa.

Viimeisten arvioiden mukaan saa minimipalkkaa nauttia n. 750 000 työntekijää, joista suunnilleen kaksi kolmasosaa on naisia.

Ranskan frangin kurssi on nyt 0,755 mk.

...ja Tamrock

Muistattehan Tamrockin Kiinan-kaupan, joka kaksinkertaisti yhdellä iskulla maamme viennin Kiinaan?

Mutta ei sillä hyvä!

Tamrock on vallannut uusia markkinoita mm Islannista, Sambiasta ja Australiasta. Eli jälleen eri puolilta maailmaa. Ensimmäinen toimitus Sambiaan lähti syyskuussa. Paramatic-jumbo on Sambiassa ensimmäinen mekanisoitu tunnelinajolaite. Lokakuussa lähetettiin Australiaan Tamrockin ensimmäinen porausjumbo tuohon maanosaan. Jumbo on nyt Mount Lyell Mining & Railway Co:n kaivoksella Tasmaniassa.

Myös Islantiin on toimitettu 3-puominen jumbo, joka työskentelee Laxa-voimalaitoksella tunnelin porauksessa. Jumbo on ensimmäinen Islannissa.

Laajennuksia

Tamrockin tyypillisin aihe tänä vuonna on ollut laajennukset. Ja niitä toki on tehty ja tekeillä.

Henkilökunta on vuoden vaihteen jälkeen kasvanut. Niinpä maisemakonttori on ollut ahdas edelleen, vaikka lisätiloja on saatu. Maisemakonttoria laajennettiin elokuussa 200 m². Vuoden 1971 alussa valmistuu lisätilaa 560 m² keskusvarastorakennuksen neljänteen kerrokseen. Tänne muuttavat lähinnä suunnittelijat.

Tampellan Messukylän teollisuusalueelle on rakennettu suurhalli kompressorien kokoonpanon käyttöön. Hallin tilavuus on 2.000 m².

Tampellan teollisuusalueelle on valmistunut raskaan kokoonpanon käyttöön 1.500 m²:n halli, jossa tehdään kaikkien hydraulisten puomien, jumbojen, vaunujen ja telineiden kokoonpanot.

Työstökoneita 3.2 Mmk:lla

Varsinaiseen Tamrockin tehdaslaitokseen on meneillään suuria muutoksia, koska Kiinan projektin läpivienti vaatii lisätilaa. Uusia työstökoneita on ostettu noin 25 ja tilauksen arvo on 3.2 Mmk.

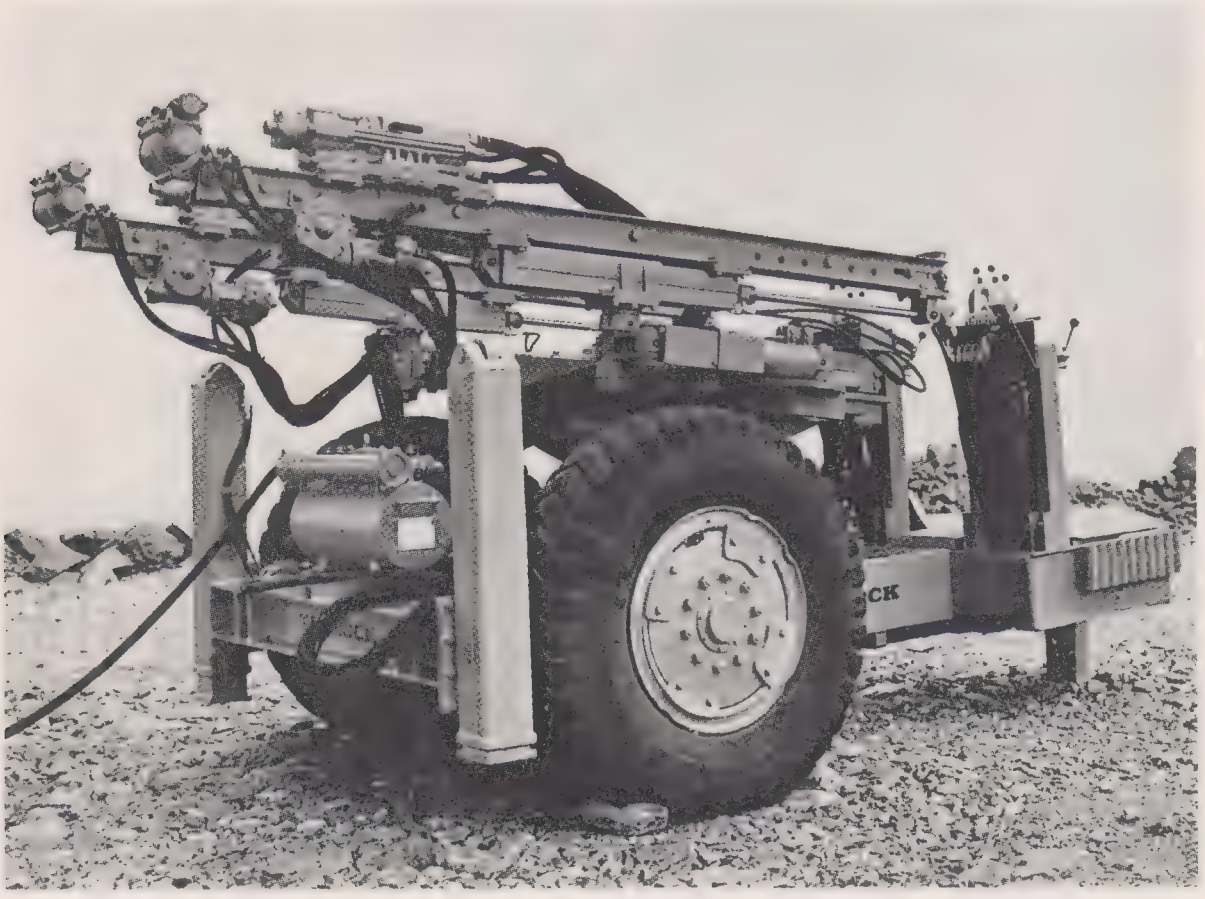

DUO TULEE!

Tamrock luo jälleen uutta: levylouhintaa varten kehitetyn, pitkälle mekanisoidun Tamrock DUO -porausvaunun, joita jo on toimitettu Ruotsin Kirunaan 5 kappaletta. DUOSSA on kumipyöräalustalle asennettuna kaksi hydraulista puomia syöttölaitteineen ja porakoneineen. Laite liitetään vetovaunuun nivelellä, jota käytetään vaunun ohjaamiseen.

Öljyntorjuntakaluston avulla poltetaan mereen valunutta öljyä. Kuva on äskettäisestä harjoituksesta Pellingin vesillä.

Hannu Koski
Palomestari
Heinola

Öljy-vahingot

Aihe on tuttu jokaiselle jo lehtien palstoilta. Valotamme tässä jutussa niiden torjuntaan liittyviä yksityiskohtia.

Öljyvahinkotorjunnasta puhuttaessa on tilanne lyhyesti sanottuna seuraava:

Erilaisia öljyvahinkoja esiintyy maassamme yhä lisääntyvässä määrin.

Yhtenäistä järjestettyä öljyvahinkotorjuntaorganisatiota ei maassamme toistaiseksi ole.

Tavallisimpia vahinkoja aiheuttavia öljytuotteita ovat:

— bensiini
— nafta
— moottoripetrooli
— erilaiset polttoöljyt

Öljytuotteiden vahingollisuus onnettomuustapauksissa riippuu lähinnä niiden

— leimahduspisteestä
— leviämiskyvystä
— vesiliukoisuudesta
— myrkyllisyydestä
— ominaispainosta

Edellä mainituista seikoista sekä ennen kaikkea vapaaksi päässeen öljyn määrästä riippuvat minkäluonteiseksi öljyvahingot saattavat kehittyä.

Ruotsalaisen tutkimuksen mukaan öljyvahingot jaetaan seuraaviin pääryhmiin

1. *Rakennus- ja laitosvahingot* — ovat usein seurauksena öljysäiliön ylitäytöstä tai säiliön rikkoutumisesta.

2. *Pintavesivahingot* — syntyvät, kun öljyä virtaa vesistöihin merellä, järvissä, joissa, satamissa jne. aiheuttaen vahinkoja mm. laitureille, silloille, uitettavalle puutavaralle, uimarannoille ja eläinkunnalle. Jos öljyä pääsee vesistöön, jota käytetään asutuskeskuksen vesivarastona, seuraukset voivat olla tuhoisat. Lisäksi ke-

veiden öljytuotteiden kuten bensiinin — joutuminen viemäriverkostoon voi aiheuttaa räjähdysvaaran. Öljytuotteita ei saa huuhtoa viemäriverkostoon.

3. *Pohjavesi- ja maavahingot* — saavat aikaan vahinkoja öljyn valuessa maakerrosten läpi pohjaveteen, jota ihminen käyttää taloudessaan. Tässä yhteydessä haluan tuoda esille, kuinka tärkeätä on paloviranomaiselle kuuluva maanalaisen öljysäiliön tarkastus ennen sen maahan upottamista.

B. Öljyvahinkojen torjunta

Niinkuin edellä kävi ilmi, mitään järjestettyä valtakunnallista öljyntorjuntaorganisatiota ei ole olemassa. Kuitenkin palolaissa sanotaan "Kunnan on alueellaan huolehdittava palotoimen hoidosta". Kun öljytuotteisiin ja -vahinkoihin voidaan aina yhdistää välitön tai välillinen palonvaaratekijä, tästä on vedettävissä johtopäätös, että öljyvahinkojen torjunta kunnassa kuuluu palokunnalle ja torjunnan organisoiminen kunnan paloviranomaisille — siis palolautakunnalle ja palopäällikölle. Kantani on, että aloitteenteko asiassa kuuluu palopäällikölle, joka suunnitelmaa laatiessaan tarvitsee välttämätöntä tukea mm. kunnan vesiensuojelu-, puhtaanapito- ja poliisiviranomaisilta. Aivan kuten kunnassa on olemassa kulontorjuntasuunnitelma, pitäisi jokaiseen kuntaan saada jonkinlainen öljyvahinkotorjuntasuunnitelma. Ja niinkuin edellä on esitetty, palokunnalla on suunnitelmassa keskeinen asema, sillä juuri aikatekijä on yksi ratkaisevimmista tekijöistä torjuttaessa öljyvahinkoja. Palokunnillahan on:

— valmis ilmoitusten vastaanotto- ja hälytysjärjestelmä
— hyvä hälytysvalmius
— kiinteä ja liikkuva viestikalusto yhteydenpitoon muiden viranomaisten kanssa
— sellaista kalustoa, joka soveltuu myös öljyvahinkotorjuntaan ainakin alkuvaiheessa.

On myös otettava huomioon, että palokunnan tehtävä öljyvahinkotapauksissa on "ensiapuluonteinen" ja että tulipalojen sammutus on edelleen sen päätehtävä.

Käytännön tehtävät öljyvahinkotapauksissa

Kaikissa vahinkotapauksissa pätee seuraava toimenpideluettelo:

— Selvitetään öljyn vuotopaikka (repeämä, venttiili tms.). On myös heti otettava selvää, mistä öljytuotteesta on kysymys.
— Estetään öljyn enempi purkautuminen.
— Estetään öljyn leviäminen (paloaminen, viemäriaukkojen sulkeminen, leviämisteiden peittäminen sahanpurulla yms.).
— Poistetaan vuotanut öljy
— loka-autot (torjuntasuunnitelma)
— maansiirtokoneet (torjuntasuunnitelma)
— lietepumput ja palokunnan säiliöautot hätätapauksissa

Tässä yhteydessä mainittakoon, että torjuntasuunnitelmassa on otettava huomioon öljyisten jätteiden (maa, purut tms.) hävitys- eli polttopaikka.

— Saastuneen alueen puhdistaminen, joka ei kuulu palokunnalle.

Jatkotoimenpiteet vahingon sattuessa vesistössä

— öljylautan "kahlitseminen" (öljypuomit)
— öljyn hävittäminen
— pumppaus tankkeihin ja poiskuljetus
— emulgointi vain poikkeustapauksissa
— imeyttäminen kuitumaisiin aineisiin (vuorivilla, turve tms).

Yhteenveto

Palokunnilla tuskin on taloudellisia mahdollisuuksia lähitulevaisuudessa hankkia täydellistä öljyvahinkotorjuntakalustoa. Sensijaan suunnitelmien laatimisella, koulutuksen tehostamisella ja jo olemassa olevaan kalustoon "lisäkikkoja" keksimällä päästään asiassa huomattavasti eteenpäin.

Vieraita Inkeroisissa

Tampellan puunjalostusteollisuuden työntekijöiden yhteistyötoimikunta järjesti 22. 8. 1970 Inkeroisissa yhteisen kokouksen, jossa oli osanottajia Tampereen, Heinolan, Tolkkisten ja Inkeroisten paperiammattiosastoista. Kokouksen jälkeen jatkettiin iltaa Valkjärvellä Inkeroisten osasto 15:n vieraana.

Rauduskoivun suosiminen ja viljely rehevillä mailla antaa myös ulkoilijan kannalta kauniin tuloksen.

Metsien moninaiskäytöstä

Luonnonsuojeluvuotena 1970 on myös metsien moninaiskäyttö ollut korostetusti esillä. Metsien moninaiskäytöllä tarkoitetaan puuston ja yleensä metsäluonnon käsittelyä siten, että kaikkien kansalaisten — myös maata omistamattomien, erilaiset tarpeet tulisivat mahdollisimman tarkoin otetuksi huomioon.

Suomen kansantalouden jo tapahtuneen kasvun ja myös tulevan kehityksen perustuessa suurelta osin raakapuun jalostukseen on luonnollista, että päätavoite metsien käyttöpolitiikassa on ollut pyrkiminen mahdollisimman suureen puuntuotantoon. Lisääntynyt vapaa-aika ja toisaalta kiihtyneen elämänrytmin aiheuttama virkistyksen tarve ovat tuoneet esille kysymyksen, estääkö tehokas, voimaperäinen puuntuotanto talousmetsissä niiden käytön vapaa-ajan viettoon ja virkistykseen.

Metsien moninaiskäyttöön luetaan puun tuotannon lisäksi kuuluviksi metsästys, erilaisten metsäntuotteiden kuten marjojen, sienien ja jäkälien keräys sekä kaikki muu metsäluonnossa tapahtuva ulkoilu- ja virkistystoiminta ja laajemmassa mielessä myös kalastus.

Metsänhoitaja Kari Kuvaja Oy Tampella Ab Inkeroinen

Yhteiskunnan teollistuminen ja kaupunkilaistuminen on tuonut nimenomaan ulkoilu- ja virkistyskäytön selvästi tärkeimmäksi metsän moninaiskäytön muodoista. Myös ennen jopa elintärkeät metsästys, kalastus ja muiden metsäntuotteiden hyväksikäyttö ovat ehkä Lappia lukuunottamatta luettavissa luonnossa tapahtuvaan virkistys- ja harrastustoimintaan. Nykyaika on myös antanut ihmisille mahdollisuuden vaivattomasti päästä luontoon — mainittakoon vain tieyhteyksien kehittyminen sekä nopeat yksityiset ja yleiset liikennevälineet. millainen on sitten talousmetsän sopivuus virkistyskäyttöä ajatellen? Nykyaikaisen talousmetsikön, metsän osan, kierto-aika kuluu lyhyesti kuvattuna seuraavan aikataulun mukaan: Hakkuukypsä metsikkö uudistetaan avohakkuuta ja metsänviljelyä,

kylvöä tai istutusta käyttäen. Syntynyt taimisto perataan ja harvennetaan 1—2 kertaa, jonka jälkeen tuloksena on kuivalla maapohjalla yleensä pääasiassa mäntyä kasvava nuori riukuvaiheen metsä. Rehevällä pohjalla on pääpuulajina kuusi, mutta muitakin puulajeja esiintyy yleensä jonkin verran. Tämän jälkeen nuori metsä saa varttua rauhassa 30—35 vuotiaaksi, jonka jälkeen siitä 4—5 harvennuskerran jälkeen syntyy järeäpuustoinen honkapilarikko tai varjoisampi, jykevä kuusikko, johon hyvälaatuiset rauduskoivut ja mänty-yksiköt antavat vaihtelua. Tällaisena metsikkö odottaa kiertoaikansa päättymistä tulevaisuudessa yhä useammin lannoituksen antaman kasvuvoiman pitäessä metsikön loppuun asti vireänä ja hyväkuntoisena. Hyvin hoidettu talousmetsä muodostuu useista eri kehitysvaiheessa olevista edelläkuvatuista metsiköistä, joiden koko vaihtelee maastokuvioiden mukaan. Etelä-Suomessa ovat metsikkökuviot maaston vaihtelevaisuuden ja maanomistusolojen vuoksi useimmiten suhteellisen pieniä, jolloin metsän kuva muotoutuu kuvioittain pääasiassa yhtä puulajia suosivasta kasvatuksesta huolimatta suhteellisen vaihtelevaksi. Pohjois-Suomen yhtenäisillä metsäalueilla kuva on usein toisenlainen.

Edellä kuvattu talousmetsä, joka myös täyttää tehokkaalle puuntuotannolle asetetut vaatimukset, ei oleellisesti rajoita normaalia luonnossa liikkumista ja ulkoilua, ainoastaan poikkeuksellisen runsas maaston käyttö saattaa merkittävästi vahingoittaa nuoria taimia. Voidaanpa väittää, että tehokas metsänhoito tarjoaa eräitä oleellisia etuja ulkoilijalle: hoidetussa, harvennuksin käsitellyssä metsikössä on helppo liikkua, risukoita on vähän. Marjastaja löytää parhaat puolukkamaat avohakkuualoilta tai harvahkoista honkapilarikoista. Mustikka taas viihtyy harvennetuissa kuusikoissa. Lannoitus rehevöittää myös pintakasvillisuutta, jolloin marjasato saattaa parantua. Myös metsästäjä löytää etsimäänsä saalista parhaiten nuorista taimikoista, joilla ennen viimeistä perkausta ja harvennusta on runsaastikin lehtipuuvesakkoa ja muuta pintakasvillisuutta. On todettava, että perkausten jälkeen syntyvä pääasiassa yhtä puulajia kasvava riukumetsä on varsin köyhä riistaeläimistä. Talousmetsässä tapahtuva uudistustoiminnan jatkuvuus takaa kuitenkin uusien edullisten eläinten oleskelupaikkojen syntymisen.

Tässä kirjoituksessa on tarkasteltu metsän moninaiskäyttöä lähinnä "jokamiehen" virkistyksen kannalta. On todettava, ettei puun tehokas tuotto ja toisaalta talousmetsien ulkoilu- ja virkistyskäyttö ole ristiriidassa keskenään. Metsän käsittelijän on kuitenkin entistä enemmän käytettävä hyväkseen maapohjan ja pinnanmuodostuksen vaihtelua ja eri puulajien käyttömahdollisuuksia metsänuudistuksessa. Tällöin on tuloksena maisemallisesti vaihteleva, mielenkiintoinen ja myös biologisesti rikas metsä, jossa myös maapohjan puuntuottokyky on otettu mahdollisimman tarkkaan käyttöön.

Luonnossa ulkoilijan on taas muistettava, että Suomessa voimassa oleva jokamiehen oikeus liikkua vapaasti metsäalueilla sekä käyttää niitä marjastukseen ja sienestykseen asettaa oman vastuunsa siitä, ettei metsää aiheettomasti vahingoiteta eikä epäsiistillä käytöksellä ja roskien levittämisellä pilata toisten ulkoilijoiden mahdollisuuksia nauttia raikkaasta metsäluonnosta.

Eri kehitysvaiheessa olevat metsiköt antavat vaihtelua havupuuvaltaiseen maisemakuvaan.

Tien täydeltä

Kuvassamme on kaasuöljyn fraktiointikolonni, jonka Tampellan konepaja on valmistanut. Sen tilaaja on Neste Oy Porvoon öljynjalostamoaan varten.
Kolonni on paineastiaerikoisterästä, sen pituus on 25 m, paino 55 tonnia ja halkaisija 4 400 mm. Kolonni kuljetettiin perille Porvooseen Tampereelta maanteitse syväkuormausautossa.

Elinkustannusten nousu tänä vuonna 2,3 pros.

Ravintoryhmässä tulossa alennuksia

Elinkustannuksilla (1951 = 100) mitattuna hintataso on maassamme joulukuusta 1969 elokuuhun 1970 noussut 2,3 %, mikä kansainvälisesti ottaen on alhaisimpia maailmassa. Indeksin alaryhmissä on kehitys mainittuna ajanjaksona ollut seuraava:

	Joulukuu 1969 — elokuu 1970 nousu, %	ryhmän osuus pistenoususta
Ravinto	**2,4 %**	**1,9 pistettä**
Asunto	**2,2 „**	**1,4 „**
Lämpö ja valo	**5,4 „**	**0,3 „**
Vaatetus	**0,0 „**	**0,0 „**
Muut	**2,3 „**	**1,6 „**
Kokonaisindeksi	**2,3 %**	**5,2 pistettä**

Kuten asetelmasta käy ilmi hintataso on vaatetuksen osalta pysynyt muuttumattomana kahdeksan ensimmäisen kuukauden aikana. Lämmön ja valon osalta on kustannusnousu ollut suhteellisen voimakas, mutta tämän ryhmän paino-osuus kokonaisindeksissä on kuitenkin melko pieni.

Ravintoryhmässä on odotettavissa mm. voin ja juuston osalta hinnanalennuksia, jotka laskelmien mukaan alentaisivat kokonaisindeksiä noin 0,2 pisteen verran.

B. W.

On taas tutkittu

On tutkittu minkälaisia johtajien tulisi olla. Tässä muutamia pikkuvihjeitä siitä, mitä johtajan laatua koskeva tutkimus saattaa tuottaa tulokseksi. Tämän tutkimuksen tulokset ovat — kertoman mukaan — englantilaista alkuperää.

- Jos johtaja on nuori, hän ei tiedä mitään.
- Jos hän on vanha, hän on kalkkeutunut.
- Jos hän on kohtelias, hän on liian tuttavallinen.
- Jos hän pitää viinistä, hän on juoppo.
- Jos hän käy kirkossa, hän on tekopyhä.
- Ellei hän käy kirkossa, hän on pakana.
- Jos hän juttelee kaikkien kanssa, hän on typerys.
- Ellei hän juttele kenenkään kanssa, hän on turhantärkeä.
- Jos hän pitää kiinni säännöistä, hän on pikkutarkka.
- Ellei hän piittaa säännöistä, hän on huolimaton.
- Jos hän tarkkailee päivittäistä työtä, hän on liian utelias.
- Ellei hän pidä töitä silmällä, hän on veltto ja huono johtaja.

Asiaa eläkeläiselle!

Eläkeläisen olisi saatava tietoonsa kaikki mahdolliset edut ja alennukset, joita hänelle tarjotaan. Mutta mistä tiedon saa? Vain sattumaltako, sieltä täältä?

Vain kansaneläkkeellä elävät tietävät todella, kuinka heidän toimeentulonsa on. Suurin osa kansaneläkettä saavista on luonnollisesti vanhuksia. Vanhusten osuus väestömme määrästä kasvaa. Vielä tällä vuosikymmenellä se ohittanee 10 %:n rajan.

Kansaneläkkeen varassa toimeen tulevien vanhusten olisi välttämätöntä saada tietoja pienistäkin eduista — alennuksista yms. joita heille tarjotaan. Tiedotustoiminta on kuitenkin hajanaista; oikeastaan vain Kansaneläkelaitoksen lehti Kansanvakuutus, joka tulee kaikille eläkkeensaajille, jakaa tietoja. Ja kuten arvata saattaa: vaikeimmassa asemassa tiedonsaannin suhteen ovat yhteiskuntamme laitamilla elävät, kaikkein köyhimmät vanhukset. Niin sanotut lukeneet vanhukset selviävät yhteiskunnassamme hyvin — heillä on suhteita, tiedonvälityskanavia, he osaavat ottaa asioista selvää.

Sosiaaliapua saadaan yhteiskunnassamme kolmelta taholta: valtiolta, kunnilta ja järjestöiltä. Kukin näistä tahoista tiedottaa avustuksistaan omalla tavallaan. Tiedottaminen on päällekkäistä, koska kullakin taholla on samoja avustuspäämääriä.

Sosiaalisista eduista tiedottaminen on meillä ylipäätään heikkoa. Tiedottaminen ei kuulu hallintokoneistomme perinteisiin. Jopa hallituksella eli valtioneuvostollakin on vain yksi tiedottaja, nimittäin Jukka Rusi. Sosiaalihallitukselta puuttuu tiedottaja, samoin lääkintöhallitukselta. Kovin hitaasti valkenee kansalaisillemme myös uusi ja monimutkaistuva eläkejärjestelmämme, koska siitä jaettu tieto on mennyt huonosti perille.

Sosiaalihuollon tiedottamista on tutkinut Sosiaalihuollon Keskusliiton asettama toimikunta, joka pian saa mietintönsä valmiiksi. Mietinnössä päädytään yksinkertaiseen ja selvään johtopäätökseen: tiedotustoiminta on hajanaista ja riittämätöntä.

TIEDÄTTEKÖ JO ETTÄ:

Erityisesti vanhuksia varten on maassamme olemassa koulutettuja kotiavustajia yli 3 300. Kotiavustajien koulutuksesta huolehtii Kotiapukeskus ry., ja maassamme on 132 paikkakunnalla yli 150 työpistettä, joiden kautta kotiavustaja on mahdollista saada. Kotiavustaja on avustettavan varallisuuden mukaan ilmainen tai perii enintään 2 mk 50 p tunnilta. Kotiavustaja tekee kaikenlaisia töitä: siivoaa, valmistaa ruokaa, käy ostoksilla, pilkkoo puita jne. Kotiavustaja on mahdollista tilata vaikka joka päiväksi niin moneksi tunniksi kuin tilaaja haluaa. Kunnissa, joissa ei ole kotiavustajia, on ainakin kunnan kodinhoitajia. Kotiavustajista saa tietoja parhaiten kuntien sosiaaliviranomaisilta.

Eläkeläiset saavat 50 %:n alennuksen rautateillä II luokan junalipuista, jos matka yhteen suuntaan on yli 50 km. Alennuksen saa myös Pohjolan Liikenteen linja-autoihin, jos automatka on junamatkan jatkoa. Postiautoihin ja linja-autoihin ei saada alennuksia. Esimerkiksi Lapissa se olisi aivan välttämätöntä.

Eläkeläiset saavat Finnairin lentovuoroilla 50 %:n alennuksen. Alennuslentoja saa myös muihin Pohjoismaihin. Tarkempia tietoja saa useimmista matkatoimistoista ja Finnairin lentotoimistoista.

Eläkeläiset saavat alennusta laivalipuista erityisesti Finnlinesin ja Wiking-linjan laivoihin ainakin talvisaikaan sekä kesäisin myös Leningradin laivoihin. Tietoja saa useimmista matkatoimistoista.

Useimmilla paikkakunnilla, joissa on uimahalli, eläkeläiset pääsevät uimahalleihin alennuslipuilla.

Noin 80 %:ssa maamme kaikista teattereista vanhukset ja eläkeläiset saavat teatterilippujen hintaan alennusta tai heille järjestetään ilmaisnäytäntöjä. Tietoja saa teattereiden lippukassoista.

Suuriin sirkusnäytäntöihin vanhukset pääsevät alennuslipuin. Alennus on yleensä 50 %. Linnanmäen huvipuistoon vanhukset saavat myös alennuslippuja. Käytäntönä on ollut, että avajais- ja päätöspäivät on varattu nimenomaan myös eläkeläisille ja vanhuksille.

Eläkeläisille järjestetään erikoismatkoja ja terveysmatkoja myös ulkomaille. Matkat tehdään yleensä ns. hiljaisina kausina, jolloin ilmasto etelän maissa on vanhuksille suotuisampi kuin kausiaikoina. Tietoja matkoista saa matkatoimistoilta. Eläkeläisten järjestöt järjestävät runsaasti rengasmatkoja myös kotimaassa.

Eläkeläisten keskusjärjestö on:

Eläkkeensaajien Keskusliitto ry.

Munkinpolku 3 B Helsinki

(ME 17/70)

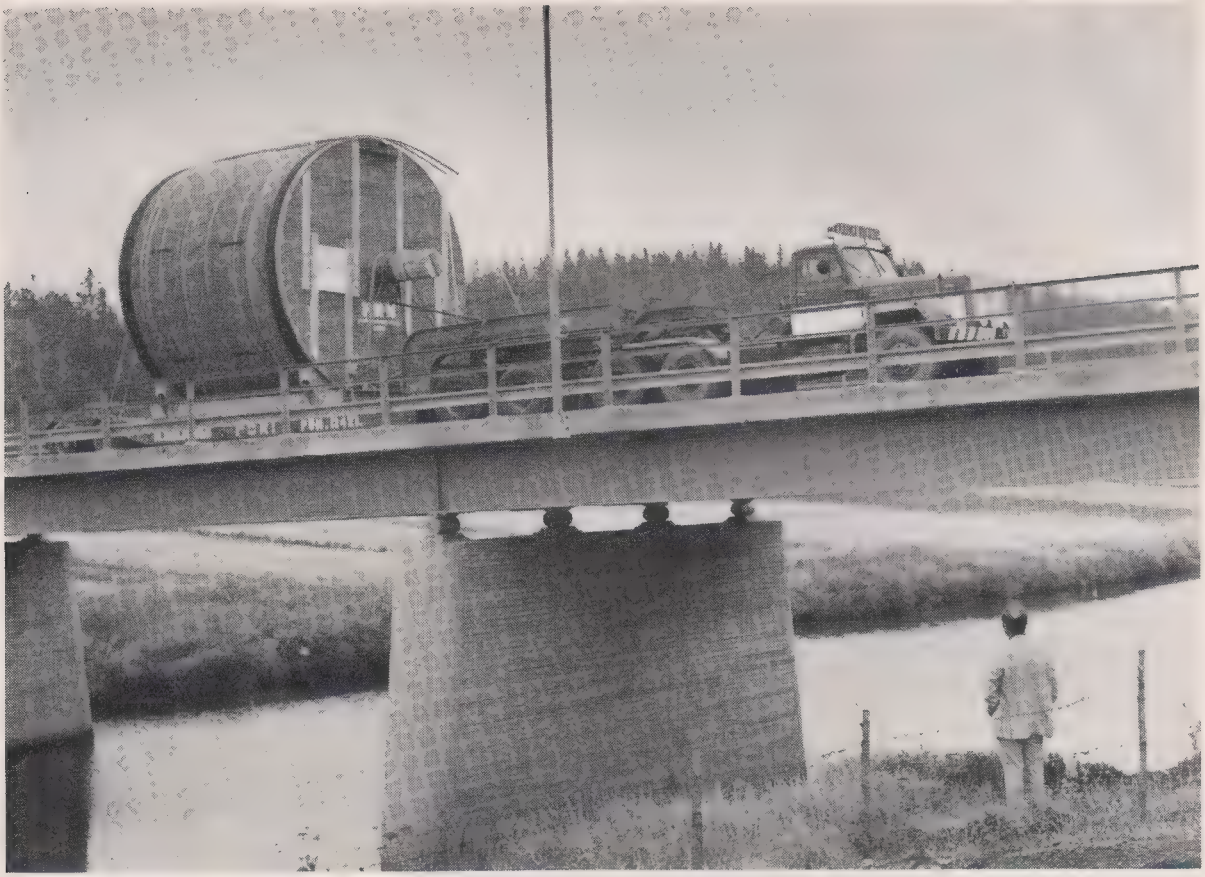

'Yankee'-sylinteri tuli Tampereelle

Tampella rakentaa G. A. Serlachius Oy:n TAKON tehtaalle Tampereelle uutta kartonkikonetta, joka vielä tämän vuoden loppuun mennessä valmistuu tuotannolliseen toimintaan.

Tähän kartonkikoneeseen kuuluva sangen oleellinen osa — "Yankee" — sylinteri — suuri kuivaussylinteri — tilattiin Ruotsista, sillä kotimaassamme niitä ei valmisteta. Tekijä on Karlstads Mekaniska Verkstad.

"Yankee" -sylinterin mitat ovat sangen kunnioitettavat:

halkaisija 4975 mm
vaipan pituus 3750 mm
paino 70900 kg

Ruotsista sylinteri tuotiin maanteitse syväkuormausautolla Naantalista Tampereelle. Naantalin höyryvoimalaitoksen raskaan 120 tonnin nosturilla sylinteri siirrettiin syväkuormausautoon. Tämä tapahtui syyskuun 16 päivänä ja kolme tuntia kestäneen kuormauksen jälkeen matka Tampereelle alkoi. Se kesti 16 tuntia ja 10 minuuttia. Perillä Tampereella oltiin syyskuun 17 päivänä aamuyöllä klo 04.50. Reitti oli näin: Naantali — Lieto — Forssa — Hämeenlinna — Tampere. Kuljetus tapahtui poliisiviranomaisten valvonnassa ja TVH:n määräyksiä noudattaen. Sen johti Tampellan kuljetuspäällikkö Toivo Jussila apunaan kuljetuspäällikkö Jouko Termonen. Matka sujui kommelluksitta — vain perin sankka "hernekeittosumu' hidasti matkantekoa paljon.

Sekä Turun että Tampereen alueradiot kertoivat kuljetuksesta antaen etukäteen varoituksen teillä liikkuvasta ylileveästä lastista.

G. A. Serlachius Oy:n TAKON tehtaan uusi kartonkikone on Tampellan tekoa. Sen mitat ovat seuraavat:

- *viiran leveys 3750 mm*
- *viiran puhtaaksileikattu leveys 3400 mm*
- *maximinopeus 200 m/min*
- *vuorokausituotanto 160 tonnia*

Työttömyyskassojen tukirahasto on jakanut ensimmäiset avustukset

Työttömyyskassojen tukirahasto jakoi 7. 9. neljälle SAK:n ammattiliiton työttömyyskassalle ensimmäiset tukirahaston myöntämät avustukset. Avustusta saaneet työttömyyskassat olivat Rakennustyöläisten työttömyyskassa, Satamatyöntekijäin Työttömyyskassa, Muurarien Työttömyyskassa ja Maaseututyönväen Työttömyyskassa.

Ensimmäisen vakauttamissopimuksen yhteydessä sovittiin työmarkkinajärjestöjen kesken, että valtakunnallisista työttömyyskassoista 23. 3. 1934 annetun lain mukaisesti perustetaan itsenäinen rahasto, jonka tarkoituksena on tasoittaa eri aloilla vallitsevaa työttömyysrasitusta. Tähän toimenpiteeseen johti se, että eräät kassat rakennustyöttömyyden vuoksi olivat joutuneet maksuvaikeuksiin.

Rahaston toimintaa johtavat edustajisto, johtokunta ja erikseen perustettu johtokunnan työvaliokunta, jonka tehtävänä on käytännössä juoksevien asioiden hoitaminen. Rahaston toimintaan ovat osallistuneet sekä työnantajien että työntekijäin keskusjärjestöt sekä työttömyyskassat. Vuoden vaihteeseen mennessä on tarkoitus muuttaa rahaston sääntöjä siten, että työnantajataho jää hallinnon ulkopuolelle, jolloin vastuu hallinnosta siirtyy SAK:lle, TVK:lle ja STTK:lle sekä näiden jäsenliittojen työttömyyskassoille.

On niitä messuja ensi vuonnakin

KESKUSKAUPPAKAMARIN MESSULAUTAKUNNAN SUOSITTAMA MESSU- JA NÄYTTELYOHJELMA v. 1971

27. 2. — 7. 3.	MERI KUTSUU 71	
Turku	Järjestäjä:	Osuuskunta Turun Messut Puolalankatu 1, Turku, puh. 921 — 334 440
	Tarkoitus ja laajuus:	Veneiden, venemoottorien, -tarvikkeiden ja varusteiden, veneurheiluun liittyvien välineiden sekä retkeilytarvikkeiden erikoisnäyttely
12. — 21. 3.	VENE 71	
Helsinki	Järjestäjä:	Osuuskunta Suomen Messut Messuhallit, Helsinki 25, puh. 90 — 440 011 telex 121119 fexpo sf
	Tarkoitus ja laajuus:	Kuten yllä
8. — 14. 6.	KANSAINVÄLINEN RAKENNUSNÄYTTELY	
Helsinki	Järjestäjä:	Osuuskunta Suomen Messut
3. — 11. 7.	VI POHJOIS-SUOMEN MESSUT	
Oulu	Järjestäjä:	Pohjois-Suomen Messut ry. Kirkkokatu 4, Oulu, puh. 981 — 14 361 24 361
	Tarkoitus ja laajuus:	Yleismessut
6. — 15. 8.	TURUN MESSUT 1971	
Turku	Järjestäjä:	Osuuskunta Turun Messut
	Tarkoitus ja laajuus:	Kuten yllä
14. — 18. 9.	HELSINGIN KANSAINVÄLISET TEKNISET MESSUT	
Helsinki	Järjestäjä:	Osuuskunta Suomen Messut
Huhti-toukokuun vaihteessa	VAASAN MERINÄYTTELY	
Vaasa	Järjestäjä:	Vaasan Merenkyntäjät r.y. Vaasa, puh. 961 — 13 981

Maatalousnäyttelyt

18. — 20. 6.	Uudenmaan maatalousnäyttely		Vihti
2. — 4. 7.	Keski-Suomen	„	Hankasalmi
9. — 11. 7.	Satakunnan	„	Harjavalta
23. — 25. 7.	Etelä-Pohjanmaan	„	Teuva
7. — 8. 8.	Lapin läänin	„	Kemijärvi

Lähempiä tietoja maatalousnäyttelyistä: Maatalouskeskusten Liitosta, Lönnrotinkatu 13, Helsinki 12, Puh. 643 021

Mikä on kilowatti ja mikä on kilowattitunti?

Kaikille sähkönkuluttajille on tuttua, että sähköenergiaa mitataan ja myydään kilowattitunteina. Useimmille on kuitenkin epäselvää, millainen mitta kilowattitunti (kWh) on, ja kuinka suuren hyödyn saamme maksamistamme kilowattitunneista. Sähkölaitteet, esimerkiksi Teidän valaisimenne ja sähkölietenne, ottavat määrätyn tehon sähköverkosta. Tätä tehoa osoittava luku on merkitty ao sähkölaitteeseen. Tehon perusyksikkö on watti (W). 1 kilowatti (kW) on 1000 wattia. Kun laitetta, jonka teho on 1 kW käytetään tunnin ajan, on sähköä kulunut yksi kilowattitunti.

Sähkön kulutus = sähköteho × aika

kWh kW h

Sähkölaitteen tehosta riippuu, kuinka kauan yksi kilowattitunti riittää. Esim. jos Teillä on 60 W sähkölamppu, 1 kWh riittää 16,5 tunnin ajaksi. Tai jos Teillä on pölynimuri, jonka teho on 500 W, Te voitte käyttää imuria 2 t yhdellä kWh:lla.

Kemi Oy kartongin valmistajaksi 1971

Kartonkikoneen valmistaa Tampella

Kemi Oy:n kartonkitehdas aloittaa tuotantotoimintansa Kemissä kesäkuun alussa 1971 ja saman vuoden toukokuun alussa otetaan Kamyr-keitin sekä korkeasaantomassan valmistuslinja tuotannolliseen toimintaan. Tehtaan vuosituotannoksi tulee 180.000 tonnia kraftliner-kartonkia, 40.000 tonnia sähköteknisiä erikoismassoja ja 100.000 tonnia kuivaa sulfaattiselluloosaa.

Näin kertoo yhtiön toimitusjohtaja DI Mauri Melamies.

Tämä kokonaisinvestointiltaan 100 milj. markan tehdasprojekti liittyy osana Kemi Oy:n lähes 80-vuotisen toiminnan suurimpaan investointiohjelmaan, jota parhaillaan toteutetaan. Kartonkitehtaan rakennustyöt käynnistyivät viime tammikuussa. Viime syyskuussa vietettiin tilavuudeltaan yhteensä 300.000 kuutiometrin rakennusten harjannostajaisia.

Harjavaiheen saavuttanut rakennustyö käsittää neljä rakennuspistettä. Varsinainen kartonkitehdas on tilavuudeltaan 220.000 kuutiometriä, kartonkivarasto 85.000 kuutiometriä ja konttorirakennus runsaat 10.000 kuutiometriä. Tähän rakennusvaiheeseen kuuluu lisäksi 300 metrin pituinen teräsbetonirakenteinen putkisilta.

Tehtaan pääsuunnittelijana on Insinööritoimisto Jaakko Pöyry & Co. Rakennuskonstruktiot on Insinööritoimisto Pöysälä & Sandbergin ja arkkitehtisuunnittelu Arkkitehtitoimisto Uki Heikkisen. Pääurakoitsijana on Oulun Maarakennuspojat Oy.

Urakkasopimuksen mukaan rakennustyön on oltava lopullisesti valmis 31. 6. 1971. Tähän mennessä on rakennustöihin käytetty 36.000 työpäivää ja tämänhetkinen rakennustyövoiman määrä on 270.

Kartonkitehtaan aloittaessa toimintansa Kemi Oy siirtyy kemiallisessa puunjalostuksessa raaka-aineen selluloosan tuottajasta valmiin eli kartongin tuottajaksi 60-prosenttisesti. Yhtiön liikevaihto nousee tehtaan käynnistyttyä 25 prosentilla ja tehdas työllistää 50 henkilöä lisää.

Kraftliner-kartonkikoneen toimittaa Oy Tampella Ab, Kamyr-keittimen, imupumput ja kuumalajittimet A. Ahlström Oy.

Kemi Oy:n omarahoitusosuus tehdasprojektissa on huomattavan suuri, 35 milj. mk. Saman verran yhtiö saa luottoa Länsi-Saksasta. Tälle samoin kuin 10 milj. markan kotimaiselle lainalle yhtiö saa kehitysaluelain mukaiset korkosubventiot.

Tehtaan laajennuksen uutuuksiin kuuluu myös noin 3,3 miljoonaa maksava jätteiden puhdistusjärjestelmä, jonka avulla mm. prosessivedet puhdistuksen jälkeen voidaan käyttää uudelleen. Tämän johdosta luonnosta otettavan veden ja luontoon laskettavien vesien määrät pienenevät.

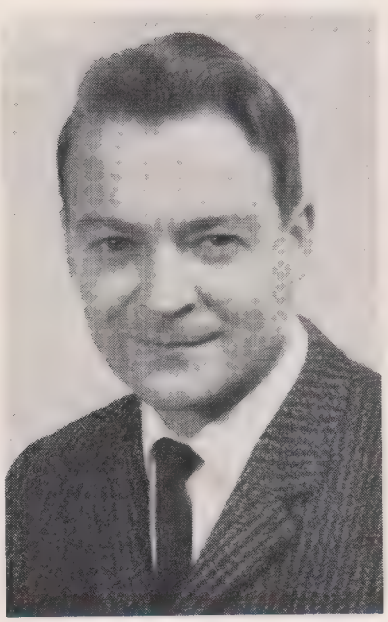

Tampellaan tuli Kemi Oy:n tilaaman kartonkikoneen hankintasopimuksen yhteydessä toinenkin samaa asiaa koskeva toimitus: kartonkikoneen pienoismalli, jonka valmisti Tampellan konepajan palveluksessa hydraulisessa laboratoriossa työskentelevä insinööri A n t t i L a i n e. Hän kertoo tässä omasta toimituksestaan, joka sekään ei ollut vähäinen:

Kemi Oy:n kartonkitehtaan pienoismalli

Malli on rakennettu suhteessa 1:100, ja sillä on näin ollen pituutta 3,5 m, leveyttä 0,6 m, korkeutta keskimäärin — runkokehys mukaan luettuna — 0,5 m. Suurin korkeus keittimen kohdalta on 0,8 m. Suuren pituutensa takia malli on jaettu kolmeen pääelementtiin, jotta rakentaminen ja käsittely oli-

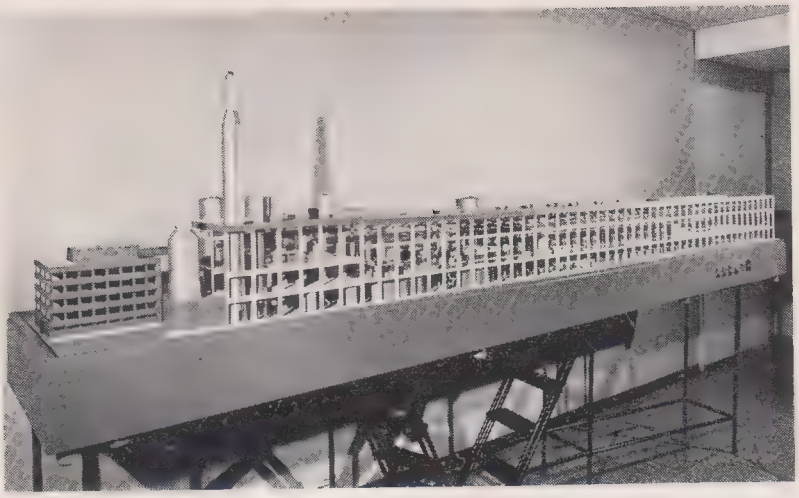

Malli päivällä . . .

. . . ja malli yöllä

vat helpompaa. Ensimmäinen — tehtaan pohjoispää — pituus 1,2 m, käsittää uuden konttorirakennuksen, keitto-, pesu- ja jauhatusosastot, toinen — pituus 1,4 m, kartonkikoneen, ja kolmas — pituus 0,9 m, jälkikäsittelyosastot.

Mallin rakentaminen edellytti perusteellista perehtymistä koko projektiin.

Tampellan kraftliner-kartonkikone, joka konepajallamme kävi työniemellä "Polar", on koko mallin näyttävin osa. Koneen teknillisistä arvoista kiinnostuneille ohessa seuraavat pääarvot:

Viiran leveys:7300 mm

Leikattu leveys: 6600 mm

Koneen rakennenopeus: 750 m/min

Koneen ajonopeus: 100—700 m/min

Valmistettavat laadut: Kraftliner 100—350 g/m², valtalaatu 160 g/m²

Tuotanto: 180.000 to/vuosi

Käytettävissäni olivat suunnittelutyön edistymisen tahdissa kaikki kartonkikoneen työpiirustukset. Mittakaavan asettamissa rajoissa on rakenteet tuotu esille mahdollisimman tarkkaan — jopa perälaatikot ns. paineperä ja toisioperä jakeluputkistoineen, Tampellakilpineen ja jopa ylähuulen asettelun mikrometriruuveineen (50 kpl kummassakin) — viiraosassa rintatela nostolaitteineen, imu-, paino- ja vetotela, rekisteri- ja viiranjohtotelat — kaikki kumitettuja — imu ja foillaatikot ja reunaviivaimet. Itse viira on muovia ja aikaansa edellä, — sain sen edullisesti vaimoni nailon-huivista.

Puristinosa lienee mutkikkain rakennelma ja täynnä erikokoisia kumitettuja puristimia — mm. Pick-up -puristin, kolmitelapuristin ja Venta-Nip -puristin. Kuivausosa on läpinäkyvän suojuksen — huuvan — alla. Sillä on pituutta kokonainen metri — luonnossa siis 100 m koostuen kuudesta kuivausryhmästä ja yhdestä liimauspuristimesta. Kaikki kuivaussylinterit (86 kpl) ja telat, kartongin- ja huovanohjaus- ja johtotelat (164 kpl) on valmistettu ruostumattomasta teräsputkesta, joka on sorvattu mittaansa, hiottu ja kiillotettu. Myöskään huovankiristimiä ylhäällä rungon päällä ja alakerrassa kellaripalkkien varassa ei ole unohdettu. Kaikki hoitopuolen runkorakenteet, käyttöpuolen hammaspyöräkotelot ja kuivaussylintereiden päädyt on valettu muovista. Konepajamme valmistaa ne valuraudasta. Vielä on mainittava käyttömoottorit vaihteineen, 2-telainen kalanteri, rullaaja, hoitopulpetit ja sydrapulperi, jotka kaikki kuuluvat kartonkikoneeseen.

Täysin oman lukunsa muo-

Lujite-muovi-tuotteet

Oy Tampella Ab:n tytäryhtiön mielenkiintoinen toimiala

Kuten kahdessa edellisessä numerossa kerrottiin, on Teksoglass Oy:n osakekanta siirtynyt Oy Tampella Ab:n haltuun. Mitä sitten tämä yritys sisältää? Tyypillisen nuoren teollisuudenhaaran edustajan menneisyyden, nykyhetken ja monien mahdollisuuksien tulevaisuuden. Toiminta alkoi 1960-luvun alussa. Valmistusohjelmaan kuuluivat sekalaisten tuotteiden ohella mm. silloin oloissamme suuri 11 m pitkä amerikkalaisen Sparkman & Stephensonin piirtämä lujitemuovinen purjevene.

Täysin purjein alkoi Teksoglass Oy:n toiminta. Sittemmin jouduttiin veneiden valmistus lopettamaan toimialarationalisointisopimuksen nojalla.

Alkuvuosina oli Teksoglass Oy:n toiminnan kantavana ajatuksena vapaa-ajan artikkelien valmistus. Ahkiot, veneet, murtomaa-, pujottelu- ja vesisukset olivat näkyvimmät artikkelit. Yritys kehitti ensimmäisenä maailmassa lujitemuoviset murtomaasukset. Polar-pujottelusukset tulivat tunnetuiksi ympäri Eurooppaa. Vähitellen alettiin yhtiön piirissä kiinnittää enenevää huomiota laijitemuovin korroosionkestäviin ominaisuuksiin ja niiden soveltamiseen. Ottaen huomioon yrityksen silloiset

---

dostavat varsinaisen tehtaan runkorakenteet, massan keittoon liittyvä Apollo-rakettia muistuttava valtaisa keitin (luonnossa 60 m korkea) pasutusastioineen ja syklooneineen sekä muuhun valmistusprosessiin liittyvät suuret massatornit, kymmenet erilaiset säiliöt, sekoittimet ja pumput. "Teräsbetoniset" runkopilarit, välitasorakenteet — itse tasot akryylilasia — ja kattorakenteet on valmistettu erikokoisista mäntyrimoista. Kattotuoleja on varsinaisen tehdassalin yllä 51 kpl. Niihin on kiinnitetty myös "loisteputket", ja tehtaan valaistus on ryhmitelty osastoittain.

Rakenteiden ja koneistojen väreissä on pyritty noudattamaan arkkitehdin antamaa värikarttaa. Mallin peittää 3-osainen akryylilasisuojus.

Vapaa-ajan ongelmia ei ole ollut, eikä "piimä pitänyt pirteänä". Sen tekivät tehtävän monipuolisuus ja monet uudet henkilökontaktit, jopa yllättävät ystävyyssuhteet. Tehtävän onnistumisesta lankeaa osuus myös "alihankkijoille", joista kiitosmaininnan ansaitsevat konepajakoulun koneistajaoppilaat ja mallityöpajan "nikkarit". Leijonanosan oman työn osuudesta vei suunnitteluja piirtämistyö, sillä olihan koko tehdas koneistoineen käytävä läpi mallista syntyneen idean pohjalta — sekä varsinainen mallin kokoonpano. Urakka valmistui edellisenä yönä, kun kuljetus oli tilattu aamuksi. Sama lienee prototyypin kohdalla ensi keväänä.

Kuljetus tapahtui katetulla, kevyellä kuorma-autolla. Malli nostettiin lavalle — se painaa 100 kg — kolmen 10 cm vahvuisen vaahtomuovipatjan päälle ja kiilattiin peräpäästään lavan laitoihin. Lähtö Tampereelta tapahtui klo 7.30 ja Kemi Oy:n portille saavuttiin illalla klo 21.15. 600 km taipaleeseen kului lähes 14 tuntia, mutta huolellinen kuljetus kannatti, sillä malli saapui onnellisesti perille.

Malli on nyt havainnollistamassa tehdasrakenteita suunnittelijoille, sillä varsinainen tehdas on vasta työn alla ja kartonkikone käynnistetään ohjelman mukaan kesäkuussa 1971. Myös koulutustarkoituksiin tullaan mallia käyttämään ja luonnollisesti tehtaan ja sen valmistusprosessin esittelyyn. Uudesta konttorirakennuksesta on varattu erityinen huone, jonne malli tullaan sijoittamaan muun esittelyaineiston pariin. Kiireiseen "tehdaskäyntiin" riittääkin nyt 10 metrin kävely, kun se muussa tapauksessa olisi satakertainen.

resurssit todettiin, että kolmen erillisen tuotelinjan veneiden, suksien ja korroosionkestävien tuotteiden, pääasiassa säiliöiden, yhtäaikaiseen kehittelyyn ei riitä varoja. Tässä tilanteessa myytiin suksien valmistus Tiitola Oy:lle Epilään sekä venemuottien Oy Turun Venevesitämö Ab:lle.

Lähtöasetelma korroosionkestäviä tuotteita ajatellen oli hyvä. Teksoglass Oy pystyi laadultaan korkealuokkaisten tuotteiden valmistukseen sekä omasi kokemusta erilaisten vaativien konstruktioiden toteuttamiseksi. Käytännössä tämä ilmeni mm. polttoöljyn kuljetussäiliöiden valmistamisena sekä itsekantavan lujitemuovisen puoliperävaunusäiliöauton toimittamisena Suomen Sokeri Oy:lle. Viimeksimainittu oli ensimmäinen laatuaan Pohjoismaissa.

Niin uuden ja nopeasti kehittyvän teollisuudenhaaran kuin muoviteollisuuden edustajan on helppo todeta olleensa ensimmäisenä valmistamassa jonkin tuotteen. Tämä tiedostetaan Teksoglass Oy:ssä, Muoveista saa yleensä rohkaisevia ja erinomaisia ominaisuustietoja erityisesti muovimiehiltä itseltään. Houkutuksena on muovien käyttäminen liian vähäisin tiedoin ja taidoin. Samoin pyrkimys haukata liian suuri kakku yhdellä kertaa — ottamaan liian monia tuotteita tai tuotelinjoja ohjelmaan yhtäaikaisesti. Tämänkin seikan tiedostaen on Teksoglass Oy johdonmukaisesti viime vuodet pyrkinyt kehittämään tietojaan ja valmistusmenetelmiään ainoastaan määrättyihin projekteihin. Korroosionkestävät lujitemuovirakenteet — lähinnä säiliöt — ovat tällä hetkellä pääasiallisin toimintalinja.

Valmistetuista säiliöistä mainittakoon mm 30 m^3 polyuretaanilla lämpöeristetyt Ni-sulfaattisäiliöt, joissa säilytetään 90°C liuosta, 66 m^3 elintarvikkeiden varastointisäiliöt, viljasiilot sekä maanalaiset öljysäiliöt 3 000—8 000 l. Muista tuotteista mainittakoon mm vedenpuhdistuslaitoksen käyttöveden liuotusaltaat, SO_2 -kaasuputket, absorbtiotornit, huuvat, pintakäsittelyaltaat, vesi- ja nestelukot. Lisäksi tehdään erilaisia kuljetus- ja varastointiastioita 50 l lähtien. Lujitemuoviset uima-altaat on tuoteryhmä, jota viedään voimakkaasti eteenpäin. Valmistusohjelmassa olevat koot ovat 2,64 x 5,95 m, 3,5 x 7 m sekä 5 x 10 m. Alihankintatyönä tehdään VR:n uusiin makuuvaunuihin pesu- ja peilikaappiyhdistelmiä lujitemuovista. Edellämainitut toiminnot työllistävät Hämeenlinnassa toimivassa tehtaassa 100 henkeä tällä hetkellä.

Korroosionkestävistä rakenteista seurataan tiiviisti kehitystä pinnoitteiden ja putkien kohdalla. Nämä molemmat projektit ovat kehitteillä Teksoglass Oy:ssä. Ensi vuoden alkupuolesta lähtien valmistetaan pyörähdyskappaleet 500—4 000 mm halkaisijavälillä koneellisesti.

Lujitemuovin käyttö konstruktiomateriaalina on vakavasti harkittava vaihtoehto mm. syövyttävissä olosuhteissa tai kun konstruktioilta vaaditaan keveyttä. Ruostumattoman ja haponkestävän teräksen korvaajana esim. säiliörakenteissa käytetään lujitemuovia nykyisin enenevässä määrin. Yhteistyössä asiakkaiden kanssa on lujitemuoville löydetty käyttösovellutuksia, jotka ovat ratkaisevasti parantaneet heidän tuotteittensa kilpailukykyä.

25 m^3 pesuaineiden muoviset varastointisäiliöt matkalla asiakkaalle.

Frotee on pestävä huolella

Frotee on todella pestävä huolella ja hellävaraisesti. Sitä ei saa missään tapauksessa liottaa, sillä varsinkin voimakasvärisistä valkopohjaisista froteista liukenee ensimmäisessä pesussa irtonaista väriainetta veteen ja tällöin valkoinen pohja värjäytyy ikävästi. Myös tummat froteekankaat pestään aina erikseen, koska parhaimmatkin värianeet saattavat vuotaa pesussa.

Kangas pestään runsaassa vedessä. Pesuveden lämpötila saa olla korkeintaan 60 astetta. Voimakasta pesuainetta on vältettävä. Valkaisuaineita on käytettävä varoen. Ne on syytä laimentaa ensin ja niitä voi käyttää ainoastaan valkoisen froteen pesussa. Valkopohjaisia painettuja froteita ei saa seisottaa märkinä pesuvettä vaihdettaessa. Pesun lopuksi frotee huuhdellaan hyvin huolellisesti useassa vedessä.

Froteen annetaan kuivua vapaasti. Silitystä ja mankelointia ei suositella, koska ne rumentavat ja vahingoittavat helposti tuotetta. Jos silmu venyy tai rikkoutuu, se leikataan varovasti pois läheltä froteen pintaa.

TEKSO-uima-allas matkalla asiakkaan luo...

Käsitteeseen 'uima-allas' sisältyy paljon enemmän kuin pelkkä vedellä täytetty allas, jossa voi uida. Tämä oli lähtökohtana Teksoglass Oy:n tuotesuunnitteluryhmällä sen aloittaessa lujitemuovisen uima-altaan kehittämistyön. Työn tuloksena oli sekä ulkoettä sisätiloihin soveltuva uima-allas.

Teksoglass Oy valmistaa muovisia uima-altaitakin

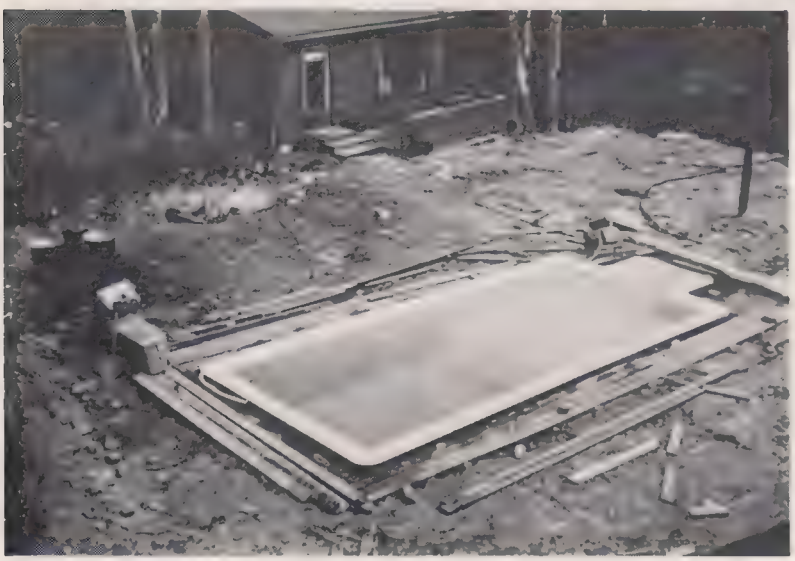

...asennusvaiheessaan...

Ulkoallas muodostaa puutarhaan viihtyisän ja kauniin alueen — kokonaisen oleskelutilan — ja luo aivan uudet mahdollisuudet virkistykseen, kunnon kohentamiseen ja seurusteluun.Lapsille pihamaan uima-allas on ihanteellinen leikkipaikka, jossa he samalla tottuvat veteen ja oppivat uimaan. Sisäallas puolestaan riistää kesäiset nautinnot keskelle syksyn sateita ja talven pakkasia.

Miksi juuri lujitemuovi on erittäin sopivaa uima-altaan rakennusaineeksi?

Mekaanisilta ominaisuuksiltaan se on erittäin lujaa ja is-

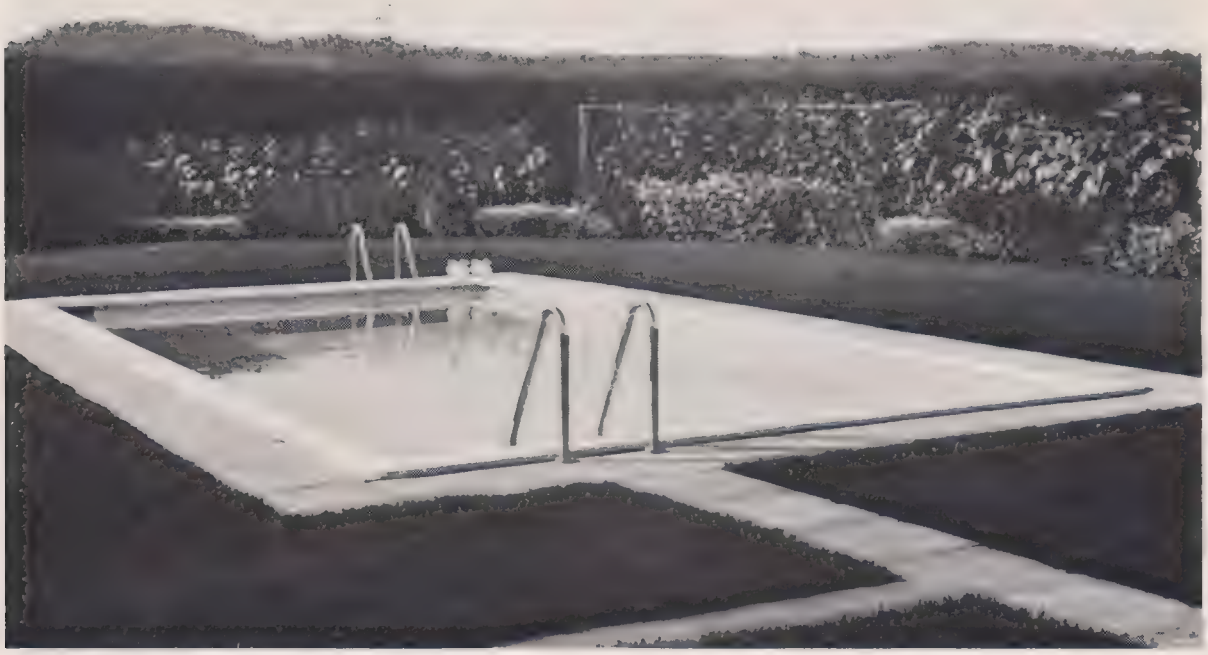

...ja odottamassa käyttäjiään.

Metallin ilmaisin tarkastaa matkustajat

Lentoyhtiötkin luottavat Teksoglass Oy:n työn tarkkuuteen!

Oheinen teksti on leikattu Helsingin Sanomien n:osta 25. 9. 1970. Kuvassa oleva metallinilmaisin on tehty Teksoglass Oy:ssä alihankintatyönä Outokumpu Oy:lle. Parhaillaan on työn alla suurehko sarja samanlaisia tähän uuteen käyttötarkoitukseen.

TEKSO-uima-altaan edut:

- **elastinen ja luja**
- **laaja värivalikoima**
- **toimitetaan valmiina yksikkönä**
- **huokeat asennuskustannukset**
- **ei vaadi huoltoa**
- **voidaan jättää talveksi täyteen vettä**
- **kahden vuoden takuu**

kunkestävää. Lujitemuovi eli lasikuitulujitteinen polyesterimuovi on painoonsa nähden lujuudeltaan verrattavissa teräkseen. Polyesteri värjätään jo valmistusvaiheessa, joten värivalikoima on laaja, eikä väri ole ainoastaan pinnalla, vaan syvällä aineessa. Nimenomaan uima-altaan rakennus- ja huoltokustannuksissa on lujitemuovinen allas edullinen verrattuna tavanomaisiin betonisiin tai kaakeloituihin uima-altaisiin. Allas valmistetaan muotissa yhtenä kappaleena ilman saumoja ja voidaan sellaisenaan upottaa maahan. Kaikki kalliit betonivalu- ja maalaustyöt tai kaakelien muuraus jäävät tarpeettomiksi. Aineen kimmoisuudesta johtuen ei routa vahingoita allasta, eikä sitä myöskään tarvitse tyhjentää talveksi.

Uima-altaan valmistajan Teksoglass Oy:n taholta todetaan lisäksi, että lujitemuovisia uima-altaita on jo joitakin talvia ollut asennettuina. Kokemukset näistä ovat olleet pelkästään myönteisiä.

TEKSO-uima-altaan yksinmyynti Suomessa on uskottu yhtiölle, jonka nimi on G. W. Berg & Co Oy — osoite Fabianinkatu 14 Helsinki 13 — puh. 90-11541

Riemukaari, totuuden länget ja valheenpaljastajat ovat lempinimiä Helsingin lentoaseman uusimmalle turvallisuuslaitteelle, metallinilmaisimelle. Tämä alkujaan metalliteollisuuden käyttöön tarkoitettu laite on tinkimättömän tarkka. Se löytää jopa pennin tai kultapaikat hampaista, jos niin halutaan.

Lähtevän liikenteen puolelle pystytetty ilmaisin on yli kaksi metriä korkea, kahden kaarn ja kiinteän takaseinän muodostama käytävä, tarkemmin sanoen pystyasentoon nostettu ilmaisinkela, joka on alkujaan tarkoitettu erottelemaan metallin malmista.

Laitteen tarkkuus on säädettävissä, ja se havaitsee myös antimagneettiset metalliesineet, koska sen toiminta ei perustu magnetismiin.

Valmistaja sanoo, että laite on täysin vaaraton matkustajille, koska sen aiheuttama magnettikenttä on huomattavasti heikompi kuin luonnossa esiintyvät vastaavat kentät.

Ensimmäisten päivien kokemukset kentällä ovat lupaavat. Matkustajat ovat suhtautuneet "länkiin" luontevasti, usein ne saavat hymyt heltiämään. Merkkivalolampun näyttäessä punaista pysäyttää tullimies matkustajan, kehottaa häntä jättämään käsimatkatavaransa ja taskuissaan mahdollisesti olevat metalliesineet pöydälle ja kävelemään uudelleen laitteen läpi.

Erikoisvahvisteiset kengät, silmälasikotelot, luustossa mahdollisesti olevat metallipaikat jne ovat aiheuttaneet pientä hämäännystä, mutta siitä on selvitty keskustelemalla.

Työmarkkinajärjestöt

Ensi vuoden neuvottelut ovat meneillään

TYÖMARKKINAJÄRJESTÖISTÄ puhutaan lehdissä, radiossa, televisiossa jne. — mutta niitä ei useinkaan luetella. Se tehdään nyt tässä. Tiedot ovat kuluvalta vuodelta.

Suomen Työnantajain Keskusliitto (STK)

	Jäseniä	Työntek.
Autoalan työntajaliitto	291	16.042
Graafisen teollisuuden työnantajaliitto	149	17.622
Kenkäteollisuuden työnantajaliitto	43	5.346
Kiviteollisuusliitto	35	572
Konttorikoneliikkeiden yhdistys	75	572
Lattiapäällysteyhdistys	18	172
Laukkuteollisuusliitto	22	324
Merenkulun työnantajaliitto	29	4.194
Nahkateollisuuden työnantajaliitto	11	1.951
Osuusteurastamojärjestön työnantajayhdistys	14	4.335
Puhelinlaitosten työnantajaliitto	42	4.141
Putkijohtotyönantajainliitto	77	5.346
Puunjalostusteollisuuden työnantajaliitto	60	77.420
Puusepänteollisuuden liitto	59	6.478
Rakennusaineteollisuuden työnantajaliitto	48	8.937
Rannikko- ja sisävesiliikenteen työnantajaliitto	45	1.093
Asfalttityönantajainliitto	15	1.372
Lasiteollisuuden työnantajaliitto	8	3.441
Lasitus- ja hiomoliitto	39	400
Lastauttajain työnantajaliitto	70	6.000
Metalliteollisuuden työnantajaliitto	119	60.939
Rakennusteollisuusliitto	429	32.600
Työnantajain Yleinen Ryhmä	191	77.849
Sähkötyönantajain Liitto	120	4.607
Tekstiiliteollisuuden työnantajaliitto	46	21.327
Tiiliteollisuuden työnantajaliitto	24	1.145
Vaatetusteollisuusliitto	70	13.129
Voimalaitosrakentajain liitto	6	1.077
Voimalaitosten työntajaliitto	66	6.983
Ålands Arbetsgivareförening	20	1.005
Yhteensä 2241 jäsentä ja työntekijää.		386.419

Liiketyönantajain Keskusliitto (LK)

Rauta- ja koneliikkeiden yhdistys	61	8.379
Autokoulujen työnantajayhdistys	122	504
Puolueett. osuuskauppayhdistys	272	28.634
Vakuutusalan työnantajayhdistys	41	6.261
Säästöpankkialan työnantajayhdistys	236	4.923
Keskusliikkeiden ja tavaratalojen osasto	13	24.809
Pankkiosasto	7	9.800
Osuuskassaosasto	271	3.698
Elintarvikekauppojen osasto	66	5.228

Uusi sängyn peite ja boksi muutti ilmettä

Opiskelijoitten alivuokralaishuoneet eivät ole useinkaan viihtyisyydellä pilattuja. Kannattaa kuitenkin yrittää tehdä huone kodikkaammaksi. Päiväpeite voi olla huoneen katseenvangitsija ja todellinen viihtyisyyden lisääjä.

Päiväpeite kannattaa tehdä pesukankaasta, eihän ole epämiellyttävämpää kuin nuhruinen peite, olivat lakanat kuinka puhtaat tahansa. Puuvillatehtaat ovat viime vuosina kiinnittäneet paljon huomiota juuri päiväpeitekankaisiin ja on kehitelty uusia kangastyyppejä, joiden siliävyys, värinkesto ja pesunkesto olisivat mahdollisimman hyvät. Yleensä voidaan sanoa, että paksuista löyhäkierteisistä langoista kudotut kankaat rypistyvät vähiten. Kuosiinkudotuissa Siesta-kankaissa on monta mainiota esimerkkiä.

Kuvassa ruudulliseksi kudottu sisustuskangas, joka on erittäin hyvin kulutusta kestävää. Sängynpeitteeksi voi valita myös painetun kankaan, vaikkapa canvaspuuvillaa.

Teurastamo- ja lihanjalostusliikkeiden osasto	34	4.197
Meijeriliikkeiden osasto	43	6.346
Leipomoliikkeiden osasto	69	4.154
Rauta-, kone- ja rakennustarv. sekä teknillisen ja sähköalan liikkeiden osasto	32	2.889
Tekstiili- ja asustealan liikkeiden osasto	19	2.030
Paperi- ja konttoritarvikealanliikkeiden osasto	10	802
Polttoaineliikkeiden osasto	6	454
Huolintaliikkeiden osasto	40	2.474
Kukkakauppojen osasto	9	61
Muiden liikkeiden osasto	73	5.895
Apteekkiosasto	557	5.202
Hotelli- ja ravintolaliikkeiden osasto	30	6.773
Kahvilaravintolaliikkeiden osasto	95	1.269
	2.106	134.872

Muut työntajaliitot

Työehtoliitto	85	36.021
Maaseudun työnantajaliitto	2.500	14.000
Metalliteollisuuden harjoittajain liitto — MTHL:n työnantajat	448	18.000
	3.033	58.021

Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto (TVK)

Autokoulunopettajain liitto	872
Finlands svenska folkskollärarförbund	1.548
Handels- och industritjänstemannaförbundet	2.402
Kunnallisvirkamiesliitto	23.387
Kyrkomusikerföreningen	121
Maataloustoimihenkilöjärjestöjen liitto	1.235
Metsäalan työnjohtajaliitto	3.108
Metsäteknikkoliitto	3.782
Myymäläesimiesten liitto	4.574
Pankkitoimihenkilöliitto	13.183
Puumiesten liitto	1.143
Ammattikoulunopettajien liitto	2.544
Farmaseuttiliitto	4.710
Hammashoitajat	533
Kanttori-urkuriliitto	515
Kätilöliitto	2.504
Lastenhoitajaliitto	3.394
Lentoemäntien yhdistys	176
Liikeväen liitto	12.158
Lääkintävoimistelijaliitto	981
Opettajain liitto	25.379
Sairaanhoitajaliitto	20.665
Sanomalehtimiesten liitto	1.718
Teollisuustoimihenkilöiden liitto	11.523
Vakuutusväen liitto	4.930
Valtion laitosten ja yhtiöiden toimihenkilöiden liitto	5.486
Valtion työnjohtajien ja toimihenkilöiden liitto	3.374
Virkamiesliitto	36.274
Yleinen toimihenkilöliitto	1.623
	193.842

Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto (STTK)

Teknisten liitto	21.151

Ay-eheytys lähes valmis

Ammattiyhdistysliikkeen eheyttäminen on nyt kahta pykälää vailla valmis. Vain mekaanisen puun sekä nahka-, jalkine- ja kumin aloilla on enää kaksi rinnakkaisliittoa.

Svenska tekniker och arbetsledarförbundet i Finland	1.136
Konepäällystöliitto	650
Kuntien teknillisten toimihenkilöiden liitto	330
	23.489

Akava

Agronomien yhdistys	2.209
Akavan yleinen ryhmä	59
Geofyysikkojen liitto	74
Geologiliitto	152
Hallinto-opin kandidaatit	60
Helsingin yliopiston opettaja- ja virkamiesyhdistys	81
Julkisen hallinnon ekonomit	70
Kansakouluntarkastajien yhdistys	66
Kansalais- ja työväenopistojen rehtorit	41
Kauppaoppilaitosten opettajain yhdistys	404
Kirjastonhoitajien keskusliitto	505
Kotitalouden kandidaatit	80
Koulujen musiikinopettajat	300
Kuvaamataidonopettajain liitto	673
Käsityönopettajien liitto	1.001
Oppikoulunopettajien keskusjärjestö	8.650
Oulun yliopiston opettaja- ja virkamiesyhdistys	25
Sibelius-Akatemian opettajat ja virkailijat	92
Sosiaalihuollon aluehallinnon viran- ja toimenhaltijain yhdistys	12
Eläinlääkäriliitto	509
Farmaseuttiliitto	4.475
Hammaslääkäriliitto	2.456
Kemistiliitto	1.103
Kirkon pappisliitto	1.264
Korkeakoulujen kielten-opettajat	16
Lakimiesliitto	3.650
Lääkäriliitto	4.206
Matemaatikko- ja fyysikkoliitto	84
Metsänhoitajaliitto	1.573
Naisteologiyhdistys	100
Psykologiliitto	510
Puheterapeuttiliitto	34
Voimistelunopettajaliitto	1.172
Tampereen yliopiston opettaja- ja virkamiesyhdistys	58
Teknillisen korkeakoulun opettaja- ja virkamiesyhdistys	56
Teknillisten oppilaitosten opettajain yhdistys	427
Tieteenharjoittajain liitto	437
Tullitarkastajayhdistys	104
TV-ohjaajat ja toimittajat	47
Upseeriliitto	3.898
Varanotaarit	442
Vesi- ja kalatalousmiehet	55
Yleisarkistojen virkamiesyhdistys	26
	41.092

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK)

Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto (AKT)	12.808
Auto- ja kuljetustyöväen liitto	4.703
Elintarviketyöläisten liitto	17.660
Hotelli- ja ravintolahenkilökunnan liitto	11.622
Ilmailualan unioni	1.544
Jalometallityöntekijäin liitto	850
Järjestötoimitsijain liitto	45
Kaivostyöväen liitto	1.764
Kiinteistötyöntekijäin liitto	4.224
Kirjatyöntekijäin liitto	16.301
Kunnallis- ja sairaala-alojen työntekijäin liitto	6.550
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto	52.593
Kutoma- ja neuletyöväen liitto	5.851
Lasi- ja posliinityöväen liitto	4.620
Liiketyöntekijäin liitto	32.234
Maaseututyöväen liitto	20.249
Mekaanikkojen liitto	1.128
Metallityöväen liitto	79.642
Merimies-Unioni	12.162
Muurarien liitto	5.304
Nahka-, jalkine- ja kumityöväen liitto	8.375
Nahka- ja kumialojen ammattiliitto	3.384
Paperikoneenhoitajien liitto	234
Paperiteollisuuden työntekijäin liitto	34.804
Puunjalostusteollisuustyöntekijäin liitto	15.242
Puutyöväenliitto	21.850
Rakennustyöläisten liitto	72.597
Satamatyöntekijäin liitto	2.673
Sosialidemokraattien sanomalehtimiesliitto	160
Sähköalantyöntekijäin liitto	11.977
Tekstiililaitosmiesten liitto	1.050
Tekstiilityöväen liitto	20.272
Teollisuuden korjaamo- ja voimalaitostyöväen liitto	1.511
Teräs-, kaivos- ja konepajatyöväen ammattiliitto	6.973
Tiemiesten ammattiliitto	1.023
Toimittajaliitto	77
Työläisliitto	15.766
Vaatetustyöläisten liitto	3.063
Virkamiesten ja työntekijäin yhteisjärjestö	53.000
Yleinen lehtimiesliitto	184
Yleis- ja erikoisalojen ammattiliitto	194
	566.263

(Tiedossa on jo, että Suomen Metallityöväen Liiton jäsenmäärä kuluvan vuoden loppuun mennessä ylittää 100.000 rajan.)

Kunniamerkit paikalleen

Kunnia- ja ansiomerkit ovat palkintoja asianomaisen ansioista rauhan tai sodan aikana. Kunniamerkein palkitun kansalaisen on tunnettava niiden käyttöä koskevat määräykset ja myös noudatettava niitä. Tällä alalla on kuitenkin jatkuvasti todettavissa suurta tietämättömyyttä jopa eturivin kansalaistemme parissa. Nämä asiat on tyhjentävästi selostettu "Kunniamerkkiaapisessa".

Kunniamerkkien käyttö

Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän iltavastaanotolle mennään suurissa kunniamerkeissä olipa herrojen asuna sitten frakki tai tumma siviilipuku. Ns. toisen luokan kunniamerkkitilaisuuksissa, vaikkapa tasavallan presidenttikin olisi niissä läsnä, kuuluvat frakkiin pienet kunniamerkit. Tummassa siviilipuvussa voivat herrat käyttää vain nauhassa rintaan kiinnitettäviä alkuperäiskokoisia kunniamerkkejä. Naiset käyttävät kunniamerkkitilaisuuden luonteesta ja puvusta riippumatta yksinomaan suuria kunniamerkkejä. Shaketissa enempää kuin smokingissakaan ei kunniamerkkejä käytetä.

Ilman nauhaa rintaan kiinnitettäviä kunniamerkkejä käytetään yksinomaan alkuperäiskokoisina. Niiden paikka on nauhassa rintaan kiinnitettävien kunniamerkkien alapuolella ja, jos on rintatähtiä, myös niiden alapuolella.

Epävirallisia kunniamerkkejä sopii käyttää virallisten kunniamerkkien kanssa samanaikaisesti vain niitä myöntäneen järjestön omissa suurjuhlissa. Niiden paikka on silloin virallisten kunniamerkkien alapuolella.

Kunniamerkkien sijoitusjärjestys

Tasavallan presidentti on 13. 10. 1958 vahvistanut suomalaisten kunniamerkkien keskinäisen järjestyksen. Nauhassa rintaan kiinnitettävien kunniamerkkien arvojärjestys lasketaan vartalon keskiviivasta ulospäin. On mm. muistettava, että sodanajan ansioista myönnetty VR 4 nykyisin on sijoitettava välittömästi VR 3:n jälkeen. Kaularistiluokassa on Suomen Urheilun suuri ansioristi sijoitettava Suomen Olympialaisen 1. lk:n ansioristin edelle. Sotainvalidien ansioristi, vankeinhoidon ansioristi ja valtion virka-ansiomerkki ovat uusimmat suomalaiset kunniamerkit.

Kunniamerkkisolki

Isojen kunniamerkkien kiinnityssolkeen saa rinnan mahtua vain kuusi nauhaa. Jos kunniamerkkejä on enemmän, on ne asetettava limittäin korkeamman kunniamerkin nauhan ollessa aina alempiarvoisen päällä. Kunniamerkkien alapäitten on oltava samalla suoralla viivalla. Kunniamerkkisolki on rintaan kiinnitettävä vaakasuoraan ja kyllin ylös, n. 2 cm takin rintakäänteen napinläven alapuolelle. Pienoiskunniamerkkejä voi kantaa kahdessa allekkain olevassa soljessa, suuria ei.

Kunniamerkkien virallinen järjestys

Suomalaisten kunniamerkkien keskinäinen järjestys tasavallan presidentin 1958 tekemän päätöksen mukaisesti:
Suomen Valkoisen Ruusun suurristi ketjuineen — SVR suurr. ketj.

*

Vapaudenristin suurristi — VR suurr.
Suomen Valkoisen Ruusun suurristi — SVR suurr.
Suomen Leijonan suurristi — SL suurr.

*

Vapaudenristin I. lk:n Mannerheim-risti — MR I

*

I. lk:n Vapaudenristi rintatähtineen — VR I rt. k.
Suomen Valkoisen Ruusun I. lk:n komentajamerkki — SVR K I
Suomen Leijonan I. lk:n komentajamerkki — SL K I
Vapaudenristin 2. lk:n Mannerheim-risti — MR 2

*

I. lk:n Vapaudenristi — VR I
Suomen Valkoisen Ruusun komentajamerkki — SVR K
Suomen Leijonan komentajamerkki — SL K
Suomen Urheilun suuri ansioristi — SU ar.
Suomen Olympialainen I. lk:n ansioristi — O ar. I

*

I. lk:n Vapaudenmitali ruusukenauhassa — Vm. I rn. k.
Suomen Valkoisen Ruusun pronssinen ansiomerkki — SVR pr. amrk.
Vapaudenristin kultainen ansiomitali — VR kult.am.
Vapaudenristin sururisti — VR surur.
Vapaudenristin surumitali — VR surum.

*

2. lk:n Vapaudenristi — VR 2
3. lk:n Vapaudenristi — VR 3
4. lk:n Vapaudenristi sodanajan ansioista — VR 4 s.a.
Suomen Valkoisen Ruusun I. lk:n ritarimerkki — SVR R I
Suomen Leijonan Pro Finlandia-mitali — Pro Finlandia-m.
Suomen Valkoisen Ruusun ansiomerkki — SVR amrk.

Mitä suuri yleisö ajattelee

PUUNJALOSTUS-TEOLLISUUDESTA

Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton toimeksiannosta on Suomen Gallup Oy tehnyt tutkimuksen yleisön mielipiteistä puunjalostusteollisuuteen liittyvistä asioista. Tutkimuksen aineisto kerättiin henkilökohtaisilla haastatteluilla joulukuussa 1969 ja tammikuussa 1970. Seuraavassa lyhyesti tutkimuksen tuloksista.

Puunjalostusteollisuutta pidetään tärkeänä: vastaajista noin puolet piti sitä teollisuudenaloista hyödyllisimpänä maallemme. Puunjalostusteollisuutta pidetään useimmiten tärkeimpänä siksi, että sen tuotanto perustuu kotimaiseen raaka-aineeseen ja että se on ulkomaankaupan kannalta keskeinen. Puunjalostusteollisuuden merkitystä korostavat varsinkin maaseudun ja Pohjois-Suomen nuoremmat asukkaat. Puunjalostusteollisuuden kuva yleisön mielissä on suhteellisen selvä: ala on siksi tunnettu, että kaikilla on yleensä jonkinlainen käsitys siitä.

Puunjalostusteollisuuden kuvaan kuuluvat seuraavat tekijät: kotimaisen raaka-aineen hyväksi käyttö, tärkeys ulkomaankaupassa, sekä runsas työpaikkojen tarjonta.

Vastaajat kokevat suurimmaksi puunjalostusteollisuuden eduksi työpaikkojen tarjonnan. Edelleen todetaan puunjalostusteollisuuden hoitaneen hyvin tuotantolaitosten nykyaikaistamisen ja vientimyynnin. Huonosti hoidetuksi todetaan työväestön sosiaaliset olot.

Suurimmaksi puunjalostusteollisuuden haittavaikutukseksi toteaa vastaajien enemmistö saastumisen eri muodoissaan. Saastuminen tunnetaan kaikissa väestöryhmissä. Ilman saatuttajana puunjalostusteollisuus asetetaan kolmanneksi autoliikenteen ja kemianteollisuuden jälkeen. Pääasiallisena rantojen ja vesistöjen likaajana puunjalostusteollisuutta pitää e nemmistö vastaajista. Vastuun vesistöjen suojelusta antaa 48 prosenttia vastaajista valtiolle ja 40 prosenttia teollisuudelle sekä seitsemän prosenttia kunnille ja viisi prosenttia yksityisille kansalaisille.

Puunjalostusteollisuuden aloista tunnetaan parhaiten paperi- ja kartonkiteollisuus sekä sahateollisuus. Paperi- ja kartonkiteollisuus koetaan myös hyödyllisimmäksi puunjalostusteollisuuden alaksi. Sahateollisuus tuntuu olevan vanhempien, maalla asuvien ja keskisuomalaisten suosiossa, kun taas paperi- ja kartonkiteollisuus on nuorempien, kaupunkilaisten ja eteläsuomalaisten arvostama. Nuorempia vastaajia näyttää muita enemmän kiinnostavan myös huonekaluteollisuus.

Parhaimmat kilpailumahdollisuudet eri puunjalostusteollisuuden haaroista koetaan olevan paperi- ja kartonkiteollisuudella. Yleensä kilpailukykyyn vaikuttaa yleisön mielestä eniten myyntityön tehostaminen ja puun hinnan kohtuullisuus. Etenkin jalostusasteen korottamisella uskotaan olevan vaikutusta tuotannon arvoa lisättäessä. Raaka-aineen riittävyys voidaan yleisön mielestä parhaiten taata metsänhoidollisilla toimenpiteillä. Yksimielisesti todetaan, että metsän tuotantoon kannattaa uhrata varoja.

Yleisön tiedot puunjalostusteollisuutta sivuavista asioista ovat varsin kirjavia. Esimerkiksi MERA-ohjelmista ei tiedetä juuri mitään. Puunjalostusteollisuuden asema viennissä tunnetaan sen sijaan paremmin. Yleisö haluaa kuitenkin parantaa tietojaan puunjalostusteollisuudesta. Televisiota pidetään tähän tarkoitukseen sopivimpana tiedotusvälineenä.

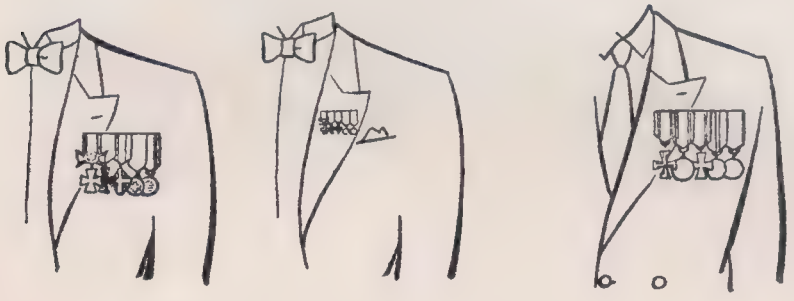

Suomen Leijonan I. lk:n ritarimerkki — SL R I
4. lk:n Vapaudenristi rauhanajan ansioista — VR 4 r.a.
Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkki — SVR R
Suomen Leijonan ritarimerkki — SL R
Suomen Leijonan ansioristi — SL ar.
Suomen Punaisen Ristin ansioristi — SPR ar.
Hengenpelastusmitali — Hengenpel.m.
Suomen Olympialainen 2. lk:n ansioristi — O ar. 2
I. lk:n Vapaudenmitali — Vm. I
Vapaudenristin I. lk:n ansiomitali — VR am. I
2. lk:n Vapaudenmitali — Vm. 2
Vapaudenristin 2. lk:n ansiomitali — VR am. 2
Vuoden 1918 sodan (vapaussodan) muistomitali ruusuineen — Vs. mm. r.k.
Suomen Valkoisen Ruusun mitalit solkineen — SVR m.l kr. ja s.k.,
SVR m.l s.k., SVR m.2 s.k.
Vuoden 1918 sodan (vapaussodan) muistomitali — Vs.mm.
Vuosien 1939—40 sodan (talvisodan) muistomitali — Ts.mm.
Vuosien 1941—45 sodan (jatkosodan) muistomitali — Js.mm.
Suomen Valkoisen Ruusun mitali — SVR m. I kr. k., SVR m. I, SVR m. 2
Suomen Punaisen Ristin hopeinen ansiomitali — SPR hop. am.
Mitali inhimillisestä auliudesta — PBH
Suomen Punaisen Ristin pronssinen ansiomitali — SPR pr. am.
Suomen Olympialainen ansiomitali — O am.
Sotainvalidien ansioristi — Sotainv. ar.
Poliisin ansioristit, kultainen ja hopeinen — P kult.ar., P hop. ar.
Palotorjunnan ansiomerkki (Paloristi) — Palor.
Suomen Urheilun ansioristi, kultainen ja hopeinen — SU kult. ar.,
SU hop.ar.
Väestönsuojelun I. lk:n ansiomitali solkineen — Vss am. I s.k.
Väestönsuojelun 2. lk:n ansiomitali solkineen — Vss am. 2 s.k.
Suomen Urheilun hopeinen ansiomitali kultaristein — SU hop. am. kr.k
Väestönsuojelun I. lk:n ansiomitali — Vss am. I
Suomen Urheilun hopeinen ansiomitali — SU hop. am.
Väestönsuojelun 2. lk:n ansiomitali — Vss am. 2
Suomen Urheilun pronssinen ansiomitali — SU pr. am.
Vankeinhoidon ansioristi solkineen ja ilman solkea — Vankeinh. ar. s.k.,
Vankeinh. ar.

Ensimmäinen suomalainen höyryveturi valmistui Tampellan konepajassa 25. 7. 1900. Kuvassa se on juuri ulos ajettuna veturihallista uutuuttaan kiiltävänä. Tämä veturi on nyt sijoitettuna Tampellan konepajan piha-alueelle kotimaisen veturiteollisuutemme muistomerkiksi. Ko. veturi toimi viimeksi vaihdeveturina Mäntässä ja poistettiin liikenteestä v. 1962. Kaikkiaan Tampellassa tehtiin 934 höyryveturia vv. 1900—1967.

Valtion rautateiden höyrykauden veturit

Tämän jutun olemme saksineet "Veturimies"-lehdestä

Veturimies-lehti on saanut käyttöönsä turkulaisen varatuomari Eero Einiön kokoaman luettelon kaikista VR:n höyryvetureista aina vuodesta 1962 alkaen. Lähdekirjallisuutena on käytetty rautateitä koskevia virallisia tilastoja v:sta 1888 alkaen ja "Valtion rautatie" -kirjojen kolmiosaista kokoelmaa.

Sarakkeessa 1 on ilmoitettu kunkin sarjan pyöräjärjestys vuosia 1862—1912 ja 1937—1962 koskeneissa historiikeissa omaksutun ranskalaisen merkintätavan eli akseliluvun mukaan. (Ensimmäinen luvuista osoittaa juoksupyörien määrän, keskimmäinen vetopyörien ja viimeinen takimmaisten juoksupyörien määrän.) Sarakkeessa 2 mainitaan se vuosi, jona kunkin sarjan ensimmäinen veturi on radalla kulkenut. Jos tämä ei ole tiedossa, on mainittu tilausvuosi. Milloin veturi on ostettu käytettynä on ostovuosi taikka vastaava vuosi pantu sulkuihin. Sodan vuosina 1941—44 liikennöinyt tilapäiskalusto on ilmaistu vuosiluvuin (1941—44). Sarakkeessa 3 mainitaan sarjamerkintä. Tankkiveturi on ilmoitettu kirjaimella (t), mutta tämä ei kuulu sarjamerkkiin. Jos sarjamerkkiä on käytetty toistamiseen, on sen eteen merkitty pieni roomalainen numero (II).

Sarakkeessa 4 mainitaan veturin juokseva numero kunkin sarjan puitteissa. Jos numeroa on käytetty toistamiseen, on sen eteen merkitty pieni roomalainen numero (II).

Sarakkeessa 5 mainitaan vuoden 1942 uudistuksen johdosta veturin saama uusi sarjamerkki, jos tällainen vaihto tapahtui.

Käyttämättä ovat jääneet numerot 799, 949, 966—989 ja 1023—1029 muuten täydellisestä numerosarjasta 1—1096. Seuraava aukko on 1097—1099.

Tällainen yhteenveto voidaan laatia monin tavoin. Tässä todettu tapa on kaikkein lyhin, mutta mm. vuosiluvunmukaista kehitystä se ei täysin kuvaa, kun pääpaino on nyttemmin jo poistetussa vanhan sarjamerkinnän mukaisessa järjestyksessä.

2—2—0	1861	A	1	1—6 (Alutar, Lemminkäinen, Ilmarinen, Suomi, Voima, Pohja)
	1865	A	2	7, 8 (Pilvi, Tuuli)
	1869	A	3	11—20, 44—47, 178—182, 222—227
	1873	A	4	63—71
	1869	A	5	57, 58
	1874	A	6	59—61, 90—99
	1892	A	7	228—231
0—2—1	1868	B	1 (t)	9—10, 53—56, 150—151
	1880	B	2 (t)	100
0—3—0	1868	C	1	21—30

	1868	C	2		31—43, 48—52	
	1873	C	3		74, 75	
	1875	C	4		62, 78—89	
	1881	C	5		101—114	
	(1918)	C	6		II 100	
1—2—0	1873	D	1		72, 73	
0—2—0	1875	E	1	(t)	76, 77 (vrt II M, Vk 4)	
0—2—2	1885	F	1	(t)	115, 116, 132, 133, II 70, II 71 (vrt Vk 5)	
	(1926)	F	2	(t)	III 65	
1—3—0	1884	G	1		117—131, 139—149, 152—172, 183	Sk 1
	1894	G	1		196—201, 212—213	Sk 2
	1888	G	2		134, 135, 184, 185	Sk 1
	1891	G	3		173—177, 214—221	Sk 3
	1894	G	4		186—190	Sk 1
	1894	G	5		191—195	Sk 3
	1896	G	6		202—211	Sk 2
	1898	G	7		242—253, 306—313	Sk 4
	1898	G	8		254—270	Sk 6
	1900	G	9		314—321, 360—372, II 319 = ent. II 65	Sk 2
	1900	G	10		334—359	Sk 3
	1901	G	11		373—406, 427—436	Sk 3
	(1926)	G	12		II 67	Sk 5
2—3—0	1897	H	1		232—241	Hk 1
	1900	H	2		291—300, 322—333	Hk 1
	1901	H	3		437—453	Hk 2
	1907	H	4		471—475	Hk 5
	1907	H	5		476—483 (& ex. H 4: 471—475)	Hk 3
	1909	H	6		493—515	Hk 5
	1911	H	7		516—529, 742—751, 757—760	Hv 4
	1914	H	8		545—578, 648—655	Hv 1
	1918	H	9		579—593, 671—684, 777—780	Hv 2
	1920	H	9		638—647, 781—785, 991—999	Hv 3
	(1941—44)	H	10		2500—2501	Hr 4
	(1942)	H	11		1900—1906	Hr 2
	(1942)	H	11		1907—1919	Hr 3
1—3—2	1900	I	1	(t)	301—305	Vk 1
	1905	I	2	(t)	454—456	Vk 2
	1907	I	3	(t)	487—492	Vk 3
					J-kirjainta ei ole käytetty	
1—4—0	1899	K	1		271—290	Tk 1
	1903	K	2		407—426, 457—470	Tk 2
	1915	K	3		594—617, 685—741, 900—948, 1200—1211	Tv 1
	1916	K	4		618—637	Tv 2
	1927	K	5		800—899, 1100—1118, 1129—1170	Tk 3
					(N:ot 1119—1128: tilaus peruutettu)	Tk
	(1941—44)	K	6		2600—2616	Tr 3
0—3—0	1912	L	1	(t)	530—544, 656—670, 786—798	Vr 1
1—3—1	1898	II E	1	(t)	II 74, II 75	
1—4—0	1905	M	1	(t)	II 66	
1—4—1	1923	N	1	(t)	761—776	Pr 1
0—5—0	1923	O	1	(t)	752—756	Vr 3
0—3—1	1930	II D	1	(t)	950—965	Vr 2
					N:o 966—977 num. käyttämättä	
2—3—1	1936	P	1		1000—1021	Hr 1
2—4—1	1939	R	1		1030—1096	Tr 1
					Q kirjainta ei ole käytetty	
					S kirjainta ei ole käytetty	
0—5—0	(1941—44)	II A	1		2000—2026	Tr 2
0—4—0	(1941—44)	II B	1		2100—2111	Tr 4
	(1941—44)	II B	2		2200—2254	Tv 3
	(1941—44)	B	3		2900—2901	Tv 4
	(1941—44)	B	4		3000	—
1—3—1	(1941—44)	II C	1		2300—2302	Hr 6
0—3—0	(1941—44)	III E	1		2400—2401	Tv 5
1—3—0	(1941—44)	II F	1		2700—2702	Hr 5
0—2—0	(1941—44)	II M		(t)	2800	—
0—4—0	(1941—44)	T	1	(t)	3100	Vv 1
0—3—0	(1941—44)	Vk	4	(t)	3200	Vk 4
1—3—0	(1941—44)	Hr	7		3300	Hr 7
2—3—2	1942	Pr	2	(t)	1800—1803	Pr 2
0—2—2	(1945)	II Vk	4	(t)	II 68	Vk 4
1—5—0	1947	II Tr	2		1300—1319	Tr 2
0—3—0	1947	Vr	4		1400—1423	Vr 4—Vr 5
1—4—1	(1950)	Vk	5		II 72, II 73	Vk 5
0—2—2	(1950)	Vk	6		II 63, II 64	Vk 6
0—3—1		Vr	5		1400—1423	Vr 5

Venäläisiltä radoilta, vuosina 1915—1918 valtion rautateillä vuokrattuina liikennöineitä vetureita ei ole tässä mainittu.

Nimityksiä Tampellan konepajassa

Oy Tampella Ab:n konepajan tähänastisen teknillisen johtajan, dipl. ins. Risto Piispasen siirtyessä pois yhtiöstä on uudeksi teknilliseksi johtajaksi ja konepajan johtoryhmän jäseneksi nimitetty dipl. ins. *Reino Riihimäki* (46) 1. 12. 1970 alkaen. Dipl. ins. Riihimäki valmistui Teknillisen korkeakoulun koneenrakennusosastolta v. 1948, minkä jälkeen hän toimi A. Ahlström Oy:n Karhulan konepajassa v. 1948—49 ja Oy Tampella Ab:n konepajan eri tehtävissä vuodesta 1950 lähtien, viimeksi vuodesta 1963 tuotantopäällikkönä.

Konepajan valmistuspäälliköksi on nimitetty dipl. ins. *Yrjö Arola* (35) tehtävänään vastata teknillisen johtajan alaisena valmistuksen linjaorganisaatiosta ja valmistusteknillisistä esikuntaelimistä. Dipl.ins. Arola on valmistunut Teknillisen korkeakoulun koneenrakennusosastolta v. 1961. Sen jälkeen hän on toiminut Tampellan konepajan eri tehtävissä, viimeksi laadunvalvontapäällikkönä.

Konepajan järjestelypäälliköksi on nimitetty dipl.ins. *Risto Kiiskilä* (45) tehtävänään vastata teknillisen johtajan alaisena tuotannon kuormitussuunnittelusta ja työnjärjestelystä. Dipl.ins. Kiiskilä on valmistunut Teknillisen korkeakoulun koneenrakennusosastolta v. 1952 ja toiminut sen jälkeen Tampellan konepajan eri tehtävissä, viimeksi tuotantopäällikön apulaisena työnjärjestelytehtävissä.

Ote eräästä henkilölehdestä

Löydetty

— kolme avainnippua
— miesten sielä kultasormus
— nuorisosilmälasit
— yläleuan hammasproteesi

Löytötavarat saa periä liikenneosastolta, puh. 332.

Tapaturmantorjunta lisää palveluksiaan

Tapaturmantorjunta ry. on viime vuoden aikana laajentanut henkilökuntaansa, jota nyt voidaan käyttää entistä enemmän myös ammattiyhdistysliikkeessä tapahtuvaan työtapaturmien torjuntatyöhön. Koska ammattiliitot, paikallisjärjestöt ja ammattiosastot ovat vielä valitettavan vähän tietoisia tästä mahdollisuudesta, esittelemme pääpiirteittäin Tapaturmantorjunnan hallinnon.

Tapaturmantorjunta r.y. perustettiin jo v. 1935, jolloin aloitteentekijöinä olivat tapaturmavakuutuslaitosten lisäksi sosiaaliministeriö ja työmarkkinajärjestöt. Nykyisin yhdistyksen jäseninä ovat työmarkkinajärjestöt, joukko teollisuuslaitoksia, vakuutuslaitoksia, suurin osa maamme kunnista sekä erilaisia järjestöjä.

Yhdistys jakaantuu kolmeen osastoon: työturvallisuusosastoon, liikenneosastoon eli Taljaan ja molemmille edellisille yhteiseen tiedotusosastoon.

Tapaturmavaara uhkaa

Suomessa sattuu vuosittain työtapaturmia	**190 000**
niistä johtaa kuolemaan	**350**
pysyvään invaliditeettiin	**1 800**
työpäiviä menetetään	**80 000 000**
palkkatuloja menetetään	**6 000 000**
tuskaa ja kärsimyksiä	**ei voi mitata**

Pohjoismaisia vieraita Inkeroisissa

Pohjoismaisten kartonginvalmistajien yhteistyöelin Scanpap täytti viime kesänä 30 vuotta. Näissä merkeissä järjestettiin tutustumiskäyntejä alan tehdaslaitoksiin Suomessa. Osa Suomessa vierailleista norjalaisista ja ruotsalaisista kartonginvalmistajista tutustui 27. 8. Tampellan kartonkitehtaaseen Inkeroisissa. Isäntänä oli Tampellan puunjalostusteollisuuden johtaja DI H. Klemetti. Inkeroisista matka jatkui Helsinkiin.

TERÄSKÖYSI

6 × 24 + 144 lankaa

D ø mm	SALLITTU KUORMA*) kg ERI KULMILLE ①	②	③ 60° KUORMA	④ 90° KUORMA	⑤ 120° KUORMA
8	370	740	640	520	370
10	550	1100	950	770	550
11	660	1320	1140	930	660
12	770	1540	1330	1050	770
13	900	1800	1560	1250	900
14	1000	2000	1730	1400	1000
15	1180	2360	2040	1670	1180
16	1400	2800	2400	1950	1400
18	1800	3600	3100	2500	1800
19	2000	4000	3450	2800	2000
20	2200	4400	3800	3050	2200
22	2600	5200	4500	3650	2600
24	3100	6200	5400	4350	3100
26	3600	7200	6200	5100	3600
28	4100	8200	7100	5750	4100
30	4700	9400	8100	6550	4700
32	5300	10600	9200	7400	5300
34	5900	11800	10200	8300	5900
40	8900	17800	15400	12600	8900
50	13900	27800	24100	19700	13900

KETTINKI

D ø mm	engl. t.	SALLITTU KUORMA*) kg ERI KULMILLE ①	②	③ 60° KUORMA	④ 90° KUORMA	⑤ 120° KUORMA
8	5/16	500	1000	850	700	500
9,5	3/8	750	1500	1300	1050	750
11	7/16	950	1900	1650	1350	950
13	1/2	1400	2800	2400	2000	1400
16	5/8	2100	4200	3600	3000	2100
19	3/4	3000	6000	5200	4300	3000
22	7/8	4000	8000	6900	5700	4000
25	1	5200	10400	9000	7400	5200
28	1 1/8	6500	13000	11200	9200	6500
32	1 1/4	8500	17000	14700	12000	8500
35	1 3/8	10200	20400	17600	14500	10200
38	1 1/2	12200	24400	21000	17300	12200

*) Taulukkojen arvot on Sosiaaliministeriö 10.2.1961 hyväksynyt käytettäväksi ohjeina työturvallisuuslain alaisissa nostotöissä.

KESKINÄINEN YHTIÖ

TEOLLISUUSVAKUUTUS

NOSTOVÄLINEITÄ KÄYTETTÄESSÄ

EI NÄIN VAAN NÄIN

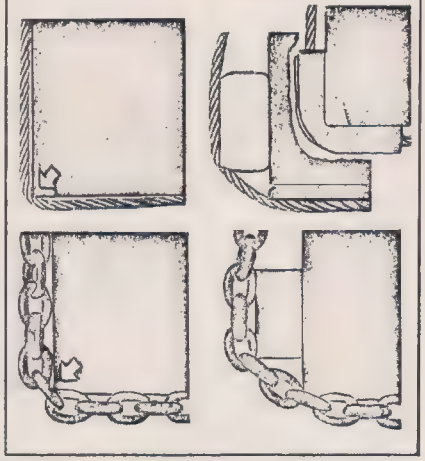

Nosto-ohjeet

1. Nostosta ja merkinannoista vastaa aina yksi ja sama henkilö.
2. Ennen nostoa on huolellisesti tarkastettava, että tarvittavat apuvälineet, kuten nostovaijerit, -kettingit tai -köydet, ovat kunnossa ja asiallisesti kiinnitetyt, sekä varmistauduttava, ettei niitä ylikuormiteta.
3. Nosturia ei saa ylikuormittaa. Siinä tulee olla merkintä sallitusta kuormituksesta.
4. Merkinannot nosturinkuljettajalle on annettava merkinantokaavion mukaisina.
5. Ennen noston alkua on varmistauduttava, ettei kuormassa ole muuta kuin mitä on tarkoitettu.
6. Noston tai siirron aikana on noston valvojan seurattava kuormaa koko ajan katseellaan sekä varmistauduttava, ettei kukaan ole kuorman alla eikä vaaravyöhykkeessä.
7. Nosturilla ei saa suorittaa vinoonnostoja eikä -vetoja.
8. Nosto on pysäytettävä ennen rajakatkaisijaa. (Rajakatkaisija on vain varmuuslaite.)
9. Noston jälkeen on ennen koukun irrottamista varmistauduttava, että kuorma on tukevasti alustallaan.
10. Nostoaukkojen suojakaiteet on pidettävä paikoillaan.
11. Nostossa käytetyt välineet on käytön jälkeen viipymättä palautettava niille varatulle paikalle.
12. Havaituista nosturin tai apuvälineiden vioista on välittömästi ilmoitettava lähimmälle esimiehelle.

Nostoihin liittyviä turvallisuusohjeita

Nostolaitteita saavat käyttää vain siihen valtuutetut henkilöt.

Koneellisissa nostoissa ohjaa yksi henkilö nostoa (työnjohtaja tai hänen valtuuttamansa).

Kiristävä silmukkakiinnitys on sallittu vain nimenomaan tarkoitukseen varatuin raksein, joissa on koussi.

Henkilön, joka kiinnittää kuorman koukkuun, on varmistauduttava, että hänen käyttämänsä köysi tai kettinki on riittävän vahva ja tarkoitukseen hyväksytty. Epävarmoissa tapauksissa on käännyttävä esimiehen puoleen.

Kettingin tai köyden nostokulma on katsottava kuormitustaulukosta.

Kettinkien ja köysien suojaamiseksi on kuorman teräviin kulmiin asetettava suojakappaleet.

Pulttiliitokset kettingeissä ovat kielletyt.

Kuorma on sidottava nostokoukkuun niin, että se nostettaessa jää tasapainoon eivätkä kiinnitysköydet tai -kettingit pääse luistamaan eikä irtoamaan.

Kuorman irtonaiset osat on poistettava tai niin kiinnitettävä, etteivät ne pääse putoamaan kuljetuksen aikana.

Tasapainottaminen nousemalla kuorman päälle ja ajaminen kuorman mukana on mitä ankarimmin kielletty.

Nosturia ei saa siirtää vetämällä sitä käynnistimen kahvasta, vaan käynnistimen kannatusvaijeriin kiinnitetystä kädensijasta tms.

Jokaisen velvollisuutena on varoittaa työtoveriaan havaitsemastaan vaarasta.

Tampellan neljäs paperikone käynnistetty USA:ssa

NELJÄS TAMPELLAN konepajan Yhdysvaltoihin toimittama paperikone käynnistettiin elokuun lopussa. Paperikone on pääkoneena uudessa aallotus- eli fluting-kartonkia valmistavassa Inland Container Corporationin tehtaassa New Johnsonvillessa Tennesseessä. Koneen viiran leveys on 686 cm ja tuotanto yli 400 tonnia vuorokaudessa.

INLAND CONTAINER CORPORATION on USA:n suurimpia aaltopahvilaatikoiden valmistajia, joka oltuaan sen lisäksi aikaisemmin osakkaana eräissä kraftliner-kartonkia valmistavissa yhtiöissä, nyt siirtyy omissa nimissään valmistamaan myös aallotuskartonkia. Aaltopahvilaatikot valmistetaan juuri näistä kahdesta kartonkikomponentista.

AIKAISEMMAT Tampellan paperikoneet USA:ssa on käynnistetty peräkkäisinä vuosina 1967, 1968 ja 1969, ensimmäinen Texasissa ja seuraavat kaksi Louisianassa. Ne ovat kaikki suurituotantoisia kraftliner-koneita.

Veronmaksajien järjestö

Jatkamme esittelyämme koko maan kattavista ja poliittisesti puolueettomista järjestöistä. Ja nyt — ajankohtakin on sopiva näin "veronäyttelyjen" merkeissä — (VKL) Veronmaksajain Keskusliitto ry.

Liitto on perustettu v. 1946 ja se on veroamaksavien kansalaisten ja elinkeinoelämän yhteinen, veronmaksajain oikeuksien ja etujen puolesta toimiva, poliittisesti puolueeton, valtakunnallinen kansalaisjärjestö.

Puheenjohtaja: Harras Kyttä

Hallituksen puheenjohta: Tarmo Sivula

Toimitusjohtaja: Matti Kaleva

Valtuuskunta: 45 eri veronmaksajapiirien edustajaa

Hallitus: 12 jäsentä

Osoite: Malminrinne 1, Helsinki 18

Puhelin: 600 773

Paikallisosastoja eri puolilla maata

VKL toimii

- saattamalla veronmaksajain mielipiteet verovarojen käytöstä ja verotuksesta asioista päättävien elinten tietoon
- valvomalla valtion ja kuntien taloudenhoitoa
- taistelemalla veronkorotuksia vastaan verotaakan keventämisen puolesta
- vaatimalla toimenpiteitä verotuksessa vallitsevien epäkohtien korjaamiseksi, verotuksen yksinkertaistamiseksi ja veronmaksajain oikeusturvan parantamiseksi
- harjoittamalla veronmaksajia palvelevaa tutkimus-, julkaisu- ja neuvontatoimintaa.

VKL:n paikalliset osastot tekevät vastaavaa työtä oman kuntansa alueella.

Mitä VKL on saanut aikaan?

Tämänsuuntaisia kysymyksiä kohdistetaan kaikille järjestöille. Verotusta ja julkista taloutta koskevissa ratkaisuissa veronmaksajain mielipiteitten vaikutuskenttä on laaja. Se ulottuu epätarkoituksenmukaisen verovarojen käytön ja julkisten menojen kasvun rajoittamisesta niiden supistamiseen sekä veronkorotusten torjumisesta verohelpotuksiin ja verotusepäkohtien korjaamiseen.

Veronmaksajain Keskusliiton 22-vuotiselta toiminta-ajalta mainittakoon mm. seuraavat myönteiset tapahtumat:

- Valtion tuloveroasteikkoja on alennettu vuosina 1949, -52, -54, 56, -58, -61 ja -63.

- Omaisuusveroasteikkoja on alennettu vuosina 1948, -56 ja -61. Vuoden 1968 alusta toteutettiin omaisuusveron uudistus, mikä mm. vapautti yhteisöt omaisuusverosta.
- Kunnallis- ja valtionverotus yhdistettiin vuonna 1960, mikä on helpottanut veronmaksajain vaivoja veroilmoituksen teossa, veronmaksussa ja verovalitusmenettelyssä.
- Uusia vähennysoikeuksia on otettu käytäntöön ja ulotettu myös kunnallisveroon. Eräitä veronhuojennuslakeja on säädetty.
- Kansaneläkevarojen suuri rahastoiminen lopetettiin vuonna 1957 ja eläkkeitä korotettiin.
- Valtion tilintarkastusta on tehostettu ja asia on jatkuvasti vireillä.
- Vanhentuneiden verolakien laajamittaiseen uudistamiseen on ryhdytty.

Jäsenkunta

Henkilöjäseniä: 34 000

Yhteisöjäseniä: 4 000

Jäsenkunnasta on:

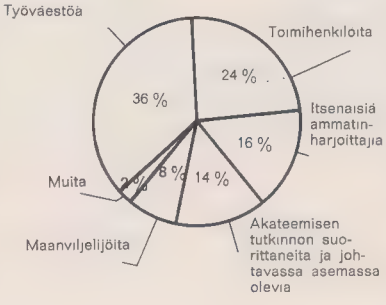

- Vakauttamispyrkimyksissä veronkorotuksista pidättäytyminen on tullut yhä painokkaammin esille.
- Veronmaksajain opastusta ja neuvontaa on parannettu. VKL:n julkaisua Veronmaksajan Miinuskirjaa käyttää vuosittain puoli miljoonaa veronmaksajaa.

Lukemattomista "pikkuparannuksista" mainittakoon parina esimerkkinä valvontaa helpottavien leijonatunnusten kiinnittäminen valtion autoihin ja ministerinä toimivan kansanedustajan edustajapalkkion alentaminen puoleen.

Suurimmat voittonsa veronmaksajat ovat kuitenkin saaneet torjuntataisteluissaan. Monet veronkorotushankkeet, vähennysoikeuksien supistamissuunnitelmat, pakkolainat ja menojen lisäämispyrkimykset ovat rauenneet veronmaksajain piirissä ilmenneen vastustuksen takia. Missä olisimmekaan, jos kaikki nämä suunnitelmat olisivat saaneet esteittä toteutua.

Mitä on edessä?

- Verotuksen yksinkertaistamista on kiirehdittävä ja verotusepäkohdat korjattava perusteellisten verouudistusten avulla.
- Veroäyrin hintojen jatkuva nousu sekä alinomaiset, erilaiset veronkorotukset on saatava estetyiksi.
- Tilapäisiksi tarkoitetuista veronkorotuksista on päästävä.
- Verovarojen käytön valvontaa on tehostettava.
- Veronmaksajan oikeusturvaa verotuksessa on parannettava.
- Julkisten menojen kasvu on rajoitettava tasapainoisen taloudellisen kehityksen vaatimiin puitteisiin.

Tässä eräät tärkeimmät VKL:n edessä olevista tehtävistä ja tavoitteista.

Jäsenedut

Veronmaksaja, maamme levinnein, yhdeksän kertaa vuodessa ilmestyvä vero- ja talouspoliittinen aikakauslehti lähtetään kaikille jäsenille.

Ilmainen neuvonta verotuskysymyksissä. Jäsenet voivat kääntyä liiton puoleen tiedusteluillaan kirjeitse, puhelimitse ja henkilökohtaisesti.

Kaikki tulokset, jotka järjestö on saavuttanut ja saavuttaa ajamalla veronmaksajain etuja. Koska järjestön voima on riippuvainen myös sen suuruudesta, on veronmaksajan oman edun mukaista olla jäsenenä mukana tässä yhteistyössä.

Näin tarkastat verotuksesi

Älä laiminlyö tarkastaa verotustasi! Ei edes se, että verolippusi mukaan tulet saamaan palautusta, ole varmana takeena verotuksen oikeasta toimittamisesta. Verotuksessa on silti voinut tapahtua virhe, jonka korjaaminen lisää palautuksen määrää.

— Ennen verotuksen nähtäville panemista verotoimistot postittavat veroliput veronmaksajille. Mikäli olet ottanut veroilmoituksestasi jäljennöksen, voit jo tätä jäljennöstä verolippuun vertaamalla todeta, onko verotuksesi toimitettu oikein. Tällöin veronäyttelyssä käyminen ei ole tarpeen. Muista siis aina ottaa veroilmoituksestasi itsellesi jäljennös!

— Yhteisverotettavien aviopuolisoiden osalta verolipun tarkistus on sikäli tavallista mutkikkaampi, että ns. Kalliinpaikanvähennystä ei heille myönnetä veroilmoituksen asianomaisessa kohdassa, vaan ilmoituksen etusivulla olevassa verolautakunnan päätöksessä. Tästä johtuu, ettei kalliinpaikanvähennys ilmene verolipuista. Tarkistus tapahtuu niin, että kummankin puolison verolipuissa olevat valtionveron alaiset tulot lasketaan yhteen ja summasta vähennetään kalliinpaikanvähennys. Jos valtion verot yhteensä vastaavat jäännöksestä asteikon mukaan menevää veroa, verotus on oikein suoritettu.

— Verolipusta on tarkastettava, että ennakonpidätykset on oikein merkitty ja että mahdollinen vuonna 1966 maksettu ennakkoverolippu on otettu veronlyhennyksenä huomioon.

— Mikäli verolippu osoittaa, ettei verotus ole tapahtunut ilmoituksen mukaisesti, on käytävä veronäyttelyssä tutustumassa verotusasiakirjoihin. Mikäli itse et pääse veronäyttelyssä käymään, Sinun on annettava valtakirja henkilölle, joka puolestasi tarkastaa verotuksesi. Aviopuolisolle, jota on verotettu yhdessä kanssasi, ei tällaista valtakirjaa kuitenkaan tarvitse antaa.

— Tulojen osalta verolautakunta poikkeaa veronmaksajan ilmoituksesta tavallisesti vain arviomääräisten erien osalta. Niinpä asuntoetu on saatettu vahvistaa ilmoitettua suuremmaksi tai on verotettu osasta päivärahoja, joita veronmaksaja on pitänyt verovapaina. Näissä tapauksissa, samoin kuin jos verolautakunta on pitänyt jotakin tuloerää vaston käsitystäsi kokonaan veronalaisena, Sinun on välttämättä turvauduttava muutoksenhakuun.

— Enimmät erimielisyydet veronmaksajan ja verolautakunnan välillä sattuvat vähennysten osalta, joten ne on erityisen huolellisesti tarkastettava. Tarvittaessa on Sinun haettava muutosta joko tutkijalautakunnalta tai lääninhallitukselta.

— Verolautakunta on saattanut myös tehdä laskuvirheen vahingoksesi, joten kaikki laskutoimitukset on myös muistettava tarkastaa. Erityisen huolellisesti on valvottava, että kaikki ennakonpidätykset on luettu hyväksesi lopullisen veron lyhennyksenä. Ennakonpidätyksethän ovat itse asiassa rahalla jo maksettua veroa, joten niiden laskemisessa tapahtunut virhe saattaa vaikuttaa verorasitukseesi paljon enemmän kuin jokin vähäinen virhe esim. vähennyksissä. Mutta kun verolautakunta ei verotuksen päätyttyä korjaa edes laskuvirheitään, niidenkin osalta on haettava muutosta.

— Muutoksenhaku tapahtuu joko veromuistutuksella tutkijalautakunnalle tai valittamalla suoraan lääninhallitukseen. Veromuistutus voidaan maalaiskunnassa tehdä suullisestikin, mutta kaupungissa ja kauppalassa se on aina tehtävä kirjallisesti. Tutkijalautakunta kokoontuu maalaiskunnassa julkisessa kuulutuksessa ilmoitettuina aikoina, joten Sinun on seurattava paikkakuntasi sanomalehtiä tai tiedusteltava asiaa viimeistään 13. 11. verotoimistosta. Kaupungissa ja kauppalassa muistutuskirjelmä on toimitettava verotoimistoon 14 päivän kuluessa veronäyttelyn alkamisesta.

— Valitusajan alkamisesta lääninhallitukseen tutkijalautakunnat ilmoittavat niin ikään julkisissa kuulutuksissaan. Valitusaika on 30 päivää, ja valitusajasta on pidettävä tiukasti vaarin, koska on suuri vaara, ettei myöhemmin tehtyä ns. perustevalitusta enää tutkita.

Lehtemme painoon mennessä:

Suomen tasavallan talousarvio vuodelle 1970 pyörii 11 miljardin mk:n lukemissa

Vuoden lopulla eduskunnassa käsiteltiin valtakunnan talousarviota seuraavalle vuodelle. Tässä hieman perehdymme käsitteeseen.

Eduskunnan syysistuntokaudella varmimmin toistuvia vuotuisia asioita on valtion seuraavan vuoden tulo- ja menoarvion — eli talousarvion eli budjetin — käsittely. Hallituksen budjettiesitys on paksu asiakirja (esim. kuluvan vuoden budjettiesitys sisälsi liitteineen yli 700 sivua), ja niinpä sen käsittely vie kuukausia. Eduskunta saa sen pöydälleen useinkin jo syksyn ensimmäisessä istunnossa, mutta silti on välistä käynyt niin, että se on lopullisesti hyväksytty vasta seuraavan vuoden puolella. Käsittelyä pitkittää budjetin sisällön laajaalaisuus, joten kansanedustajat voivat sitä puitaessa puuttua mitä erilaisimpiin asioihin sekä eduskuntapuheissa että raha-asia-aloitteiden muodossa. Lisäksi budjetin hyväksymisen edellytyksenä ovat usein melkoisen lakiesitysnipun käsittely ja hyväksymiinen.

Ennen kuin talousarvioesitys annetaan eduskunnalle, sitä valmistellaan valtioneuvostossa, erityisesti valtiovarainministeriössä, joka on jo aiemmin koonnut arviot toisilta ministeriöiltä sekä eräiltä muilta valtion eilmiltä.

Tiukan salaperäisyyden vallitessa valmistellun esityksen tuominen eduskuntaan merkitsee samalla sen julkistamista. Eduskunta pui sitä aluksi ns. lähetekeskustelussa, jonka jälkeen se siirtyy valtiovarainvaliokunnan käsittelyyn. Valiokunta saattaa tehdä siihen muutoksia sekä aloitteiden että muualta pohjalta. Oltaessa jo suhteellisen lähellä joulua eduskunta saa budjettiesityksen ns. ainoaan käsittelyyn, jolloin se joko hyväksyy sen valiokunnan ehdottomassa muodossa tai tekee siihen vielä muutoksia; viimeksi mainitussa tapauksessa esitys on palautettava valiokuntaan. Tämän valiokuntakäsittelyn jälkeen budjetti hyväksytään ns. jatketussa ainoasssa käsittelyssä. Kun tulo- ja menoarvio on läpäissyt eduskunnan, se joutuu presidentin vahvistettavaksi ja julkaistavaksi asetuskokoelmassa.

Verot ja julkiset menot

VEROT JA JULKISET MENOT
VALTION VEROT

ja veroluontoiset maksut

	1958	1968	1969
		Milj. mk	
Tulo- ja omaisuusvero (ilman ALKOa)	792	2 037	2 246
Perintö- ja lahjavero	14	29	29
Merimiesvero	—	16	17
Liikevaihtovero (ilman ALKOa)	961	2 018	2 307
Tullit ja tuontimaksut	566	391	394
Vientimaksut	—	523	129
Valmisteverot	398	1 061	1 250
ALKOn verot ja ylijäämä	313	638	619
Leimavero	171	184	190
Auto- ja moottoripyörävero	25	143	287
Työnantajan lapsilisämaksut	236	549	590
Muut verot ja veronluontoiset maksut	250	119	125
Verojen tuotto yhteensä	**3 726**	**7 708**	**8 183**
Välittömien verojen osuus	21.6 %	27.0 %	28.0 %
Välillisten verojen osuus	78.4 %	73.0 %	72.0 %

VALTION MENOT

	Milj. mk
Kulutusmenot (palkkaus ja eläkkeet 1 642 milj. mk)	2 702
Tulonsiirrot (kunnille 1 262 milj. mk, lapsilisät 307 milj. mk, maataloustuotantoon 963 milj. mk)	4 488
Sijoitukset rakennustoimintaan	1 100
Lainananto yms. (kunnille 32 milj. mk, asuntotuotanto 365 milj. mk, valt. yhtiöille 137 milj. mk)	629
Menot valtion velasta	1 392
Muut menot	40
Budjetoidut menot	**10 351**

KUNTIEN MENOT

	1968	1969
	Milj. mk	
Terveyden- ja sairaanhoito	654.7	767.4
Sosiaaliset tehtävät	609.0	688.9
Opetus- ja sivistystoimi	1 151.5	1 276.3
Pääomamenot	1 437.0	1 380.4
Muut menot (keskushallinto, oikeudenhoito, liiketoiminta, yleinen rahoitus)	1 397.4	1.505.0
Kuntien menot yhteensä	**5 249.6**	**5 618.0**

VALTION TULO- JA OMAISUUSVERO v:lta 1967

	Tulovero milj. mk	Omaisuusvero milj. mk	Verotettujen lukumäärä
Osakeyhtiöt ja osuuskunnat	605.3	88.6	21 408
Muut yhteisöt	60.4	11.7	17 747
Yksityiset henkilöt	1 158.6	100.7	1 565 549
Yhteensä	**1 824.3**	**201.0**	**1 604 704**

Vuonna 1966 jakautui yksityisten henkilöiden valtion tulovero verotetun tulon luokittain seuraavasti:

Verotettu tulo mk	Verotettujen lukumäärä	Tulovero milj. mk
2 000— 7 999	672 994	155.1
8 000—13 999	283 786	234.8
14 000—25 999	93 087	217.6
26 000—	31 172	294.6

Eri veroluokkien osuus yksityisten henkilöiden tuloverosta v. 1966 oli seuraava: I 22 %, II 16 % ja III 62 %.

VEROT ELINKEINOITTAIN 1966

Tulo- ja omaisuus-, kunnallis- ja kirkollisvero sekä kansaneläke- ja sairausvak.maksu*)

	Milj. mk	Osuus %
Maatalous sivuelinkeinoineen	348.9	8.8
Teollisuus ja käsityö	1 456.7	36.8
Kauppa	908.9	22.9
Liikenne	318.5	8.0
Palvelukset	828.3	20.9
Elinkeino tuntematon	101.9	2.6
Yhteensä	**3 963.2**	**100.0**
josta		
yritykset	780.7	19.7
yrittäjät	503.5	12.7
palkannauttijat	2 577.1	65.0
elinkeino tuntematon	101.9	2.6

*) Ilman ALKOa.

VEROÄYRIN KESKIHINTA

kuntaryhmittäin

	Verotusvuodet		
	1958	1968	1969
	Lopullinen veroäyri		
Kaupungit	12.34	13.56	13.85
Kauppalat	11.64	12.97	13.45
Maalaiskunnat	10.78	13.14	13.69

Kunnallisveroa maksaneita oli v. 1967 2 498 156 ja veron tuotto oli 2 348 milj. mk.

VÄLILLINEN VEROTUS

Tärkein välillinen vero on liikevaihtovero, jonka suuruus v. 1970 on 11 % tavaroiden myyntihinnasta. Esimerkiksi tuotekohtaisten verojen osuus on bensiinistä 61 % ja savukkeista 66 %. Sellaisten kulutustarvikkeiden kuten kahvin, makeisten, alkoholijuomien ja hedelmien välilliset verot ovat keskimäärin 30—60 % myyntihinnasta.

V:lta 1970 **YKSITYINEN HENKILÖ** maksaa	Verotettavasta tulosta %
Kunnallisveroa yleensä	13 —15
Kirkollisveroa yleensä	1 — 1.5
Tuloveroa valtiolle veroluokasta (I—III) ja tulon suuruudesta riippuen	
6 000—10 000 mk:n verotettavan vuositulon kohdalla	3.7—13
10 000—12 000 mk:n verotettavasta tulosta alarajan ylittävältä osalta progressiivisesta asteikosta johtuen vero lisätulosta nousee aina 51—53 %:iin	16.5—30.5
Kansaneläkemaksua	1.75
Sairausvakuutusmaksua	1.25
Omaisuusveroa valtiolle alimmasta verotettavasta, 25 000 mk:n omaisuudesta 0.4 ‰ 200 000 mk:n omaisuudesta 1.2 % ja 1 000 000 mk:n omaisuudesta 1.8 %.	

Välillisiä veroja ostostensa yhteydessä. Kuluttajaperheen menoista on välillisten verojen osuus keskimäärin 17 %.

TYÖNANTAJAN sosiaaliturvamaksu on 6.75 % maksetuista palkoista.

OSAKEYHTIÖT ja **OSUUSKUNNAT** maksavat

kunnallisveroa yleensä	13 —15
kirkollisveroa yleensä	1 — 1.5
tuloveroa valtiolle	47

välillisiä veroja hankintojensa yhteydessä.

VERORASITUS

Verot ja veronluontoiset maksut

	1958*)	1968	1969**)
		Milj. mk	
Valtiolle	3 726	7 708	8 183
Kunnille	1 260	2 595	2 859
Seurakunnille	89	184	203
Kansaneläkelaitokselle	234	906	990
Verot yhteensä	5 309	11 393	12 235
Nettokansantuote markkinahintaan	15 984	30 780	33 731
Verorasitus: verot % kansantuotteesta	33	37[1])	36[2])
Verot asukasta kohti, mk	1 208	2 425	2 603

Ilman vientimaksuja: [1]) 35 %, [2]) 36 %.

JULKISET MENOT

	1958	1968	1969
		Milj. mk	
Valtion budjettitalous	4 821	9 785	10 351
Kunnat	2 281	5 250	5 618
Seurakunnat	135	283	317
Kansaneläkelaitos	512	1 532	1 671

Vuoden 1969 **kansantulostamme 29 151 milj. mk** oli palkkatuloja 16 305 milj. mk, yksityisten elinkeinonharjoittajien tuloja 4 384 milj. mk, korko- ja vuokratuloja 3 582 milj. mk sekä yhteisöjen voittoja (välittömät verot mukaan lukien) 2 283 milj. mk.

*) Luvut muutettu v. 1968 rahanarvoon tukkuhintaindeksillä.

**) Budjetti- ja arviolukuja.

VUOSIEN 1969—1970 VALTION TULOVEROASTEIKKO

Verotettava tulo mk	Veroluokka I: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	I: Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta	II: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	II: Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta	III: Veron vakioerä tulon alarajan kohdalla mk	III: Vero-% alarajan yli menevästä tulon osasta
2 500— 3 400	12	13	—	—	—	—
3 400— 4 400	129	13	12	13	—	—
4 400— 6 000	259	13	142	13	12	13
6 000— 8 000	467	18,15	350	13	220	13
8 000— 10 000	830	24,25	610	20,5	480	14,5
10 000— 12 000	1 315	30,5	1 020	25,5	770	16,5
12 000— 15 000	1 925	32	1 530	28	1 100	24,5
15 000— 20 000	2 885	32,3	2 370	28,6	1 835	27,7
20 000— 30 000	4 500	34,5	3 800	32,2	3 220	30
30 000— 40 000	7 950	38	7 020	35,8	6 220	32,3
40 000— 60 000	11 750	40,25	10 600	38	9 450	35,75
60 000—100 000	19 800	42,5	18 200	40,75	16 600	39
100 000—200 000	36 800	48,3	34 500	48,3	32 200	48,3
200 000 tai enemmän	85 100	53	82 800	52	80 500	51

Asteikon osoittamasta määrästä on vähennettävä 60 mk jokaisesta alle 17 v. lapsesta.

Työeläkkeistäkin tietoja radiosta

Marraskuussa alkoi radiossa aikuisopetustoiminnan tuottama ohjelmasarja, jossa käsitellään työntekijäin eläkelakeja (TEL, LEL) ja uusia yrittäjäeläkelakeja (MYEL, YEL). Sarjaan kuuluu kuusi kahdenkymmenen minuutin pituista ohjelmaa, jotka lähetetään marraskuun 7. päivästä lukien radion yleisohjelmassa lauantaisin klo 12.50. Uusinnat lähetetään rinnakkaisohjelmassa klo 19.00 keskiviikkoisin 11. 11. alkaen. Ohjelmasarjan ovat toimittaneet Keijo Ketola ja Pentti Kynnös.

Lähinnä kansansivistysjärjestöjen opintopiirien käyttöön on ohjelmista laadittu 24-sivuinen tiedotusvihko. Vihkoa voi tilata Yleisradion aikuisopetustoimitukselta, puhelin 90-44 11 41/3260. Postittamalla tiedotusvihkoon painetun kortin toimitukselle kuuntelijoitten on mahdollista esittää mielipiteitään ohjelmasarjasta.

Kuuntelijat voivat lisäksi lähettää 14. 12. mennessä työeläkkeitä koskevia kysymyksiä toimitukselle osoitteella Oy Yleisradio Ab, Aikuisopetus, Kesäkatu 2, Helsinki 26. Toimitus kokoaa kuuntelijoiden suurta osaa kiinnostaviksi katsottavat kysymykset asiantuntijoiden vastattaviksi sarjan seitsemännessä ohjelmassa. Tämä lähetetään lauantaina joulukuun 19. päivänä klo 12.50 radion yleisohjelmassa.

ASUNTO-OSAKKEEN OSTO ON ISO ASIA

On hyvä tietää mihin seikkoihin tulee kiinnittää huomiota päätettäessä sijoituksesta, jonka rahallinen arvo on palkannauttijalle huomattava.

Kymmenen ohjetta ostajalle

1. Huoneiston kokonaishinta

Ostajan on erotettava toisistaan kokonaishinta- ja myyntihintakäsitteet.

Kokonaishinta muodostuu tavanomaisesti

— myyntihinnasta, jonka ostaja maksaa myyjälle ja

— yhtiön kiinnelainasta, jonka ostaja suorittaa yhtiövastikkeen yhteydessä yhtiölle.

2. Hintavertailu

Ostajan on suoritettava hintavertailu aina kokonaishintojen perusteella, koska myyntihinta sinänsä ei anna oikeata kuvaa asiassa. Myyntihinta on vain osa huoneiston kokonaishinnasta.

3. Myyntihinnan muodostuminen

Ostajan on saatava kokonaishintavertailun perusteella käsitys huoneiston hinnasta. Hänen on tarkistettava myyntihinnan muodostuminen, jolloin hänen on tutkittava, onko myyntihinta kiinteä vai indeksiin sidottu. Normaali sidonnaisuus liittyy nykyisin rakennuskustannusindeksin uuteen kokonaisindeksiin tai rakentajan indeksiin. Ostajalla on oikeus vaatia myyjältä selvitys toisaalta myyntihetkeen mennessä erääntyneestä indeksinoususta ja toisaalta arvio asunnon valmistumishetkeen mennessä arvioitavissa olevista indeksinousuista.

Edelleen ostajan on tutkittava, sisältyykö myyntihintaan mahdolliset osakeanti- ja siirtoleimaverokustannukset vai joutuuko hän suorittamaan ne ilmoitetun myyntihinnan lisäksi.

Vielä on tutkittava myyntihinnan erääntymisajankohdat ja rakennusaikaisen koron vaikutus niihin. Niin ikään on maksuajankohdista sovittaessa varmistettava se, ettei ostaja suorita maksuosasuorituksia myyjälle ennenaikaisesti, vaan että suoritettavat maksut vastaavat suoritettua työpanosta tonttikustannukset huomioonottaen.

4. Yhtiön velat

Kokonaishinnan toisen osatekijän, yhtiön velkojen määrittelyä varten ostajan on vaadittava selvitys yhtiön kannattavuudesta, jossa yhteydessä myyjä on velvollinen ilmoittamaan yhtiön velkojen kokonaismäärän. Tähän liittyy niin ikään myyjän taholta annettava selvitys siitä, mitkä raha- ja vakuutuslaitokset antavat yhtiölle yhtiövelan samoin kuin selvitys yhtiön lainojen kuoletusajasta ja korkokannasta. Tarvittaessa myyjä on velvollinen esittämään yhtiön rasitustodistuksen avulla yhtiön lainojen paikkansapitävyys.

5. Yhtiövastikkeen muodostuminen

Yhtiövastikkeen muodostumiseen vaikuttavat yhtiön pääomakulut ja toisaalta yhtiön hoitokulut. Kun yhtiön velat on selvitetty edellisen kohdan mukaisesti, ostajan on tarkistettava sisältyykö yhtiön velkojen kuoletus ja korot arvioituun vastikkeen määrään, koska eräät myyjät jatkuvasti käyttävät liian alhaiseksi määriteltyä yhtiövastiketta myyntikeinona. Hoitokulujen

Päiväkahvit katettu puuvillaliinalle

Rentoutumishetkiä kaipaa jokainen. Kauniisti katettu kahvipöytä voi olla päivän kohokohtia. Kaunis puuvillaliina pöydälle, liinaan sointuvat lautasliinat ja kupit, pieni kukkavihko eikä muuta tarvita.

Valmiita pöytäliinoja on paljon. Mutta jokainen vähänkin ompelutaitoinen voi tehdä näitä kodin piristäjiä mitä erilaisimmista puuvillakankaista aina tyylitajunsa ja mieltymystensä mukaan. Valmiissa pöytäliinoissa on yksivärisiä, raidallisia ja ruudullisia. Monissa on kotikutoisen kankaan tuntu, koska ne on kudottu paksuista karheista langoista ja joihinkin on käytetty tehosteeksi slubilankaa. Nykyisin on saatavana myös liinojen hoitoa helpottavia press-less ja mini-press liinoja, joita ei tarvitse ollenkaan silittää.

osalta ostajan on tarkistettava niiden paikkansapitävyys, jolloin kohtuullisena hoitokustannusten määränä voidaan käyttää arviota 1,20—1,30 mk / neliömetri / kk.

Yhtiövastikkeen määrittelyn yhteydessä on myyjä velvollinen antamaan selvityksen myös yhtiön verojen osuudesta yhtiövastikkeessa.

Samoin on syytä niissä tapauksissa, joissa asunto on vuokratontilla, tarkistaa tontinvuokran vaikutus yhtiövastikkeeseen. Normaalisti vuokratontit ovat kuntien omistamia ja vuokrasta aiheutuva lisä yhtiövastikkeeseen vaihtelee.

6. Mitä ostaja rahallaan saa?

Rinnan hintavertailun kanssa on ostajan tutkittava, mitä hän asunnostaan maksamallaan hinnalla saa.

Jälleen on erityistä huomiota kiinnitettävä seuraaviin seikkoihin:

— sisältyykö asunnon hintaan tonttikustannukset;

— sisältyykö asunnon hintaan kunnallisteknillisten töiden kustannukset ts. kustannukset kadun ja viemärin rakentamisesta.

— Elleivät nämä sisälly hintaan, joutuu ostaja ne jäkikäteen normaalisti suorittamaan rakennuslain perusteella yhtiönsä välityksellä asianomaiselle kunnalle;

— sisältyykö asunnon hintaan väestönsuojakorvaukset sellaisilla alueilla, joissa yhtiö on velvollinen osallistumaan kunnan toimesta mahdollisesti jälkikäteen rakennettaviin yhteiskalliosuojakorvauksiin;

— sisältyykö asunnon hintaan yhtiön liittymismaksut lämpöjärjestelmään liittymisestä, sähkö- ja vesiliityntämaksut;

— ostajan kannalta tärkeimpänä on lopuksi tutkittava, mikä on yhtiön osakkeiden yhteiskäyttöön järjestettyjen tilojen ts. kellareiden, ullakoiden ja ulkoalueiden laatu- ja varustetaso.

Laatu ja varustetasosta ostajan on syytä vaatia myyjältä kirjallinen selvitys, joko asuntoselosteen, työselityksen tai yksityiskohtaisen rakentavan selvityksen muodossa piirustusten lisäksi.

7. Rakentajan tai myyjän luotettavuus

Ostajan on erityisesti syytä kiinnittää huomiota rakentajan tai myyjän luotetavuuteen. Parhaan selvityksen ostaja tässä suhteessa saa kääntymällä asiassa oman rahalaitoksensa puoleen, joka tutkii myyjän luotettavuuden ja vakavaraisuuden. Rakentajan luotettavuuteen on syytä erityisesti kiinnittää huomiota tarkasteltaessa kauppahinnan erääntymisajankohtia, ts. ettei ostaja joudu suorittamaan liiallista ennakkorahoitusta epävarmalle myyjälle.

8. Omistus- ja hallintaoikeuden siirto

Omistus- ja hallintaoikeuden siirron osalta on ostajan vaadittava kauppakirjaan merkintä, että ne siirtyvät ostajalle viimeistään siinä vaiheessa, jolloin myyntihinta on kokonaisuudessaan suoritettu. Hallinnan siirtohetkellä ostajan on syytä erityisesti tarkistaa, että ostettu tuote vastaa kaupanteon yhteydessä sovittua laatu- ja varustetasoa paitsi oman asunnon myös koko yhtiön osalta.

9. Yhtiön luovutus osakkeenomistajille

Mikäli kyseessä on asunnon osto rakenteilla olevasta talosta, ostajan on varmistuttava siitä, että uudet osakkeenomistajat pääsevät itse vallitsemaan yhtiötä niin, että yhtiön perustajaosakkaat sitoutuvat kauppakirjassa luovuttamaan yhtiön hallinnan osakkeenostajille määräajassa talon valmistumisen jälkeen, mikä aika ei tavanomaisesti saisi olla 3—6 kuukautta pitempi.

10. Takuuajan velvollisuudet

Kun kyseessä on asunnon osto rakenteilla olevasta talosta, ostajan on varmistuttava siitä, että myyjä on sitoutunut vastaamaan ja huolehtimaan urakkasopimusten mukaisten rakentajalle kuuluvien velvollisuuksien täyttämisestä.

JA TÄSSÄ YHTEENVETO

Ostajan pitäisi selvittää seuraavien näkökohtien sisältämät asiat:

Asunto-osakeyhtiötä koskevat selvitykset:

— vahvistettu yhtiöjärjestys
— kaupparekisteriote
— selvitys yhtiön omistus- tai vuokraoikeudesta tonttiin
— rasitustodistus yhtiön kiinteistöstä
— yhtiön omistukseen jäävät tilat
— rakennuksen pääpiirustukset
— rakenne- ja työtapaselitys
— rakennustyön suorittava rakennusliike
— lämmitys- ja huoltojärjestelmä
— selvitys kunnallisteknillisten korvausten suorittamisesta
— onko ostajilla mahdollisuus rakennustyön valvojan valitsemiseen
— miten ostajat saavat informaatiota rakennusaikana

Taloussuunnitelma

— rakennushankkeen kokonaiskustannukset
— tontin hankintakustannukset erikseen

Rahoitus

— osakepääoma
— rakennusrahasto
— kiinnitetyt tai kiinnitettävät lainat yhteensä
— lainan myöntäjät, laina-aika ja korko

Talousarvio

A vuotuiset menot
— hoitokustannukset
— lainapääomakustannukset
— verot ja mahdollinen tontin vuokra
— sekalaiset muut menot
B vuotuiset tulot
— osakkailta perittävät vastikkeet
— yhtiön omistamista tiloista saatavat vuokrat
— käyttömaksut osakkailta ja vuokralaisilta
— sekalaiset muut tulot

Asunto-osaketta ja sen kauppaa koskevat selvitykset

— asunnon sijainti talossa ja ilmansuunta
— pohjapiirustus mittakaavoineen
— käytettävät pintamateriaalit
— perusvarustetaso
— mahdollisuudet muutostöihin ja niiden hinnoittelu
— onko mahdollisuutta yhdistää huoneistoja
— todellinen ja jyvitetty pinta-ala
— huoneiston kauppahinta yhtiölle jäävine velkoineen
— huoneiston kauppahinta velattomana
— missä erissä ja milloin kauppahinta on suoritettava
— seuraamukset ellei kauppahintaa suoriteta määräajassa
— onko kauppahinta kiinteä vai sidottu indeksiin
— leimaveron määrä ja kuka sen maksaa
— omistusoikeuden ja osakekirjojen luovuttamisen ajankohta
— milloin ostaja saa huoneiston hallintaansa
— edellytykset kaupan purkamiseen

Muita tietoja ostajalle

— asuntoalueen etäisyys paikkakunnan keskustasta
— yleiset kulkuneuvot ja matkakustannukset
— kouluolosuhteet, lasten päivähoito ja terveydenhuolto
— kauppa- ja muu palvelutaso
— mahdollisuudet vapaa-ajan viettoon
— onko kunta valvomassa rakennushankkeen toteuttamista

Asunnon tuottajan oikeudet

— kauppahinnan saaminen ostajalta sopimuksen mukaisesti
— maksun myöhästyessä oikeus viivästyskorkoon
— indeksilisän periminen järjestelmän voimassa ollessa
— oikeus olla luovuttamatta osakekirjoja ja huoneistoa ennen kuin kauppahinta on täysimääräisenä suoritettu
— kaupan purkaminen ostajan laiminlyönnin vuoksi
— oikeus rakennusajan pidennykseen ylivoimaisen esteen sattuessa
— oikeus itsenäiseen rakennusaikaiseen hallintoon ja päätöksiin
— oikeus muuttaa rakentamista lain tai viranomaisen määräyksestä
— oikeus kieltää ostajilta rakentamista häiritsevät käynnit työmaalla
— oikeus odottaa julkisilta tiedotusvälineiltä puolueetonta ja tosiasioihin perustuvaa asuntorakentamisen käsittelyä

Asunnon ostajan oikeuksia ei voida turvata pelkästään sillä, että hän ennen kaupan päättämistä saa rakennushankkeeseen liittyvät laajat ja oikeat tiedot. Asunnon tuottajan taloudellisessa asemassa saattaa eri syistä rakennusaikana tapahtua heikkenemistä. Pahimmassa tapauksessa asunnon tuottaja ajautuu konkurssiin ja asunnon ostaja saattaa menettää kokonaan tai osaksi maksamansa kauppahinnan.

Onneksi huomattavaa taloudellista vahinkoa konkurssitapauksissakaan ei viimeisten kymmenen vuoden aikana ole sattunut kuin erittäin harvoille asunto-osakkeen ostajille. Asunnon ostajan oikeusturva ei kuitenkaan saa olla niin hataran käsitteen kuin onnen varassa. On pyrittävä löytämään menettelytavat ostajan oikeusturvan takaamiseksi joko niin, että asunto rakennetaan valmiiksi alkuperäiseen myyjän ja ostajan kesken sovittuun kauppahintaan tai että asunnon ostajalle maksetaan hänen suorittamansa pääoma takaisin. Turvaamisjärjestelmää kehitettäessä on erityistä huomiota kiinnitettävä sen aiheuttamiin kustannuksiin asunnon ostajille.

Vaihtoehtoisina tai yhdessä toteutettavina ratkaisuina turvaamisjärjestelmään pääsemiseksi voidaan esittää ainakin seuraavat menettelytavat:

1. Asuntotuotantoa rahoittavien pankkien valvontatoimenpiteet ennen ja jälkeen asunto-osayhtiöluoton myöntämistä.

2. Asunnon ostajan vakuutus.

3. Yleishyödyllisten ja/tai yksityisten asunnon tuottajien keskinäinen korvausjärjestelmä häiriön sattuessa rakennusaikana järjestelmään liittyneelle asunnon tuottajalle. Järjestelmän edelleen kehittäminen olisi suoritettava asunnon tuottajien toimesta.

Saattaa käydä niin, että meillä lähitulevaisuudessa on useita vaihtoehtoja asunnon ostajien oikeuksien turvaamiseksi. Asuntoja markkinoitaessa tulisi tällöin aina ilmoittaa takuujärjestelmän laatu ja laajuus. Mikäli asunnon tuottajien enemmistö liittyy mukaan tähän toimintaan tai se järjestetään lainsäädännöllä, tulee sillä olemaan merkitystä myös asuntojen markkinoinnissa.

Toistaiseksi vain muutamien rakentajien tarjoamat takeet asunnon ostajille ovat erikoisuutensa vuoksi herättäneet ehkä enemmän epäilyjä kuin luottamusta rakennushanketta kohtaan. Näin ollen meillä on vielä paljon tehtävää asuntokaupan turvaamiseksi ja luottamuksen aikaansaamiseksi asunnon ostajien ja tuottajien kesken.

Froteelaveri

Froteen yhä lisääntyvään suosioon sisustuksessa on suurena syynä materiaalin helppohoitoisuus. Sitä voidaan pestä joko käsin tai koneessa eikä sitä tarvitse koskaan silittää.

Toinen hyvä puoli froteessa on sen "ilmastoitu" rakenne. Froteiden pinnan peittää joko molemmilta tai vain toiselta puolen lankasilmukoiden muodostama nukka. Paksun nukan ja silmukoiden muodostaman tyhjän tilan ansiosta froteen kosteudenimemiskyky on hyvä.

Lyhytnukkainen kotifrotee on kuvioiltaan joko pieniruutuista tai tiheäraitaista ja sen väriasteikko on mittava. Myöhemmin on luvassa kuviolliseksi kudottua kotifroteeta.

Kuvassa on käytetty kanariankeltaista kotifroteeta suuren laverin verhoiluun, myös laverin sivut on verhoiltu. Värikäs pino tyynyjä lisää mukavuutta. Tässä idea PMK-näyttelystä yhtä hyvin opiskelijaboksiin kuin makuuhuoneeseenkin.

Koko perhe rakentamaan jouluksi piparkakkutaloa

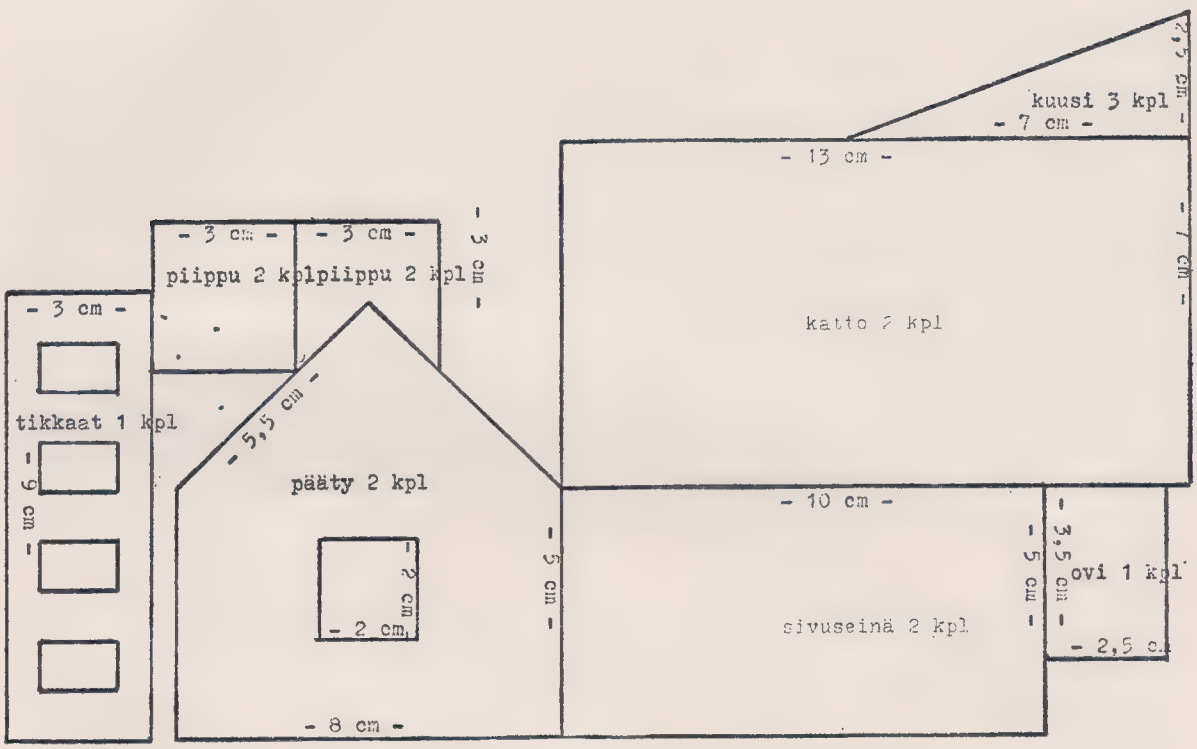

Oheisen kaavan mukaan valmistettu talo on pienikokoinen (pohja 8×10 cm, korkeus 9 cm). Valmistamalla kaksinkertainen annos taikinaa ja piirtämällä talon kaavat kaksinkertaiseen kokoon saadaan jo tosi näyttävän kokoinen piparkakkutalo. Piirtämällä talon kaavat yhteen kuvan osoittamalla tavalla varmistutaan siitä, että talon eri osat todella sopivat toisiinsa.

Piparkakkutalon leipominen, osien kokoaminen ja talon loppukoristelu ovat monessa perheessä muodostuneet hauskaksi koko perheen yhteiseksi joulunvalmistelutuokioksi. Piparkakkutalon rakentamisessa pystyvät olemaan apuna yhtä hyvin pienet koristelunta ripottavat lapsensormet kuin seinien ja nurkkakulmien oikeita suhteita varmistavat isän rakentamat pienoismallitkin.

PIPARKAKKUTALO

100 g sokeria
1 dl siirappia
50 g voita
1/2 dl hapankermaa tai maitoa
250 g vehnäjauhoja
1 tl soodaa
1 tl inkivääriä
1 tl kanelia
1 tl neilikkaa
Kokoamiseen: 1 dl sokeria
Koristeluun: 1/2 valkuaista 2 dl pölysokeria (litteitä makeisia)

Sulatetaan voi. Sekoitetaan kaikki ainekset keskenään ja vaivataan taikina. Annetaan sen levätä muutama tunti viileässä paikassa. Kaaviloidaan jähmettynyt taikina 3—4 mm paksuiseksi levyksi. Asetetaan piparkakkutalon osat taikinalevyn päälle ja leikataan ne irti terävällä kapeateräisellä veitsellä painamalla. Piparkakkutalon osien siirtelyn helpottamiseksi taikinan kaaviointialustaksi voidaan levittää uunipellin suuruinen kappale silikonpintaista leivinpaperia, jonka avulla talon osat saadaan helposti siirretyksi ehjinä suoraan uunipellille.

Leivinpöytää kaaviloimisalustana käytettäessä siirretään osat lastalla varovaisesti leivinpaperilla peitetylle pellille (tai kaaviloidaan takina ja irrotetaan osat pellin päällä) ja tarkistetaan sivujen suoruus vielä ennen osien paistamista. Kaaviloidaan lopputaikina piparkakkutalon pohjalevyksi: vähintään 12 x 15 cm:n kokoiseksi, epämääräisen muotoiseksi levyksi, joka kernaasti saa olla muita rakennuselementtejä hieman paksumpi. Tähdetaikinasta voidaan vielä tehdä pitkänmuotoisia piparkakkusuikaleita, jotka kiinnitetään kypsinä pohjalevyn reunaan aidaksi. Paistetaan talon osat 175° 10—20 minuuttia: otetaan pienet osat pois pelliltä sitä mukaa kuin ne kypsyvät. Annetaan osien jäähtyä suoralla alustalla.

TALON KOKOAMINEN

Kokoamista varten sulatetaan sokeri puhtaassa paistinpannussa. Kastetaan mökin liitoskohdat varovasti sulaan sokeriin ja liitetään ne nopeasti osa osalta yhteen ennen kuin sokeri ehtii jähmettyä. Koristelua varten sekoitetaan pölysokeri valkuaiseen, ja seos puserretaan talon koristeeksi voipaperitötterön läpi. Valkuaisseoksen pitää olla jäykkää, muuten se valuu ja koristelu on epäsiistin näköinen. Jos halutaan talosta hyvin juhlavan näköinen, kiinnitetään kattoon sulalla sokerilla litteitä makeisia ennen talon osien kokoamista. Koristeet: kuusi, tikapuut ja aita kootaan ja kiinnitetään myös sulalla sokerilla ja koristetaan valkuaisseoksella. Lopuksi seulotaan valmiin piparkakkutalon päälle hieman pölysokeria kuvaamaan vastasatanutta lunta.

Ainoastaan vuorokausi ja meitä on 181000 enemmän

Maapallon väestö kasvaa räjähdysmäisesti.

Vuonna 1969 oli nettolisäys kymmenessä sekunnissa 21, yhdessä vuorokaudessa 181 000, kuukaudessa 5,5 miljoonaa ja koko vuoden aikana peräti 66 miljoonaa!

Menneisyydestä voimme saada luotettavaa tietoa vain lähdeaineiston avulla, jota eri ikäisinä kerrostumina ja muotoina on kaikkialla ympäristössämme. Tämä pätee kaikkiin tieteisiin, myös väestöhistoriaan. Varhaisimpia aikoja koskeva lähdemateriaali on joko kokonaan hävinnyt tai sitten se on niin vähäistä, ettei pitäviin päätelmiin ole mahdollisuuksia. Tieto on enemmän tai vähemmän arvion varassa. Lähempänä nykyisyyttä olevista vuosisadoista voi väestökehityksenkin tutkija esittää tarkempia tietoja.

Väestöhistoriallisesti parhaiten tunnetut ovat vuodet 1750—1970. Seuraavasta taulukosta näemme havainnollisesti maapallon eri osien väestökehityksen tuona aikana miljoonissa:

						Kasvukerroin 1750 = 1
Alue	1750	1800	1900	1950	1968	1968
Maapallo	694	919	1608	2517	3483	5,0
Afrikka	100	100	120	222	336	3,4
Pohjois-Amerikka	1	6	81	166	222	222,0
Lat.-Amerikka	10	23	63	163	267	26,7
Aasia	437	595	915	1381	1946	4,5
Eurooppa	144	193	423	572	693	4,8
Oseaani	2	2	6	13	19	9,5

Suhteellisesti nopein väestölisäys on ollut Amerikassa. Miljoonissa mitattuna eniten on paisunut Aasia, jossa kahden miljardin raja ylitettiin vuoden 1969 lopulla. Koko maapallon asukasluku on laskelmieni mukaan elokuussa 1970 3,63 miljardia.

Tarkempi kuva 1900-luvun väestökehityksestä saadaan seuraavasta taulukosta, jossa kunkin aikasarjan ensimmäinen numero on yhtä kuin sata. Niinpä jos maapallon väkiluku vuonna 1900 merkitään 100:lla, on sen arvo vuonna 1920 = 112.

Maapallon väkiluvun suhteellinen kasvu 1900—1968

Alue	1900—20	1920—30	1930—40	1940—50	1950—60	1960—68	1900—68	1950—68
Maapallo	112	114	110	109	120	116	217	139
Afrikka	117	117	116	116	125	121	280	152
Pohj.-Amerikka	145	115	108	115	120	111	275	134
Lat.-Amerikka	145	119	120	125	130	125	424	164
Aasia	106	116	111	111	120	117	213	150
Eurooppa	115	109	108	99	112	112	164	121
Oseaani	150	111	110	115	123	117	309	146

ÄLÄ TEE KUTEN RISKI-KALLE!

Käytä suojalaseja!

Huomataan että maapallon asukasluvun prosentuaalinen kasvu on toisen maailmansodan jälkeen ollut nopeampaa kuin aikaisemmin. Kahdeksan vuoden kuluessa (1960—68) lisäys oli suhteellisesti suurempi kuin vuosisadan alun kahtenakymmenenä vuotena (1900—20). Väkilukumiljoonissa kasvu tekee luonnollisesti vieläkin huikeampia summia. Nopeinta väestönkasvu on ollut Latinalaisen Amerikan maissa: 68 vuoden aikana asukasmäärä on 4,2-kertaistunut. Myös Afrikassa ja Pohjois-Amerikassa lisäys on ollut keskimääräistä suurempi.

Vuoden 1950 jälkeen on asukasmäärän kasvu ollut voimakkainta Latinalaisen Amerikan ohella Afrikassa ja Aasiassa. Pienin väkiluvun lisäys on ollut Euroopassa.

VUOSIRENGAS 69

Kuinka nopeasti lisääntyy maapallomme väkiluku nykypäivinä? Laskelmieni mukaan vuonna 1969 syntyi 119 miljoonaa ihmistä. Kun samaan aikaan poistui kuoleman kautta 53 miljoonaa, niin varsinainen nettolisäys oli 66 miljoonaa. Vuosirengas osoittaa siten osapuilleen samansuuruista väestönkasvua kuin Rooman imperiumin väkiluku oli kokonaisuudessaan joskus Trajanuksen päivinä. Kasvu on myös enemmän kuin kolme kertaa suurempi Pohjoismaiden (Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin) yhteenlaskettua väkilukua (1. 1. 1969 21,6 miljoonaa). Kymmenessä sekunnissa syntyy keskimäärin 39 lasta ja kuolee 18. Luonnollisen väestönkasvun määräksi jää siten 21 kyseisten sekuntien aikana. Yhdessä tunnissa nettolisäys on noin Raahen kaupungin suuruinen 7,7 tuhatta); vuorokaudessa meitä on 181 tuhatta enemmän. Viikkolisäys (1,3 milj.) vastaa suunnilleen Uudemaan ja Kymen läänin yhteen laskettua väkilukua. Kuukaudessa kasvu on 5,5 miljoonaa.

Erimaanosien kesken vuosirengas 1969 jakaantuu seuraavasti:

Alue	miljoonaa	%
Maapallo	66,0	100
Afrikka	8,6	13,9
Pohj.-Amerikka	3	4,6
Lat.-Amerikka	8	12,1
Aasia	40	60,6
Eurooppa (ilman N-liittoa)	3,7	5,6
Neuvostoliitto	2,3	3,5
Oseaani	0,4	0,6

Asetelmasta nähdään, että Pohjois-Amerikan, Oseaanin ja Euroopan — Neuvostoliitto mukaan luettuna — yhteen laskettu osuus on miljoonissa 9,4 ja prosenteissa 14,3. Vastaavien alueiden väestömäärä oli 30. 6. 1969 26,5 % koko maapallon asukasluvusta. Tämäkin osoittaa, kuinka kiihtyvällä vauhdilla maapallo väestöllisesti paisuu Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa siitä aiheutuvine monine seurauksineen. Toisin sanoen: edellä mainituista 21 yksilöstä 18 näkee päivänvalon Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa, 2 Euroopassa ja Oseaanin alueella ja 1 Pohjois-Amerikassa.

OIVA TURPEINEN

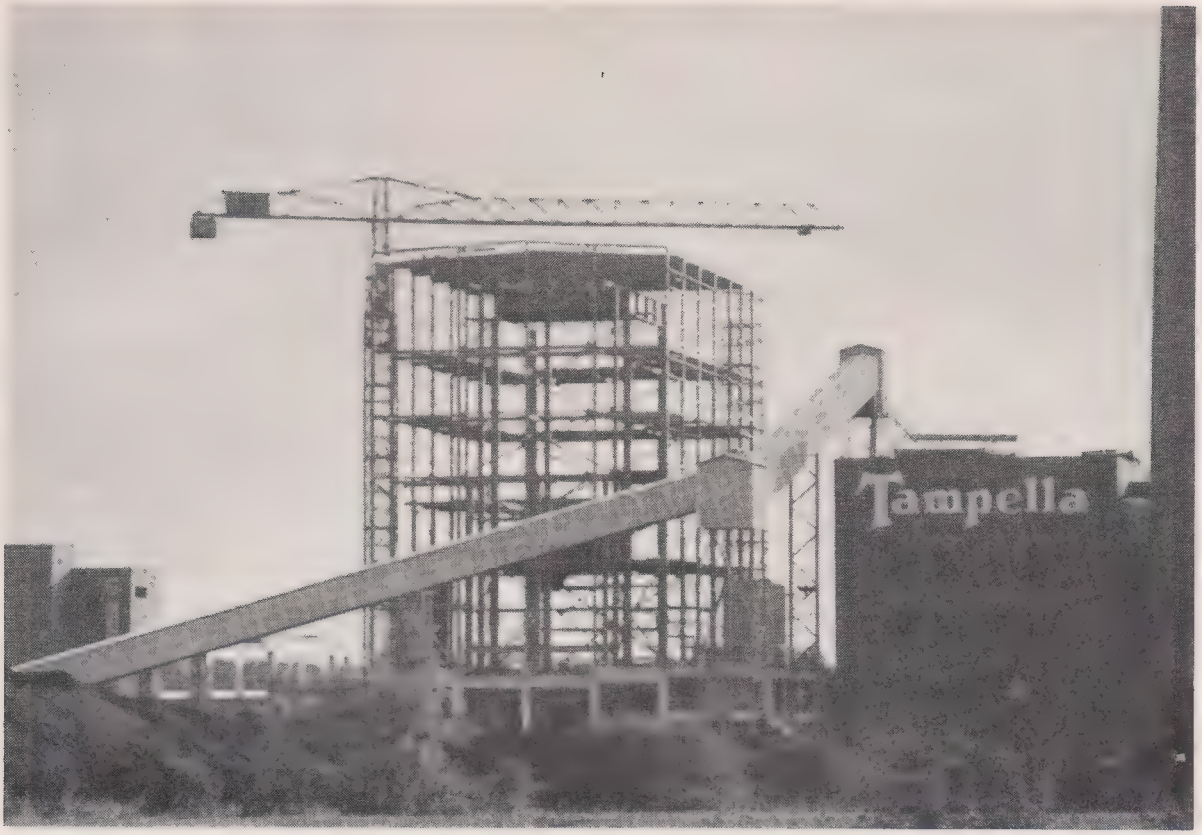

Höyryvoimalaitos nousee

Tällaiselta näytti Oy Tampella Ab:n Inkeroisten tehtaitten uuden rakenteilla olevan höyryvoimalaitoksen kattilahuoneen teräsrunko 25. 7. 1970. Ihan katon rajassa näkyvät suurtehokattilan kannatuspalkit paikoilleen pantuina. Kerroimme asiasta viimeksi lehtemme numerossa 4/1970 sivuilla 30—31.

Miten mopolla ajetaan

Moottoripolkupyörää (eli mopoa) saa kuljettaa vain 15 vuotta täyttänyt henkilö.

Mopo on varustettava tyyppikatsastuksessa määrätyllä, pyörään pysyvästi kiinnitetyllä tyyppikilvellä, josta selviävät tiedot moottorista, voimansiirron välityssuhteesta vetävän pyörän läpimitasta.

Takalokasuojassa on näkyvälle paikalle kiinnitettävä vakuutusyhtiön antama kilpi, joka osoittaa, että ajoneuvolla on voimassa oleva liikennevakuutus.

Mopoa ei saa varustaa tai muuttaa siten, että sen oma paino ylittää 50 kiloa tai että sen tyyppikilpeen merkityt, suurimman rakenteellisen nopeuden (30 km/t) määräävät tekijät muuttuvat.

Suurin sallittu ajonopeus mopolla on 40 km/t.

Henkilöiden kuljetukseen mopolla sovelletaan polkupyöristä annettuja määräyksiä.

Mopoa on käsiteltävä siten, ettei sen moottorista ja muista laitteista aiheudu voimakkaampaa ja häiritsevämpää ääntä kuin mitä sen säännönmukaisesta, huolellisesta käytöstä välttämättä johtuu.

Sen lisäksi varsinkin klo 20.00 — ja klo 06.00 välisenä aikana on huolehdittava, että moottoria ei tarpeettomasti käytetä tyhjänä pyörän seisoessa paikallaan, paitsi pakollisen liikenne-esteen kestäessä, että kierrosluku tällöin pidetään mahdollisimman alhaisena, sekä että aiheetonta kiihdyttämistä ja pienellä vaihteella ajamista vältetään. Ajo ryhmissä, samojen teiden uusiintuva käyttö ja muukin ilmeisesti tarpeeton ajo on tänä aikana asutulla alueella kokonaan kielletty.

Mopolla ajettaessa on käytettävä tien oikeata reunaa tai piennarta milloin se on kulkukelpoinen, ja missä on merkitty pyörätie kulkusuunnassa tien oikealla puolella tulee käyttää sitä, jollei liikennemerkein ole toisin osoitettu.

Moottoritiellä ja sen liittymätiellä ei mopoa saa kuljettaa.

Ins. Aimo Auvinen
Oy Tampella Ab
Inkeroinen

Kartonkihiokkeen valmistus aloitettu Anjalan Paperitehtaalla

Jo 1960-luvun alusta lähtien on suunniteltu Anjalan Paperitehtaan hiomossa olevan vapaan kapasiteetin käyttämistä kartonkihiokkeen valmistamiseksi Inkeroisten Kartonkitehtaille, koska käyttämätön kapasiteetti on tuottamatonta pääomaa ja AP:n hiomossa valmistettu hioke on IK:lle huomattavasti "ostohioketta" edullisempaa. Lopullisen sysäyksen suunnitelman toteuttamiselle antoi kuitenkin vasta A. Ahlström Oy:n Karhulan Puuhiomon lopettaminen keväällä 1968, jolloin "ostohiokkeen" saanti huomattavasti vaikeutui. Toisena päätekijänä päätöksen tekoon oli vaikuttamassa IK:n pyrkimys hiokepitoisempiin kartonkilaatuihin kuten taivekartonki ja oluthpahvi, jolloin hiokkeen tarve kasvoi huomattavasti. Lisäksi on pumppumassalla eräitä näille kartonkilaaduille tärkeitä ominaisuuksia, jotka puuttuvat "ostohiokkeelta" — kuten erittäin hyvä bulkki.

Yhtiön hallitus teki lopullisen päätöksen "hiokesysteemin" rakentamiseksi 1. 9. 1969. Tänään — runsas vuosi myöhemmin, on Anjalan Paperitehtaalla valmistettu kartonki-

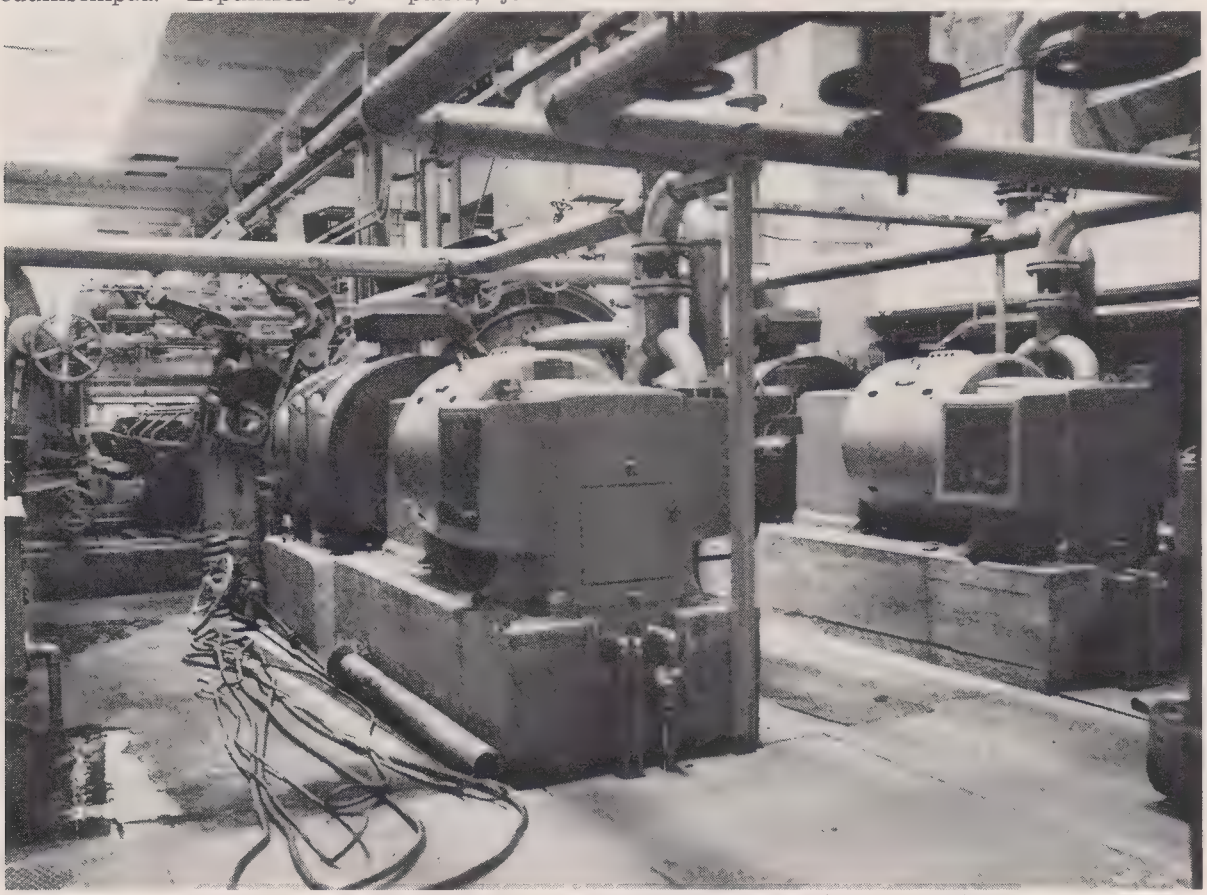

Näillä jauhimilla IK 1:llä hioke jauhetaan kullekin kartonkikoneelle sopivaksi

hioketta jo yli kahden kuukauden ajan.

Toteuttajat

"AP-IK-hiokesysteemin" suunnittelusta ja toteuttamisesta on vastannut valvovana ryhmänä: joht. P. A. Laakso, joht. E. Kivimäki, DI T. Piipponen ja tekn. M. Ahola sekä työryhmä: DI A. Tuhkuri, (projektipäällikkö), ins. B. Kosunen, ins. M. Peltola, tekn. T. Hasu, tekn. E. Turkia, tekn. M. Tarvainen ja asiantuntijoina DI A. Wuorikoski sekä ins. P. Sihvonen. Erikoisasiantuntijoina on käytetty keskuslaboratorion hiokeosaston johtajaa DI G. von Alfthania ja AP:n hiomon päivämestaria V. Ukkolaa.

Asennustyön ovat tehneet Oy Tampella Ab Inkeroisten konekorjaamot ja Konepaja sekä Peltolan Metallisorvaamo Anjalassa.

Toteutus

"Hiokesysteemi" lyhyesti esiteltynä ohessa esitetyn lohkokaavion mukaisessa järjestyksessä on seuraava:

Hionta tapahtuu yhdellä Roberts-hiomakoneella, joka oli jo asennettu AP:lle ja muodosti pääasiallisesti AP:n hiomon käyttämättömän kapasiteetin. Tämän hiomakoneen kapasiteetti on kartonkihiokkeella n. 60 t/vrk.

Lajittelu koostuu seuraavista vaiheista: karkealajittelu yhdellä täryseulalla, pyörrehiekkuri, kaksiportainen painesihtihienolajittelu ja kaksiportainen pyörrepuhdistuslaitos. Hienolajittelussa on I-portaassa 2 kpl selectifier 24 P painesihtejä ja II-portaassa 1 kpl selectifier 24 P painesihti. Pyörrepuhdistus tapahtuu I-portaassa viidellä pyörre-erottajalla ja II-portaassa yhdellä. Lajittelussa hylätty jae johdetaan AP:n hiomon raffinöörisysteemiin. Täältä taas otetaan vähintään sama määrä jauhettua raffinööriä IK:n "systeemiin".

Sakeutus tapahtuu yhdellä rumpusakeuttimella, jolla nostetaan hiokkeen sakeus 0,7 %:sta n. 5 %:iin. Tämän jälkeen säädetään hiokkeen sakeus tarkasti 4 %:iin, pumpataan massa varastotorniin ja

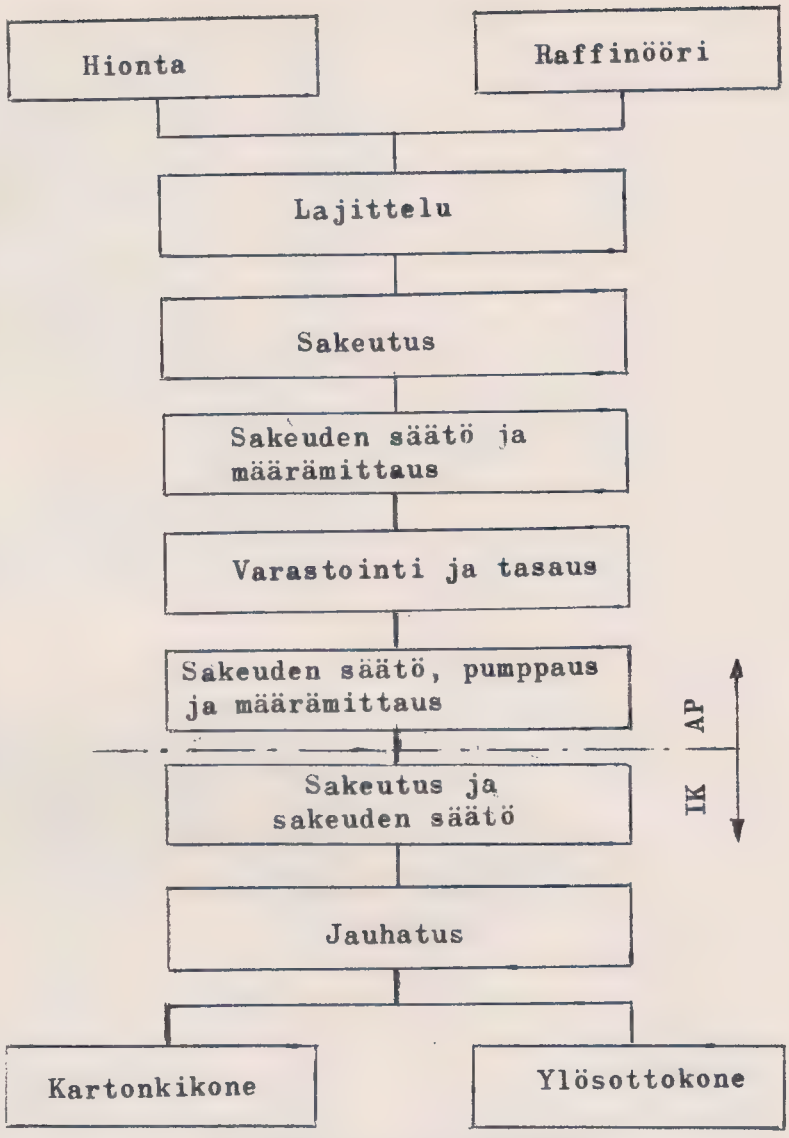

"Lohkokaavio AP-IK-hiokesysteemistä"

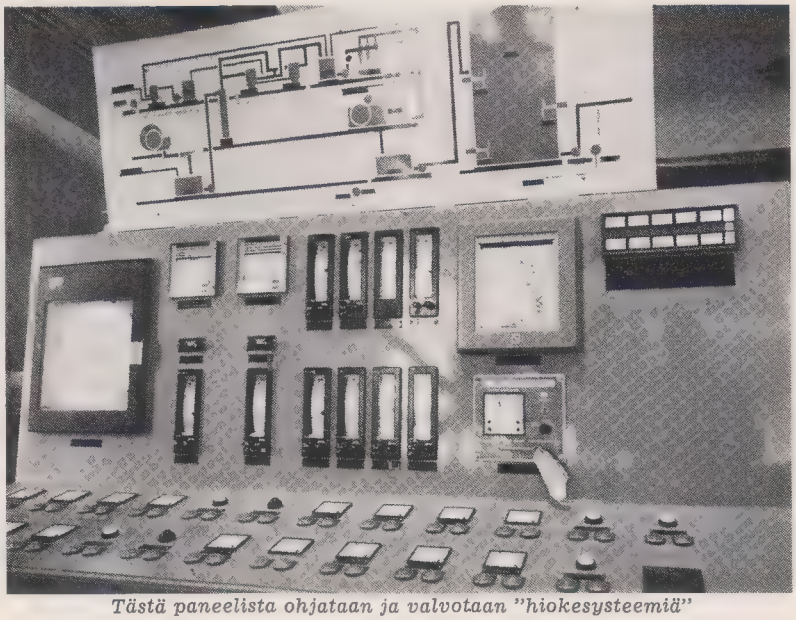

Tästä paneelista ohjataan ja valvotaan "hiokesysteemiä"

mitataan magneettisella määrämittarilla pumpattu määrä.

Varastointi tapahtuu 750 m^3:n suuruisessa säiliössä, joka edustaa puolen vuorokauden tuotantoa. Varsinainen pääteh-

tävä säiliöllä on kuitenkin hiokkeen laadunvaihtelujen tasaaminen sekoittamalla, sillä toimittaessa ainoastaan yhdellä hiomakoneella massan laatu vaihtelee melkoisesti. Sekoitus tässä tornissa on järjestetty kolmella potkurisekoittajalla. Säiliöstä lähtevä hioke laimennetaan 1,5 %:n sakeuteen ja pumpataan 1,8 km:n matka Anjalan Paperitehtaalta Inkeroisten Kartonkitehtaalle. Tähän putkeen on myös asennettu magneettinen määrämittari, joten IK:lle AP:lta pumpattavan hiokkeen määrä mitataan kahdesti. Tämä toinen mittaus on sekä hiokemäärän tarkistamiseksi että putkessa tapahtuvan virtauksen seuraamiseksi.

Kartonkitehtaalla ensimmäinen käsittelyvaihe on hiokkeen sakeutus n. 4 %:ksi ja edelleen sakeuden säätö tarkasti 3 %:iin. Tämän jälkeen hioke jauhetaan T-224 kaksoiskiekkojauhimella. Toiminta-ajatus on nimittäin sellainen, että AP:lla hioke valmistetaan tasalaatuisena CSF-arvon ollessa n. 300 ml ja tästä puumassasta IK:lla jauhatuksella tehdään kullekin kartonkilaadulle sopiva hioke.

Jauhatuksen jälkeen hioke ohjataan kartonkikoneen konekyyppiin tai, jos kartonkitehtailla ei ole ohjelmassa hiokepitoisia laatuja, ylösottokoneelle. Tällä koneella kuivataan hioke n. 50 %:n kuiva-ainepitoisuuteen, jonka jälkeen massa varastoidaan "vastaisen varalle".

Laitteet AP:lla

Oy Tampella Ab: Robertshiomakone (entinen) 1 kpl, Niethammer-täryseula (enti- kpl pyörrepuhdistaja M. IK, 1 kpl 2 U-200/4 saostaja, 3 kpl MR 45 hiokesäiliön sekoittajia. Muut: säiliöt: Peltolan Metallisorvaamo, pumput: A. Ahlström Oy, putkistot: Oy Ja-Ro Ab, instrumentointi: Neles, Valmet, Honeywell, Sarlin, sähkölaitteet: Oy Strömberg Ab.

Laitteet IK:lla

Oy Tampella Ab: 2 kpl U200/3 huulilaatikkosaostaja (entisiä), 1 kpl U200/3 huulilaatikkosaostaja, 1 kpl MR 45 sekoittaja, 3 kpl T-224 kaksoiskiekkojauhimia.

Muut: säiliöt Peltolan Metallisorvaamo, pumput A. Ahlström Oy, putkistot Oy Ja-Ro Ab, instrumentointi: Neles, Valmet, Honeywell, Sarlin, sähkölaitteet Oy Strömberg Ab.

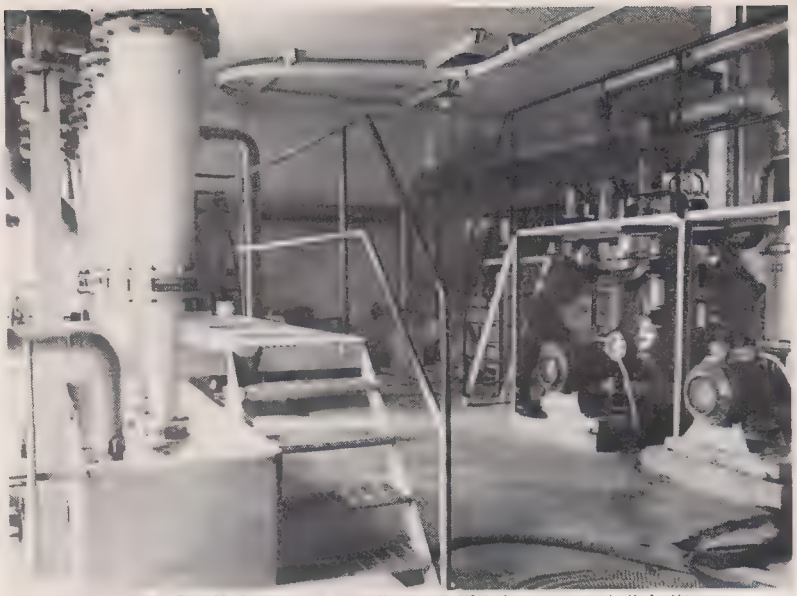

Sihtimies Pauli Lomperi säätämässä "hiokesysteemin" lajittimia

Varastotornissa hioke tasaantuu

Ei ole montakaan asiaa, mistä käsitykset olisivat meidän aikanamme ja varsinkin aivan viime vuosina muuttuneet niin perin pohjin kuin liikunnan — ja sen puutteen — merkityksestä elämämme menossa. Vuosisatamme alussa sairaudesta mistä hyvänsä parantumiseksi piti maata niin alallaan kuin suinkin, esim. umpisuolileikkauksen jälkeen viikkokaupalla melkein hievahtamatta, nykyisin sanotaan potilaalle jo kolmantena päivänä, että "ota (= jätä) vuoteesi ja käy" (= lähde kävelemään!)

On saatu muitakin samansuuntaisia kokemuksia. Esim. kun Ruotsissa jolloinkin pari, kolme vuosikymmentä sitten astui voimaan sairausvakuutuslaki, jonka mukaan nivelvammaiset invaliidit saivat niin runsaan eläkkeen, että saattoivat sen varassa työpaikkansa jättäen asettua "viisaan lepoon", niin miten kävikään? — Olo entistäkin raadollisemmaksi, mukavuuden vuoden kuolinvuoteeksi. Ohje: pysytellä väkisinkin jonkinmoisella liikuntakannalla, itse kukin mahdollisuuksiensa mukaan, joiden asteikko on hyvin laaja. Sen paremmassa päässä on juoksu, toisessa päässä jäsentapaturman johdosta poikkeuksellisesti aikansa liikkumattomana makaamaan tuomitullekin mahdollinen ja tarpeellinen lihaksiensa vuorottainen jännittäminen ja rentouttaminen eli herpauttaminen. Jouduin sitä harjoittelemaan vuosi sitten kuukauden ajan maatessani auton kolauttamana selälläni toinen jalka pystyyn "hirtettynä". Siitä oli sitten pikimmiten opeteltava kävelemään. Ja on nyt käveltävä väkisin, selkä pysyvästi risana samasta kolauksesta. Ja juostavakin edes pienin 30 askelparin pätkin. Hupinani on tarkata miten pitkälle pääsen tuolla askelparien määrällä. Siinä on vanhaa urheiluharjoittelun viehätystä parhailta kilpailupäiviltäni kuuden vuosikymmenen takaa.

Erityisesti juuri juoksusta ovat käsitykset täydellisimmin muuttuneet. Vuosisadan alussa meitä poikasia varoitettiin juoksemasta pitemmälti kuin aivan lyhyitä pyrähdyksiä. Pitkät matkat olivat olevinaan vaarallisia. Epäilen, että tuo käsityskanta johtui yksinkertaisesti siitä, että kun "isot ihmiset" liikunnasta täysin vieraantuneina ja lihoneina eivät itse jaksaneet juosta, vaan läkähtyivät heti ja saattoivatpa voida siitä pahoin, niin heidän päätelmänsä oli, että sen täytyi olla tuiki vaarallista meille keskenkasvuisille ipanoille ja kakaraparoille. Nyttemmin ovat varsinkin nuoret, jopa lapsiuimarit osoittaneet lapsien kestävän paljon rasittavampaakin kuin juoksuharjoittelua aivan määrättömästi.

Monien muiden mukana on kokemukseni, että juosta jaksaa niin kauan kuin jatkaa sitä joten kuten säännöllisenä tapanaan pari, kolme kertaa viikossa, mikäli sisikaluissa ei ole varsinaista lääkärin toteamaa vikaa. Nykypäivien lääkärit osaavat tehdä eron viallisen ja vain liikunnan puutteessa laiskaksi käyneen sydämen välillä, jolle on annettava "työtä", jollaisena juoksu on parhaita, omaa luokkaansa. Siinä tapahtuu lihasten jännittämisen ja rentoutumisen vuorottelu luontevimmin ja se tuulettaa keuhkoja tehokkaimmin. "Happihölkäksi" sitä sattuvasti sanotaan. Suuressa maailmassa ja vähin meilläkin se alkaa olla muotia. Saatetaan nähdä 70-vuotias vaari hölkkäämässä 7-vuotiaan pojanpojan tai -tytön kintereillä.

Joka ei jaksa pitemmälti yhtä mittaa, voi kainostelematta pistellä pienin pätkin ja pysähdellä väliin. Jatkuvasti harjoitellut eli yleensä kunnossa olevan sopii välillä pyrähdellä hengästyksiin, jopa läkähdyksiin saakka. Terveille sopii terveinä pysyäkseen yleensäkin peukalosäännöksi hengästyä joka päivä muutaman 4—5—6 kertaa sekä hankkia hyvä hiki ja sen päälle ainakin pyyhepesu kerran päivässä.

Tahtoisin vieläkin tähdentää, miten keveääkin juoksu voi olla ja kuitenkin tepsiä ja miten se sellaisena saattaa sopia todella sydänvikaisillekin parannuskeinona. Minun isäni sairasti vaikeaa sydänvikaa ja astmaa siinä määrin invaliidina, ettei pystynyt kävelemäänkään viittäkymmentä metriä pitemmälti kerrallaan. 60-vuotiaana hän innostui yrittämään juoksua, 15 m:n pätkin ja aivan lyhyin, desimetrin askelin ja kohentui ja virkistyi siitä selvästi.

Kävelyyn verrattuna juoksulla on terveille se suuri etu, että se säästää aikaa. Minun vaikutelmani viimeisiltä vuosilta, jolloin vielä pystyin asiaksi asti juoksemaan, siis vielä seitsemissä kymmenissäni oli, että 2—3 kertaa viikossa 10 minuutin juoksu vastasi päivittäisiä tunnin kestäviä kävelylenkkejä, kuitenkin ehdolla, että kerran viikossa piti ulkoilla tunti, pari.

Juoksua korvaa melkoisesti ns. "sotakäynti" kotivoimisteluna: aloitetaan paikalla käyntiä, johon liittyy käsivarsien luonteva heilutus niinkuin ainakin kävellessä. Tästä sitten raajojen liikeratoja laajennetaan, niin että harjoitus muodostuu tehokkaaksi polvennostoksi ja käsivarsien heilutukseksi, ja ryhdikkääksi sekä terveitten kohdalla kiivaassa tahdissa.

Moniailla, jotka syystä tai toisesta, niinkuin esim. minä selkävammani takia, eivät kärsi juosta tai edes kävellä riittävästi, on tai olisi pelastus pyöräilyssä — olisi, jollei se olisi niin vaarallista meikäläisessä liikenteessä. Vanhenevien on viisainta ajaa "tammapyörällä", jalkapelissä jarruttaminen sen selästä on sekä tehokkaampaa että vakavampaa.

Niin, ryhti: sitä kannattaa hoitaa, vahvistaa, monilta se ensinnä alkaa pettää nykyisin, kun eletään vanhemmiksi kuin ennen. Ryhti kohentuu parhaiten juuri kävelemällä, marssimalla ryhdikkäästi, niin pitkänä kuin suinkin, siinä sen peukalosääntö.

Samaa tarkoitusta palvelee riippuminen. Kodin vartavastinen voimisteluteline n:o 1 on renkaat. Hyvän voimistelun virkaa toimittaa myös jokainen kaappi tai piironki, minkä alle voi pistää varpaansa ja jakkaralla tai tuolilla tai lattialla istuen sitten "soutaa" eteenpäin kumartuen ja taaksepäin kaatuen vatsalihasten vahvistukseksi.

Uinti, suurenmoinen kuntolaji.

Vahinkoja voi sattua aavistamatta, paljastua kohtalokkaita salavikoja. Mutta niiden vaara voi olla liikunnan puutteessa vielä suurempi. Eräs veljistäni kuoli vetäessään housuja jalkaansa. Nykyaikainen sydämen hieronta olisi ehkä pelastanut, mutta sitä ei tunnettu siihen aikaan.

Kaatuminen on vanhoille vaarallista. Kävelemään opetteleva lapsi voi pyllähdellä istualleen vaikka miten usein, luiltaan haperoille vanhuksille se on usein kohtalokasta, joutuu vuoteen omaksi, ja se on vähänkään pitemmän päälle vaarallinen paikka. Muutenkin moni kestäisi "itse" sairauden, mutta e isiihen liittyvää makaamista.

Vanhetessa tasapainoaisti heikkenee, mm. etäisyyksien arvioimiskyvyn vähenemisen johdosta. Kävelykeppi on hyvä, suksensauvan tavoin pideltävä pitempi tuki vielä parempi. Kaksikin sauvaa, niinkuin hiihtäjät harjoitellessaan sulan maan aikana. Saavat siitä käsivarret ja hartiat harjoitusta.

Tärkeämpää kuin lisätä elämään vuosia on lisätä vuosiin elämää!

Tahko neuvoo:

Liikunta lisää elämää vuosiin

Kesäkuvat talteen pöytälaatikoista

Oletteko "pöytälaatikkokuvaaja"? Sellainen, joka pitää ottamansa valokuvat pöytälaatikossa. Myös vanha kenkälaatikko on hyvin yleinen perheen valokuvien säilytyspaikka. Siellä ne ovat aluksi uudet kuvat päällimmäisenä, mutta pian kaikki yhtenä sekamelskana. Kuvat jotka kuitenkin ovat arvokkaita.

Jospa tänä syksynä omistaisimme pari ajatusta valokuvakokoelmallemme. Tosiaankin on kovin yleistä, että kuvat vain ovat pinoissa jossakin laatikoissa. Näin säilytettäviä valokuvia on vaikeata näyttää. Joukossa ovat sekaisin eri aikoina otetut kuvat ja mukana ovat tavallisesti myös kaikki huonot ja epäselvätkin otokset. Katsellessa näytetään kuvia sieltä toinen täältä. Huomattavaa osaa — epäselviä — ei näytetä vierailleen lainkaan. On vaikeata muodostaa käsitystä ajallisesti etenevistä mielenkiintoisista asioista, lasten kasvamisesta jne. Juuri sitä kuvaa josta oli puhe ei tahdo löytyä. Eikä siinä kaikki: irrallaan säilytettävät kuvat tulevat helposti huonokuntoisiksi ja osa niistä häviää ajan mittaan.

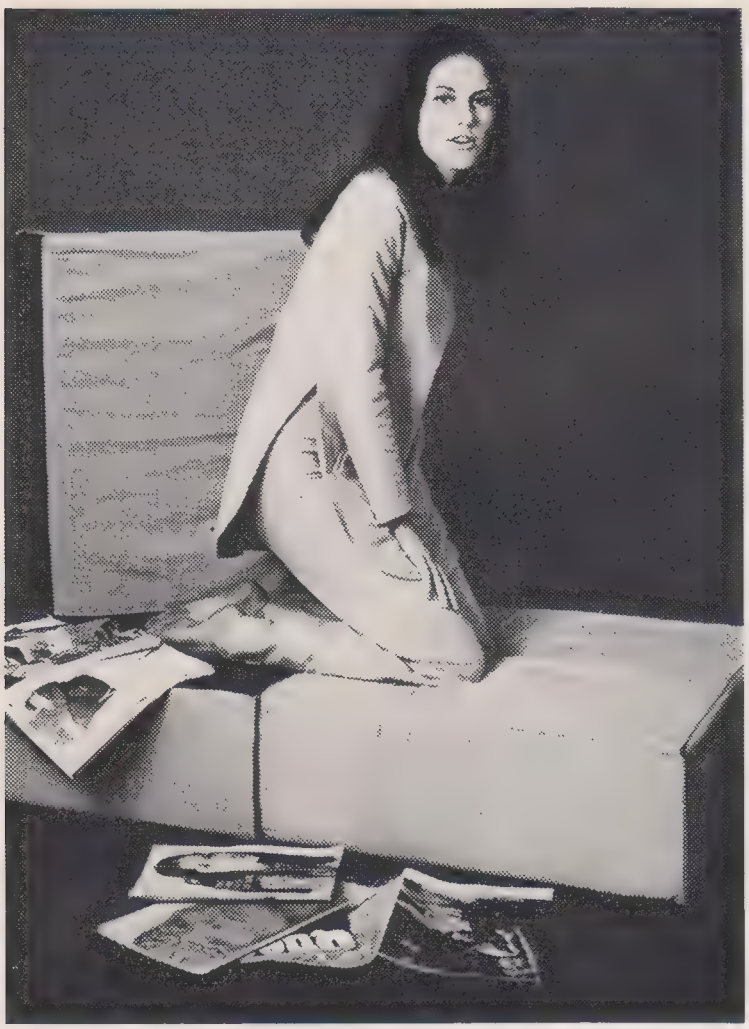

Kolmen tyynyn tarina

Paksusta muovista tehtiin kolme yhtä suurta tyynyä. Ne päällystettiin puuvillaisella velvetonilla, tyynyjen sivut olivat eri väriä, tummaa ruskeaa ja beigeä. Tyynyt kiinnitettiin toisiinsa vetoketjuilla, joten ne voitiin irroittaa toisistaan ja kiinnittää toisiinsa tarpeen mukaan. Ja näin syntyi pehmeä ja kevyt huonekalu, vuoroin sohva vuoroin nojatuoli. Velveton on klassinen laatu, jota on alettu katsella uusin silmin. Velveton kudotaan kudesatiiniksi ja erittäin tiiviiksi. Kangas on oikealta puolen nukattu ja nukka on tiivis ja samettimaisen pehmeä. Tyynyidea on saatu Helsingin Käsityönopettajaopistolta.

KAIKKI KUNTOON!

Miten sitten pitäisi menetellä? Vanha totuus vankan kivijalan merkityksestä koko asialle pätee tässäkin. Pannaan ensin kaikki vanhat kuvat kuntoon ja sitten uudet. Yhdellä kerralla tehtynä se voi olla melkoinen urakka, mutta sittenhän se on tehty. Myöhemmin ei tarvitse huolehtia enää kuin uusista kuvista. Ensiksi otetaan kaikki huonot epäonnistuneet kuvat pois, sillä eihän niitä kuitenkaan kenellekään näytettäisi. Jos niiden joukossa on todella tärkeitä kuvia perheen tapahtumista, ei niitä tietenkään heitetä pois, jos vielä selvän saa. On muistettava, että kyseessä ei ole mikään "taidekuvakokoelma", vaan perheen vaiheita elävöittävät kuvat. Siksi ratkaisee mitä kuva esittää eikä miten hyvin se on onnistunut.

Karsimista jatketaan poistamalla turhat kaksoiskappaleet, kuvat samasta tilanteesta tai samasta aiheesta. Edelleen voidaan poistaa kuvat, joista kukaan perheenjäsen ei muista mistä ne ovat ja keitä esittävät. Sellaisilla on tuskin myöhemminkään merkitystä. Selvästi vanhoilla kuvilla entisistä ajoista ja sukulaisista on jo selvä historiallinen arvonsa, ne tulee taas visusti säilyttää.

AIKAJÄRJESTYS

Seuraavaksi pyritään rakentamaan kuville jokin systeemi. Yleisin on ajallisesti etenevä kokoelma. Jos kuvien takana on merkintöjä, päivämääriä ja vuosilukuja auttavat nämä tiedot järjestelyä. Kuvia albumiin tai johonkin kansioon kiinnitettäessä voidaan niiden yhteyteen tehdä samantapaisia merkintöjä kuvatusta kohteesta, päivämääriä, vuosilukuja jne. Myös perheen jäsenittäin — erityisesti lapset — voidaan koota valokuvakansio.

Millainen on sitten valokuvien säilytyskansio. Tässä kohdin ei ole mitään yleispätevää ohjetta, sillä kansio ja sen mahdolliset mekanismit ovat loppujen lopuksi sivuseikka. Kansiot voi tehdä vaikka itse. Helpommalla pääsee jos hankkii nimenomaan valokuvia varten tarkoitetun kansion.

Valokuvat voidaan kiinnittää eri tavoin kansion lehtiin, liimalla, kaksoispuolisella tapella ja uusimpiin valokuvakansioihin muovilehtien väliin jopa ilman mitään lisäaineksia. Liimatessa kuvat suoraan kansion lehtiin on tarjolla vaara, että kuvat rypistyvät liiman kuivuessa. Parasta on kokeilla parilla kuvalla ennen kuin liimaa koko kokoelman.

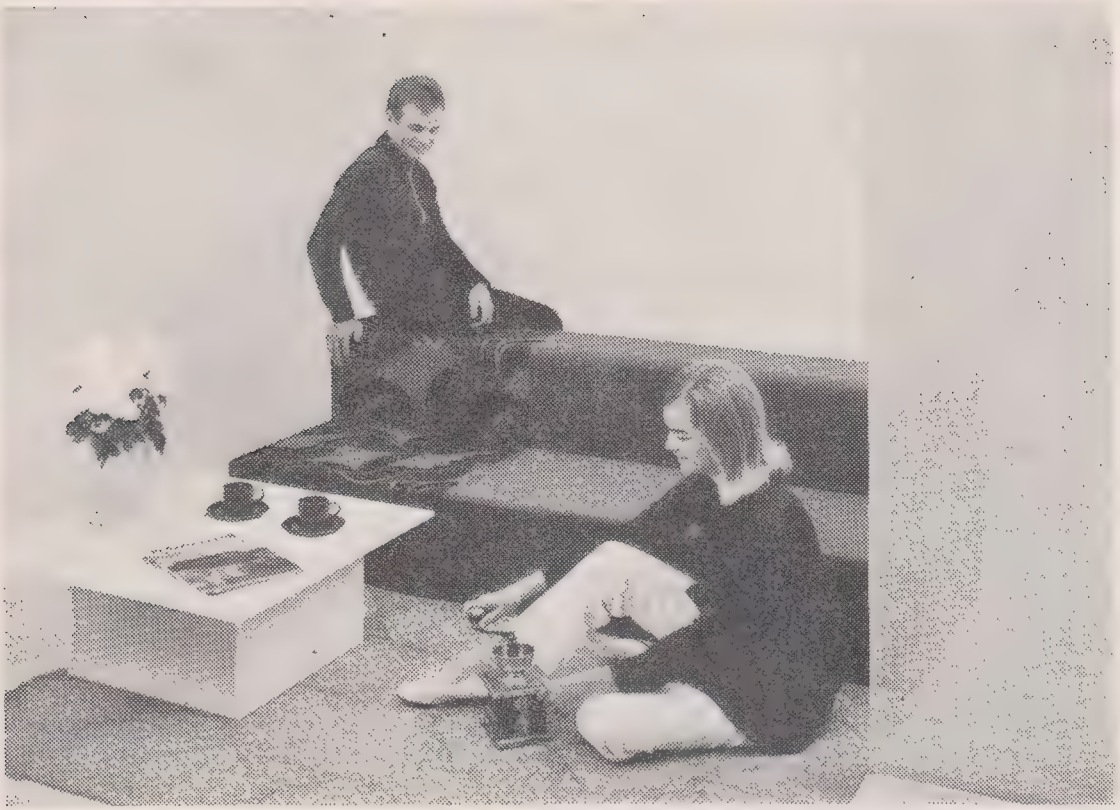

Puuvilla taloudellista sisustuskankaana

Koti suunnitellaan jokaisen perheenjäsenen tarpeita ajatellen — vieraskoreus tulee vasta tämän jälkeen. Tarvitaan hieman suunnittelua, hitusen vaivannäköä, hyvin kohtuullisesti rahaa sekä nykyaikaisia puuvillakankaita. Muovielementit ovat tuoneet puuvillakankaat myös huonekalujen verhoiluun. On tietenkin selvää ettei ihan mikä tahansa ohut kesämekkokangas sovellu verhoiluun. Mutta jos kangas on tiivistä ja kestävää, ei mikään estä käyttämästä sitä myös verhoiluun.

Tällä hetkellä käytetään verhoiluun paljon puuvillaista vakosamettia, jonka himmeästi hohtava miellyttävän pehmoinen pinta antaa ylellisen vaikutelman. Varsinkin lapsiperheissä ovat käytännöllisiä vahvat sileäpintaiset markiisikankaat ja puuvillasatiini. Kotikutoiselta vaikuttava karheapintainen Cottoline on aidon ja hienostelemattoman tuntuinen.

Kuvassa on pari sisustusideaa. Nuorenparin vanha sohva on päällystetty kahta puuvillakangasta yhdistellen. Kangas on tiivistä puuvillamarkiisia, ei kuitenkaan ulkomarkiisia, vaan hieman ohuempaa ja joustavampaa laatua. Kuviollinen kangas on samalla hauska tehoste, väripilkku sisustuksessa. Jos tarvitaan huoneenjakajaa, voi kehikkoon pingoittaa harvasidoksisen verhokankaan, jolloin sermi ei pimennä huonetta.

DIAKUVAT KOTELOIHIN

Pöytä- ja kenkälaatikosta löytynee myös diakuvia. Ne sijoitetaan edellä selostettujen periaatteiden mukaisesti esim. metallisiin kuultokuvien säilytyslaatikoihin. Muovisia läpinäkyviä koteloita käytettäessä on muistettava, että väridiojen säilyttäminen täysin pimeässä saa niiden värit säilymään kirkkaampina kuin valoisassa säilytyspaikassa.

Vielä on laatikossa suuri joukko negatiiveja. Huolellisin tapa olisi sijoittaa ne erityisiin negatiivien säilytyslehtiin ja sulkea sitten omiin kansioihinsa. Ihanne olisi, että negatiivien järjestys noudattelisi varsinaisen kuvakokoelman systeemiä. Hyväksyttävä negatiivien kohdalla on myös sopivan kokoinen pölytiivis kotelo tai rasia, jossa negatiivit ovat hyvässä järjestyksessä. Myös negatiivit pitävät pimeästä ja kuivasta säilytyspaikasta.

Suomen hintakehitys vakaimpia maailmassa

Kansainvälisestikin katsoen hintakehitys oli Suomessa elinkustannusindeksillä mitattuna puolentoista viime vuoden aikana vakaimpia maailmassa. Tämä käy ilmi alla olevasta asetelmasta, jossa on tarkastettu hintakehitystä joulukuusta 1968 kesäkuuhun 1970 eräissä Euroopan maissa.

Elinkustannusten nousu on keskimäärin ollut 8—9 %:n suuruusluokkaa tarkastelun kohteena olevissa maissa yllämainittuna ajanjaksona.

Elinkustannusindeksin nousu joulukuusta 1968 kesäkuuhun 1970 eräissä Euroopan maissa: Norja 11,2 %, Englanti 8,9 %, Ranska 8,8 %, Ruotsi 8,8 %, Tanska 7,9 %, Länsi-Saksa 6,0 % ja Suomi 3,6 %.

TIETOKONE — mittavien tehtävien tarkka tekijä

Saattaa tuntua liioitellulta kun väitetään, että meitä seuraavalle sukupolvelle tietokoneiden käytön tuntemus on yhtä tärkeää kuin luku- ja kirjoitustaito. Kysymyksessä ei kuitenkaan ole tarve oppia käyttämään suuria ja monimutkaisia laskukoneita, vaan jokapäiväisiä apuvälineitä mitä moninaisimpiin tarkoituksiin. Tietokone ja muut automaation työkalut kehittyvät jatkuvasti, jotta ihmisen ja koneen välinen yhteys saataisiin entistä joustavammaksi, nopeammaksi ja ennen kaikkea ihmiselle helpommaksi. Automaatio ja tietokone tulevat ihmistä vastaan yhä useammilla aloilla, niin käytännöllisillä kuin teoreettisillakin, ja ovat itse eräs nopeimmin kehittyvistä tieteenhaaroista.

— Alussa tietokone oli vain nopea laskukone, mutta varsin pian oivallettiin sen mahdollisuudet muissakin tehtävissä kuin pelkässä laskentatyössä. Tietokoneelle on olennaista, että toiminta tapahtuu elektronisia komponentteja käyttäen, ilman mekaanista liikettä. Koneen toiminta perustuu kuitenkin varsinaisesti siihen, että sillä on organisoitu tietojen talletuspaikka, muisti, ja kyky toimintayksikössään suorittaa rajoitettu määrä alkeistoimintoja kuten laskutoimituksia ja tietojen siirtoja toimintayksikön ja muistin välillä. Muistissa olevia tietoja käsitellään näiden alkeistoimintojen, käskyjen, avulla siten, että kaikki kokonaistehtävän suorittamiseksi, esimerkiksi kaavan laskemiseksi, tarvittavat alkeistoiminnot on ennalta sijoitettu käskysarjaksi eli ohjelmaksi muistiin. Toimintayksikkö poimii käskyt automaattisesti muistista ja toteuttaa ohjelman. Tämä varastoidun ohjelman periaate ratkaisevasti eroittaa tietokoneen laskukoneesta, jossa jokainen alkeistoiminto vaatii erillisen, koneen ulkopuolelta tulevan käynnistyksen, esimerkiksi napin painalluksen. Ilman varastoitua ohjelmaa ei tietokone olisi paljoakaan laskukonetta nopeampi, mutta pystyy sen avulla suorittamaan jopa miljoonia toimituksia sekunnissa.

Aluksi tietokoneen käytössä tarvittavien käskysarjojen kirjoittaminen eli ohjelmointi oli hankalaa työtä, johon tarvittiin pitkä koulutus. Kone vaatii kaiken käsittelemänsä numeroina, ja ensimmäiset ohjelmat olivat pitkiä lukusarjoja, joita ainoastaan ammattimies pystyi ymmärtämään. Sitten ryhdyttiin käyttämään nimiä ja symbooleja ja korvattiin käskysarjoja helposti muistettavilla lyhenteillä. Syntyi ohjelmointikieliä. Kun lyhenteiden ja nimien, ja toisaalta koneen ymmärtäminen numeroiden välinen vastaavaisuus on tiedossa ja koneen muistissa, kone itse pystyy kääntämään ohjelmointikielellä kirjoitetun ohjelman tarvitsemaansa muotoon ennen tehtävän suorittamista.

Yhä kehittyneempien ohjelmointikielien ansiosta tietokoneen ohjelmointi on jo nykyisin sen apua vähänkin tarvitsevien itse omaksuttavissa muutamassa päivässä. Ohjelmointikielet muistuttavat käytössä olevia "eläviä" kieliä ja ovat muidenkin kuin ohjelman laatijan helposti luettavissa.

Ohjelmoinnin helppous ei kuitenkaan ratkaise kaikkia koneen ja ihmisen välisen kommunikaation ongelmia. Koneen tarvitsemia tietoja ei vielä voida kirjoittaa paperilappuselle tai lukea niitä sille ääneen, vaan ne on useimmissa tapauksissa ensin muunnettava reikäkorteiksi tai reikänauhaksi, joita kone valosähköisesti tai muuten reikiä tunnustelemalla osaa lukea. Nykyisessä kehitysvaiheessa on määrätyllä tavalla konekirjoitetun tekstin lukeminen mahdollista, mutta käsikirjoitusten tai puhutun äänen käyttäminen tietokoneen syöttövälineenä ei vielä ole päässyt käytännön asteelle. Tulostusvälineiden suhteen asiat ovat paremmin. Tulokset saadaan nopeiden rivikirjoittimien painamina siisteinä arkkeina, piirroksina, televisiokuvina tai vaikkapa puheena.

Talvi-ilta kotipyjamassa

Pimeinä, kylminä talvi-iltoina linnottaudutaan neljän seinän sisälle. Mukavat kotivaatteet ovat silloin tärkeitä. Pehmeä puuvillafrotee on tullut suosituksi helppohoitoisuutensa ja mukavuutensa vuoksi. Raidallista ja ruudullista kotifroteeta yhdistellen on tehty kuvamme kotipyjama, joka on oikeastaan ympäri-vuoden-vaate. Kesällä sen voi nimittäin ottaa mukaansa lomamatkoille ja saunaretkille.
Eikä vuodekaan ole enää vain nukkumista varten. Se on mitä parhain rentoutumisväline. Makuuasennossa toimivat aivot parhaiten, tuumii myös moni koululainen ja pänttää läksyt päähänsä sängyllään maaten. Siinä kuunnellaan uusimmat äänilevyt, luetaan jännittävimmät jutut ja katsellaan televisiota.
Päiväpeitteiltä vaaditaan paljon. Kestävä suomalainen puuvillakangas, joka sietää hyvin pesua, on mainio ratkaisu.

Tietokoneet laskevat veronpidätyksemme, painavat palkkakuittimme, pitävät kirjaa vakuutuksistamme ja pankkitileistämme ja muistuttavat lehtitilauksemme uudistamisesta. Suuri osa tietokoneen tehtävistä on rutiininomaisia töitä, joissa käytetään hyväksi koneen kykyä pitää hallussaan ja järjestyksessä erittäin suuria tietomääriä. Näissä tehtävissä tiedot talletetaan magneettisesti nauhalle tai levylle, jotka käyttökertojen välillä ovat irroitettavissa ja korvattavissa toisilla. Tällä tavalla koneen muistia voidaan kasvattaa miltei rajattomasti.

Tietokoneiden valvonnan varaan rakentuu nykyisin suuria teollisia järjestelmiä ja muita monimutkaisia laitteistoja. Sopivan liitäntäkaluston avulla kone pystyy mittaamaan paineita, tiheyksiä, lämpötiloja ja liikennevirtoja, suorittamaan tarvittaessa hälytyksiä, korjaamaan automaattisesti säädinten ja venttiilien asentoa ja muuttamaan liikennevalojen ajoituksia. Koneen valvottavaksi voidaan antaa yhtä hyvin avaruusraketti tai atomivoimalaitos kuin sairaalassa oleva kriittinen potilas.

Koneet suorittavat yhä mittavampia tehtäviä, mutta enenevässä määrin myös pieniä ja jokapäiväisiä. Tietokoneella kotilaskuja laskeva koulupoika oli kymmenen vuotta sitten lähinnä vitsi, tänään todellisuutta ja kymmenen vuoden kuluttua aivan yleistä. Tietokoneen palveluksia tarvitsevan ei tarvitse enää mennä koneen luo, palvelupiste voidaan tuoda kotiin yhtä helposti kuin puhelin. Tämä on mahdollista jo nyt meillä Suomessakin. Samalla tavalla kuin puhelin, sähkö ja vesi palvelevat meitä verkostojensa avulla, yhtä luonnollisesti tulemme käyttämään ympärillemme kasvavaa tietopalveluverkostoa.

(Elinkeinovapaus)

Använd skyddsglasögon!

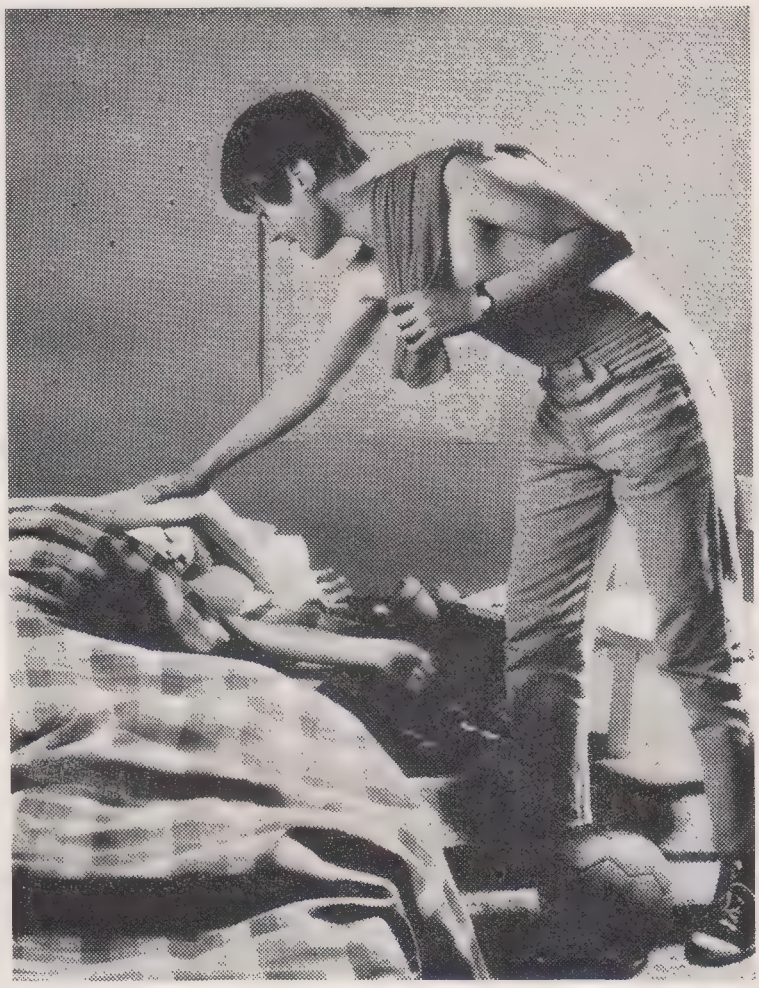

Pussilakana poikaviikareille

Jokainen äiti tietää kuinka hankalaa on saada pojankoltiaiset sijaamaan vuoteensa ja pitämään sen järjestyksessä. Jatkuva asiasta "nalkuttaminen" ei ole hauskaa — ei puolin eikä toisin. Parasta mennä puolitiehen vastaan ja tehdä sijaaminen niin helpoksi kuin mahdollista. Tässä tulee pussilakana avuksi. Pussilakanan avulla vuode on sijaamattakin jo siistin näköinen.

Suomalaiset puuvillatehtaat valmistavat pussilakanoita myös nuorten mieleisistä kankaista: on ruudullisista ja raidallisista kankaista valmistettuja pussilakanoita. Näiden värillisten pussilakanoiden kanssa on hauska käyttää yksivärisiä alilakanoita, jotka sointuvat kauniisti väreiltään keskenään. Puuvillatehtaat takaavat valkopesun niille värillisille lakanakankaille, joiden hulpiossa on ohut merkkiraita. Valmiissa liinavaatteissa on vastaavasti pieni kangaslipuke, johon on merkitty pesutapa, siis valkopesu. Muut värilliset liinavaatteet pestään kuten tähänkin asti kirjopesuna. Hankauskesto sekä märkänä että kuivana on niissä hyvä. Hyvin voimakkaanväriset lakanat olisi syytä pestä erikseen ensimmäisinä pesukertoina. Tummien täyteläisten värien aikaansaamiseksi joudutaan käyttämään hyvin vahvoja väriliemiä, eikä tällöin voida välttää irtonaisten väriainehiukkasten jäämistä kuitujen väliin. Ellei tätä väripölyä saada kokonaan poistetuksi valmistuksen yhteydessä, se saattaa irrota hangatessa tai sitten se kangasta pestäessä värjää pesuliemen. Tälläisella väripölyllä ei kuitenkaan ole kykyä pysyvästi tahria valkoista kangasta.

Ruotsissa maailman pienin äitiyskuolleisuus

Suomi on tilastossa viides

Ruotsi on synnyttäville naisille maailman turvallisin maa. Tämä käy ilmi Maailman terveysjärjestön (WHO) kokoamasta tilastollisesta katsauksesta, joka käsittää 36 maata. Katsaus on vuosilta 1951—53 ja 1966 ja osoittaa että äitiyskuolleisuus väheni tänä aikana Ruotsissa 69,0 kuolemantapauksesta 11,3 tapaukseen 100 000 synnytystä kohti.

Suomi on tilastossa viides. Sitä edellä ovat siis Ruotsi (11,3 kuolemantapausta 100 000 synnytystä kohti), Tanska (19,2), Norja (25,4) ja USA (29,1).

Vaikkakin Ruotsin luvut ovat kaikkein alhaisimmat, ilmenee aineistoista, että äitiyskuolleisuus on pienentynyt radikaalisesti kaikissa tutkituissa valtioissa — mukana oli sekä teollisuus- että kehitysmaita.

Äitiyskuolleisuudella tarkoitetaan raskaudentilan, synnytyksen sekä sen jälkeisen vuodelevon yhteydessä sattuneita kuolemantapauksia.

WHO:n tutkimuksesta ilmenee kuitenkin, että lapsivuodekuolleisuus on jatkuvasti hyvin suuri kehitysmaissa, joissa vain vähemmistö äideistä voi käyttää hyväkseen pätevien kätilöiden ja muun äitiyshuollon palveluksia.

Yleensä on nuorilla naisilla paremmat mahdollisuudet selviytyä synnytyksestä. 30 ikävuodesta ylöspäin äitiyskuolleisuus lisääntyy jatkuvasti ja saavuttaa huippunsa 45-vuotiailla ja sitä vanhemmilla naisilla. Esimerkkejä joidenkin maiden luvuista.

Maa	Kuolemantapauksia 100.000 kohti 1951—53	1966
Ruotsi	69,0	11,3
Tanska	75.4	19,2
Norja	81,5	25,4
USA	67,7	29,1
Suomi	125,1	30,9
Japani	174,2	93,0
Mauritius	315,1	108,1
Ceylon	551,1	239,3
Kolumbia	363,4	240,3
Chile	367,8	271,8

Takkipuku froteesta

Onko frotee mielestänne vain kylpytakkikangas. Erehdys. Frotee on nykyaikaisen mukavuutta haluavan ihmisen yleiskangas, yhtä hyvin pukimiin kuin sisustukseenkin sopiva. Syy on yksinkertainen, froteeta ei tarvitse silittää, se ei rypisty, se on mukavan pehmeä ihoa vasten, lämmin kylmällä ja viileä helteellä. Tyttösen takkipuku on tehty valkoisesta kotifroteesta, se on suomalainen valmisvaate.

'Virginialaisessa'

ratsastetaan kovaa. Tiedättekö miten nopeasti ratsulla pääsee?

Noin 60 km tunnissa. Sellaista vauhtia hevonen tosin ei kestä kauan. Mm. suurissa kansainvälisissä ratsastuskilpailuissa on sattunut, että hevonen maaliin päästyään on kuollut sydänkohtaukseen.

Nopeuksia

Jim Hines juoksi Meksikossa 100 m 9,9 sekunnissa eli noin 36 km:n tuntivauhtia. Mutta leopradi pitää parhaimmillaan 115 km:n, miekkakala noin 96 km:n, hai 42 km:n, kilpahevonen ratsastajineen noin 80—90 km:n, vinttikoira 60 km:n, antilooppi 80 km:n, sinivalas 48 km:n, ahven 16 km:n, mustekala 6 km:n ja uimari (matka yli 100 m) noin 6,3 km:n vauhtia. Korkeushyppyä: delfiini hyppää yli 6 m, ilves noin 2,5 ja Richard Fosbury hyppäsi Meksikossa 2,24 m.

Taajama — mikä se on?

Nykysuomen sanakirjan mukaan se on asutuskeskus, joka saattaa sijaita yhtä hyvin kaupunkikunnan, kauppalakunnan kuin myös maalaiskunnan alueella.

Tällä haavaa Suomessa ovat olemassa seuraavat taajamat: Huom! Samalla kerromme myös taajamien paikallislehdet.

Taajama, *Kunta*	*Lehti*
Ahola, Posio	Koillissanomat
Aitoo, Luopioinen	Kunnallistiedot
Aronkylä, Kauhajoki	Kauhajoen Kunnallislehti
Haapamäki, Keuruu	Suur-Keuruun Sanomat
Halli, Kuorevesi	Koillis-Häme ja Kuorevesi-Mänttä-Vilppula
Hirsilä, Orivesi	Oriveden Sanomat
Hirvikoski, Loimaa	Loimaan Lehti
Huuha, Pieksämäen mlk.	Pieksämäen Lehti
Iisvesi, Suonenjoki	Rautalammin-Suonenjoen Paikallislehti
Iittala, Kalvola	Vanajaveden Seutu
Inkeroinen, Sippola	Kymen Keskilaakso
Joensuun kylä, Somero	Somero
Jyskä, Jyväskylän mlk.	Jyväskylän Ympäristölehti
Järvelä, Kärkölä	Hämeenkulma
Kaipola, Jämsä	Koillis-Häme
Kausala, Iitti	Iitinseutu
Kauttua, Eura	Kunnallis-Sanomat
Kangaskylä, Parikkala	Parikkalan Sanomat
Kemie, Tohmajärvi	Kiteen-Tohmajärven Lehti
Kintaus, Petäjävesi	Petäjävesi
Klaukkala, Nurmijärvi	Nurmijärven Sanomat
Kolho, Vilppula	Kuorevesi-Mänttä-Vilppula
Koria, Elimäki	Elimäki
Korkeakoski, Juupajoki	Oriveden Sanomat
Koskenkorva, Ilmajoki	Ilmajoki-Lehti
Kulju, Lempäälä	Lempäälän-Vesilahden-Tottijärven Sanomat
Kurenalus, Pudasjärvi	Koillissanomat
Kyrö, Karinainen	Kunnallinen Viikkolehti

Flunssapotilaan vuode

Yksi jos toinenkin on kaatunut sänkyyn flunssan kourissa. Silloin on mukava vuode paras paikka maailmassa. Tuskaisen ja kuumeisen potilaan tilaa helpottavat hyvin hengittävät ja viileäntuntuiset puuvillalakanat. Liian pienet ja lyhyet lakanat eivät ole ainoastaan epähygienisiä vaan myös epämukavia ja sijaaminen on hankalaa. Potilaalle on kärsimys maata rypyillä, joita syntyy kun lakanat eivät pysy paikallaan.

Kellään ei ole aikaa sijata vuodetta niin usein kuin liian lyhyet tai kapeat lakanat vaatisivat. Potilaan liinavaatteita on myös vaihdettava usein, tyynyliinoja vielä useammin kuin lakanoita.

Pikku potilaan vuode on sijattu skottiruutuisella suomalaisella pussilakanalla ja alilakana on samaa kangasta. Aikuisen lakanaan olisi varattava kangasta ainakin 2,70 m.

Taajama	*Kunta*	*Lehti*
Kyröskoski,	Hämeenkyrö	Hämeenkyrön Sanomat
Lampinsaari,	Vihanti	Pyhäjokiseutu
Laukeela,	Urjala	Urjalan Sanomat
Lauttakylä,	Huittinen	Lauttakylä
Leppävesi,	Laukaa	Laukaa-Konnevesi
Lievestuore,	Laukaa	Laukaa-Konnevesi
Länkipohja,	Längelmäki	Koillis-Häme ja Oriveden Sanomat
Myllykoski,	Sippola	Kymen Keskilaakso
Nuutajärvi,	Urjala	Urjalan Sanomat
Oitti,	Hausjärvi	Hämeenkulma
Otava,	Mikkelin mlk.	Länsi-Saimaa
Pankakoski,	Pielisjärvi	Lieksan Lehti
Panttila,	Kurikka	Kurikan ja Jalasjärven Kunnallislehti
Parola,	Hattula	Vanajaveden Seutu
Pellos,	Ristiina	Länsi-Saimaa
Porlammi,	Lapinjärvi	Loviisan Sanomat
Porokylä,	Nurmes	Ylä-Karjala
Punkasalmi,	Punkaharju	Puruvesi
Rajamäki,	Nurmijärvi	Nurmijärven Sanomat
Riihikoski,	Pöytyä	Kunnallinen Viikkolehti
Ruutana,	Kangasala	Kangasalan Sanomat
Ruukki,	Paavola	Siikajokilaakso
Salpakangas,	Hollola	Pitäjäsanomat
Sorsakoski,	Leppävirta	Kangasalan Sanomat
Suorama,	Kangasala	Leppävirta
Sääksjärvi,	Lempäälä	Lempäälän-Vesilahden
Taavetti,	Luumäki	Tottijärven Sanomat
Tervakoski,	Janakkala	Luumäen Lehti
Tikkakoski,	Jyväskylän mlk.	Kotokulma
Turenki,	Janakkala	Jyväskylän Ympäristölehti
Ummeljoki,	Anjala	Kotokulma
Uusikylä,	Nastola	Kymen Keskilaakso
Vaajakoski,	Jyväskylän mlk.	Pitäjäsanomat
Vatiala,	Kangasala	Jyväskylän Ympäristölehti
Vihtavuori,	Laukaa	Kangasalan Sanomat
Villähde,	Nastola	Laukaa-Konnevesi
Viinijärvi,	Liperi	Pitäjäsanomat
Vääksy,	Asikkala	Kotiseutu-uutiset
Ylämylly,	Liperi	Päijät-Häme
Ämmänsaari,	Suomussalmi	Kotiseutu-uutiset Suomussalmi

Huulipunan salaisuus

Maalatessanne huulianne tuletteko ajatelleeksi millaisten aineiden kanssa huulien iho joutuu kosketuksiin. Huulipuna koostuu periaatteessa kuudesta raaka-aineryhmästä:

1. Liukenemattomat pigmenttivärit ja titandioksidi.
2. Kiinnitysvärit, tavallisimmin käytettyjä ovat eosiinit ja bromohappoyhdisteet.
3. Liuottimet, joita käytetään eosiinien tai bromohappojen liuottamiseen.
4. Perusmassa, joka koostuu kasvis-, eläin-, mineraali- tai synteettisistä öljyistä, vahoista ja rasvoista. Esimerkkeinä mainittakoon risiiniöljy, mehiläisvaha, karnaubavaha, lanoliini, kaakaorasva, erilaiset myristaatit ja palmitaatit jne.
5. Antioksidantit, joita käytetään härskiintymisen estämiseksi.
6. Maku- ja hajusteaineet.

Pigmenttivärien määrä (titandioksidi mukaanluettuna) vaihtelee 6—15 pros. kiinnitysvärien määrä on nykyään n. 0—1 pros.

Tavallisimmin huulipuna sisältää näitä molempia värejä, mutta nykyään tulee markkinoille yhä enemmän huulipunia, joista puuttuvat kiinnitysvärit.

Hyvältä huulipunalta vaadittavat ominaisuudet ovat seuraavat:

— Miellyttävä ulkonäkö
— Hienojakoisuus
— Helposti levittyvä, mutta silti kiinteä
— Miellyttävä maku ja tuntu
— Muodikkaat värit
— Ei ärsytä eikä kuivaa huulien ihoa.

Kävellen terveyttä!

Koska tietty määrä fyysistä harjoitusta on välttämätöntä normaalille terveydelle ja hyvinvoinnille, kävely on huomattu yhdeksi harjoituksen parhaaksi muodoksi. On oletettavaa, että useammat meistä eivät kävele tarpeeksi.

Nykytiede on tehnyt pelastuksia ja täydentänyt lukuisia hyödyllisiä keksintöjä pyrkimyksenä poistaa raadanta elämästämme, mutta niin tehdessään keksijät ovat eliminoineet pois paljon toimeliaisuutta, joka on välttämätöntä fyysiselle ja henkiselle tasapainolle.

Ihmiset ovat tottuneet ajamaan lähimpään tavarataloon autollaan, vaikkakin se olisi vain parin korttelin päässä. Äidit palvelevat aviomiestensä ja lastensa autonkuljettajina. Väestö joka kerran piti kävelyä jokapäiväisen elämän osana, käyttää nyt noiden kävelymatkojen sijasta autoa.

Hyvä kiinteistömyyjä kertoi äskettäin epäonnistuneensa uuden talon myymisessä. Aviopari, kaksi lasta — iät 12 ja 10 — pitivät talosta. Se oli suuri, sellainen jota he halusivat ja hinta oli sopiva. Siitä huolimatta he hylkäsivät sen. Äiti selitti että heillä oli vain yksi auto, ja että aviomies tarvitsi sitä työhönsä. Talosta oli viisisataa metriä kouluun ja se oli liian pitkä kävelymatka lapsille joka päivä.

Tietysti erilaiset keksinnöt sopivat henkilölle, joka työskentelee ansaitakseen leipänsä sillä ja saadakseen tuloksia nopeasti ja helposti ja kojeita on ehkä hauska ohjata. Mutta eivätkö ihmiset samalla tuhoa monia avuja, joita on saatu keksinnöistä. Kävely on hyödyllistä. Sen edut ovat monet ja ne tulevat kahden asian — "ruumiin ja sielun" hyväksi. Kävely vahvistaa kehon lihaksia ja erityisesti raajoja. Lihaksien supistuminen puristaa yhteen verisuonet parantaen verenkulkua hätätilanteissa. Tämän veren täytyy palata takaisin sydämeen — pääasiassa painovoiman avulla. Niinpä kun henkilö parantaa raajojensa lihaksia, hän myös parantaa pumppaustoimintaa, josta nämä lihakset pitävät huolta. Käveleminen yksinään pitää painon kurissa. Ihminen vaatii yhden prosentin vähemmän ruokaa joka vuosi täytettyään 25 vuotta. Kaksi tekijää määräävät normaalin painon. Energian kulutus ja ruoan laatu.

Pienikin siirtyminen jompaan kumpaan suuntaan näkyy painon lisääntymisessä. Yhä useammat ihmiset käyttävät yhä vähemmän energiaa päivittäiseen toimintaansa työtä säästävien keksintöjen vuoksi. Kun ihmiset tulevat vanhemmiksi, ruumiilliset muutokset johtavat siihen, että ruoan tarve vähenee. Sen vuoksi on tärkeää pitää tasapainossa syönti ja kulutus säännöllisen voimistelun avulla. Voimistelun ei tarvitse olla kummallisempaa kuin kävely. Kävely on arvokasta voimistelua niin toipilaalle kuin terveellekin ihmiselle. Toipilasaikana tulisi aloittaa kävely ympäri huonetta. Seuraava askel on kävellä korttelin ympäri, sitten 0,5 km, 1 km, kaksi, kolme, viisi jne. Idea on todella pätevä

Kävelemisen henkiset edut ovat moninaiset. Rauhallinen pitkä kävely yksin voi olla erinomainen lääke ongelman pohtimiselle, suunnitelman järjestämiselle. Sibelius sai musiikki-inspiraation kävellessään metsässä. Monet kirjailijat, puhujat, johtohenkilöt, kävelevät yksin herättääkseen oikean innostuksen päätösten, puheiden ja kirjoitelmien valmisteluun. Perheet kävelevät yhdessä saadakseen terveyttä yhteisestä nautinnosta. Tämä pitää perhettä koossa.

Kävely on yksi niistä harvoista ajanvietteistä, joka ei ole sidottu ikään. Se sopii voimisteluksi ja hauskaksi harrastukseksi vanhoillekin. Vanhojen ja nuorten kävelystä innostuneiden on muistettava, että kävely ei sovi heti aterian jälkeen. Jokaisella kävelijällä on suosikkiaikansa ja tyylinsä — kuinka reippaasti kävellään, on yksilöllistä. Hyvä kävelyasento on tärkeä jos halutaan saavuttaa tehokas fyysinen hyöty.

Pään tulee olla hieman taakse kenossa, vatsa sisällä ja selkä suorana. On järkevää rentouttaa hieman polvia ja pitää varpaat suunnattuna eteenpäin. Ainoa eteenpäin työnnetty ruumiinosa on rinta ja painon tulee olla jakautunut tasaisesti molemmille jaloille. Liikkuminen tapahtuu jaloilla ja vyötärö liikkumatta. Viehkeä kulkija liikuttaa lannettaan myötäillen askelten tahtia. Jos et saa tarpeeksi voimistelua, miksi et varaa vähän ylimääräistä aikaa kävelläksesi töihin, tai rautatieasemalle, kirkkoon, kokouksiin, pankkiin, teatteriin. Kävele päämääräsi, siitä saadut hyödyt ovat moninaiset. Jos et saa unta illalla, koeta kävellä ennen nukkumaan menoa. Reipas kävely illalla on enemmän avuksi kuin hypnoottinen hoito, lääkkeet, televisioshow. Kävely on paras lääke kun vain astut ulos ja alat liikutella jalkojasi eteenpäin, voimistelutat lihaksiasi, elvytät verenkiertoasi, sinulla on aikaa nähdä ympärillesi ja aikaa mietiskellä.

Käveleminen pitää ruumiisi ja sielusi ensi luokan kunnossa, pysyt terveempänä ja elät kauemmin.

Heinolalainen

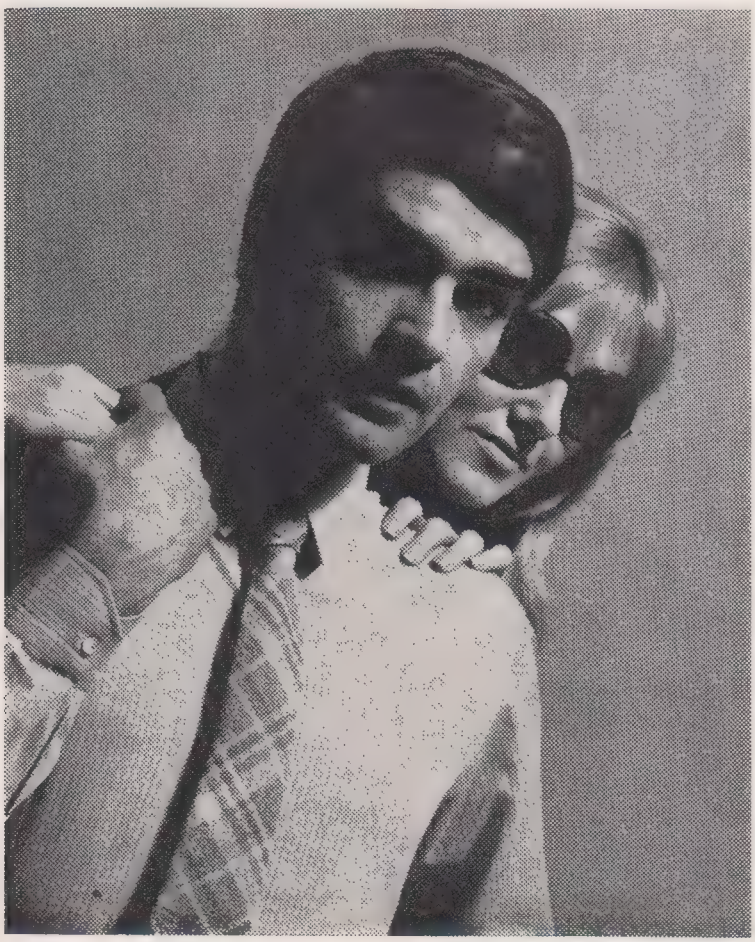

NAISET ovat aina tehneet paitapyykkiä, mutta aina vain löytyy uusia ideoita työtuloksen parantamiseksi. Puuvillakankaiden uudet pintakäsittelyt vaativat omat niksinsä. Oikein hoidettu paita ei kellastu eikä näytä ryppyiseltä.

Demokraattiset farmarit

Farmareita demokraattisempaa vaatetta saa hakea. Selvä osoitus niiden käytännöllisyydestä on farmarimuodin pysyminen itsepintaisesti muodissa. Farmarin salaisuus on denimissä, housuihin pusakoihin ja nyt myös minihameisiin käytettävässä puuvillakankaassa.

Ei ole niin kovin pitkää aikaa siitä kun denimillä ymmärrettiin vain joko sinertävää tai harmahtavaa puuvillakangasta, jossa näkyi hieman valkoisen langan jättämiä valkeita pilkkuja. Alkuaan ymmärrettiin denimillä valkoista kangasta, jota Nimes'in leipurit käyttivät työasunaan. (Nimesiläinen puuvillakangas de Nimes on aikojen kuluessa lyhentynyt denimiksi.)

Valkoinen oli käytännöllinen väri, eihän siinä näy jauhopöly. Hauska piirre on, että tämä leipurin valkoinen on jälleen tänä kesänä erittäin suosittu väri vapaa-ajan asuissa ja denim näyttelee niissä suurta osaa.

Viime vuosisadalla denimiä tuotiin suuria määriä Euroopasta Kalifornian kullankaivajien puvuiksi. Eräs Strauss-niminen uudisasukas, joka hyvistä yrityksistään huolimatta ei löytänyt kultaa, ryhtyi myymään denimhousuja onnekkaammille pioneeritovereilleen. Vartalonmukaiset kapeat housut, joita hän valmisti, tulivat pian tilanomistajien ja karjapaimenten vakioasuiksi, missä asemassa ne ovat vieläkin.

Farmarikangas on hyvin käyttökelpoista vapaa-ajan asuissa, nuorten ja lasten pukimissa, se on kestävää ja helppohoitoista. Overallkankaiden tyyppisiä denimejä on suomalaisissa puuvillakankaissa paljon.

Suomessa on 49 lentokenttää

Ne jakautuvat eri puolille maata — kuitenkin lähinnä asukastiheyden mukaan — kuten oheinen karttamme kertoo.

Onhan meitä "rautakouria"

Tampellan konepajan työntekijämäärät eri vuosina tamperelaisen metallimiehen Rosmanin tekemien tutkimusten mukaan

Vuosi	*työntekijämäärä*
1860	125
1865	130
1890	160
1900	440
1910	490
1920	385
1925	475
1930	349
1932	383
1935	493
1940	1029
1945	1370
1950	1309
1955	1351
1960	1665
1961	1746
1962	1722
1963	1554
1964	1547
1965	1506
1966	1475
1967	1540
1968	1747
1969	1955

Teknikko Reino Mikkelä
Oy Tampella Ab
Inkeroinen

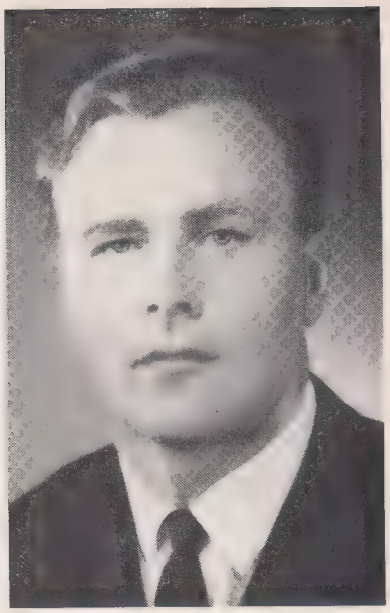

Urheilutoimintaa Inkeroisten tehtailla

Urheilutoiminnalla Tampellan Inkeroisten tehtailla on vankat perinteet. Kuntourheilu ja puulaakikilpailut ovat saavuttaneet laajan suosion tampellalaisten keskuudessa. Harrastuskävely- ja hiihtotoiminta luonteeltaan kilpailunomaisena vetää ulos lenkille niin nuoret kuin vanhatkin hoitamaan fyysistä kuntoaan ja parantamaan mielenterveyttään. Liikuntahan on tunnetusti mainio stressin laukaisija. Säännöllinen liikunta parantaa yleiskuntoamme, varsinkin jo sliikumme ripeästi.

Liikunta on parasta ennaltaehkäisyä. Vapaa-ajan lisääntyessä meillä on mahdollisuus entistä enemmän suunnistaa kulkua luontoon. Yhtiö pyrkii kannustamaan harrastusliikuntaa arpomalla virkistysmatkoja ja erilaisia arvoesineitä palkinnoiksi tiettyyn tavoitteeseen päässeiden kesken. Hyöty tästä kannustamisesta on monitahoinen: kuntourheilija saa kilpailuviettinsä tyydytetyksi, hänen kuntonsa ja työtehonsa paranee.

Hiihto on saanut Inkeroisissa vankan ystäväpiirin. Kymenlaakson Viesti on kohokohta talven urheilutoiminnassa. Viesti hiihdetään vuorovuosin Kotkasta Voikkaalle tai Voikkaalta Kotkaan, jolloin matkaa kertyy n. 80 km. Tämä teollisuuslaitosten välinen viesti hiihdetään 6-miehisin joukkuein. Koska kilpalatu suurimmalta osalta kulkee Kymenlaakson runkotien vieressä, voidaan kilpailua hyvin seurata tieltä. Tampellan hiihtojoukkueelle on kertynyt lukuisia voittoja, mutta parina viime talvena on jouduttu tyytymään himmeään mitaliin.

Myös suunnistuksella on oma aktiivinen kannattajajoukkonsa, joka kesän ja syksyn mittaan kilpailee sekä keskenään että yhtiön muilla paikkakunnilla sijaitsevia tehtaita vastaan. Samoin jalkapallo-otteluita tehdasosastojen ja tehdaslaitosten kesken on järjestetty.

Tenniskerho on saavuttanut Inkeroisissa yhä kasvavaa menestystä sekä tampellalaisten että näiden perheenjäsenten keskuudessa. Tennistä on mahdollisuus pelata yhtiön tenniskentällä.

Myös keilailu kuuluu niihin harrastusmuotoihin, joita jokaisella on mahdollisuus harrastaa. Oman keilahallin puuttuminen tosin rajoittaa osallistumista.

Sisäurheilupaikkojen puute on tällä hetkellä Inkeroisissa harrastusta haittaava tekijä. Tarvittaisiin uimahalli ja sisäurheilutiloja. Jos tilakysymys saataisiin ratkaistuksi, urheilutoiminta vilkastuisi entisestään.

On sitä ennenkin, sano —

Tämä kuvamme on 25 vuoden takaa. Siinä on Tampellan Inkeroisten tehdaslaitosten suunnistamisjoukkue lähdössä Tampereelle kilpailuihin, jotka pidettiin v. 1945. Kuvassa vas. Kaleva Anttila, Oiva Tani, Erkki Vesala, Niilo Hohti, Heikki Sihvola, Sauli Kemppainen, Aimo Piipari, Aarre Salmela, Pertti Laurila, Esko, Tilli, Veikko Perälä, Viljo Mäkelä, Lauri Siiropää ja Olavi Linnakko. Tämä joukkue voitti Tampellan ensimmäisen suunnistamiskilpailun.

Heinola edelleen Tampellan suunnistamismestariksi

Tampellan suunnistuskilpa ratkaistiin tänä vuonna syyskuussa Sahalahden maastossa. Joukkuekilvan voitti uudelleen Heinola, jonka kuuden parhaan yhteisaika oli 6.04.37. Toisena oli Inkeroinen ajalla 6.38.03. Tampereen joukkue sai ajakseen 7.58.24. Parhaaat mieskohtaiset:

1) Jorma Tanskanen H 51.17, 2) Eero Palokangas T 52.49, 3) Seppo Mänttäri I 53.25, 4) Erkki Tanskanen H 54.18, 5) Jaakko Juura H 57.48, 6) Hannu Vainonen I 58.40, 7) Seppo Huovila I 1.01.48, 8) Teuvo Rintala H 1.02.49, 9) Ossi Tolppanen T 1.03.37, 10) Pertti Juura I 1.04.49.

Kanta-Tampella voitti taas jalkapalloilun puulaakimestaruuden

Kuten viime vuonnakin, oli kanta-Tampella taas voitokas Tampereen TUKI:n puulaakijalkapallossa. Voitto heltisi jälleen. Tampellan ottelut päättyivät näin:

Tampella—Valtionrautatiet	2—0
Tampella—Verkatehdas	7—0
Tampella—Palolaitos	2—0
Tampella—Yliopisto	1—0
Tampella—Matikainen	7—0
Tampella—Sähkölaitos	0—0
Tampella—Yliopisto	3—1

Yksi oli tasapeli — muut voittoja — häviöitä ei lain!

Maaliero Tampellan hyväksi 22—1.

Tampellan joukkueessa pelasi kauden aikana 33 pelaajaa. He olivat: Kai Back, Ahti Fernelius, Esko Hankela, Eino Havikari, Juhani Heinonen, Pentti Hurmavaara, Jouko Junttola, Reijo Kanerva, Antti Kiviniemi, Esa Kivistö, Tapio Koivisto, Erkki Kuusivaara, Markku Lahtinen, Teuvo Laiho, Pekka Leinonen, Hannu Listokari, Pentti Malmio, Kari Mattila, Jarmo Mäkinen, Pertti Mäkipää, Aarno Niinimäki, Olli Peräsalo, Matti Pitko, Matti Pitkänen, Markku Pussinen, Markku Putro, Jorma Rantanen, Jukka-Pekka Savikkomaa, Kyösti Silius, Erkki Toivola, Matti Viitanen ja Kalle Virtanen sekä huoltajana Raimo Nikkanen. Unohtaa emme myöskään saa palloilumiestä, jonka nimi on Matti Lehtinen.

Tampella voitokas TUKI:n ammunnoissa Tampereella

26—27. 9. 70 olivat Aitovuoren radalla TUKI:n ampumakilpailut, jossa ammuttiin pienoiskiväärillä 50 m:n matkalta 20 laukausta makuulta. A-sarjassa, jossa laskettiin 15 edustajan tulos, voiton peri edellisten vuosien tapaan Tampellan joukkue yhteistuloksella 2798 pistettä. Toiseksi sijoittunut Valmet sai tuloksen 2698.

Parhaita mieskohtaisia tuloksia:

Yleinen sarja: 1) Reino Landstedt Tampella 195 p:st., 2) Matti Lappalainen Valmet 195 p., 3) Jorma Maanoja Ajokki 195 p., 4) Alpo Koivisto Tampella 194 p., 5) Reino Vanhanen Tampella 193 p. — — 9) Kalevi Lieke Tampella 191 p., — 11) Harri Arra Tampella 190 p.

Ikämiessarja: 1) Bruno Riihelä Tampella 190 p.

Nuorten sarja: 1) Risto Iltanen Tampella 186 p.

Heinolassa juostiin viestiä

Tampellan Heinolan-tehtaiden osastojen välinen viestinjuoksu oli syyskuun lopulla. Koleasta ja sateisesta säästä johtuen vain neljä joukkuetta uskaltautui mukaan.

Juoksun osuudet olivat 400 — 200 — 200 — 300 — 100 — 400 — 400 metriä = 2 km.

Paras oli voimaosasto 5.01,5, Selluloosatehdas 5.04,9, Tambox 5.07,4, Konekorjaamo 5.20,7.

Puulaakimestarit

Jalkapallo pyöri!

Tampellan Palloilijoiden pelikausi on päättynyt. Kausi oli vilkas, urheilutalon toimistossa on ollut kiirettä, on voitettu ja iloittu. Tottakai tappioitakin kärsitty.

TaPa:n toiminta on laajentunut ja nyt oli sarjoissa peräti 17 joukkuetta nappuloista ikämiehiin.

Mutta entä menestys — tuo palloilussakin niin tärkeä tekijä? Edustusjoukkue pelasi II divisioonassa. Valmentaja Väinö Kaitilan johdolla valmennusrenkaassa oli 26 pelaajaa, joista suurin osa puki edustuspaidan päälleen.

Joukkue pelasi kevätkauden epävarmasti, mutta syksyllä alkoi voittosarja. TaPa olikin syksyn joukkue ja I divisioona jäi unelmaksi vain siksi, että keväällä oli kärsitty "turhia tappioita". Mutta joukkue sijoittui joka tapauksessa neljänneksi ja ensi kautta varten on nyt hyvä pohja.

Kakkosjoukkue voitti piirinmestaruuden. Joukkueessa pelasivat edustusjoukkueen reservit ja parhaimmillaan kakkosjoukkue oli aivan ylivoimainen lohkossaan. Mutta tyydyttävästi menestyi kolmosjoukkuekin — 5. lohkossaan.

Ikämiehet yltivät uusintaotteluun mestaruudesta TKT:n kanssa, mutta varamiehisenä kärsivät tappion.

Tulevaisuus on nuorten, sanotaan. TaPa:n nuoret olivat Tampereen piirin parhaat. A-nuoret olivat hopealla, B-nuoret saivat lohkossaan pronssia, C-1 ja D-1 nuoret olivat loppusarjassa ja lähellä piirinmestaruutta.

Suomen Palloliiton nappulaliigan otteluihin TaPa osallistui seitsemällä joukkueella. Pojat ovat alle 11 vuotiaita, joten nuorna vitsa väännetään Tampellassa!

Tampellan Pallon edustusjoukkue 1970

Kuvassa eturivissä vas. Hannu Hämäläinen, Tapio Koivisto, Risto Pussinen, Matti Hyvönen ja Jorma Pihlajasaari. Takarivissä vas. Jorma Rantanen, Olli Peräsalo, Reijo Kanerva, Rauno Siitonen, Pekka Leinonen ja Markku Helenius.

Tampellan Pallon ikämiesjoukkue 1970

Kuvassa vas. eturivissä Ossi Salminen, Tero Kuula, Pentti Salminen ja Rauno Mäkinen. Takarivissä vas. Aarno Niinimäki, Matti Viitanen, Veikko Kaitila, Yrjö Kiviniemi, Räshid Hakimsam, Jouko Junttola, Alpo Haikkonen ja Yrjö Anttila.

Tiedättehän että...

— maassamme on tällä hetkellä käytössä noin 1.100.000 puhelinta

— näistä on 77,6 % vapaiden puhelinlaitosten alueella ja 22,4 % Posti- ja lennätinlaitoksen alueella

— Posti- ja lennätinlaitos hoitaa maassamme kaiken kaukopuhelinliikenteen

— puhelintiheys maassamme on 23,1 puhelinta 100 asukasta kohti

— Suomi on puhelintiheydeltään 8:s Euroopassa, kun kääpiövaltioita ei oteta lukuun

— USA:ssa oli puhelintiheys vuoden 1969 alussa 54,02 puhelinta 100 asukasta kohti

Automiesten syysajot Tampereella

Tampellan moottorikerhon järjestämät s y y s a j o t ajettiin 2. 10. 70 yökilpailuna. Reitti kierteli Teiskon, Oriveden ja Ruoveden rajamailla — ajettavan matkan ollessa n. 140 km. Suurta tarkkuutta vaativa reitti tuotti parhaillekin melkoisen määrän virhesekunteja.

Tuloksia:

I-luokka: 1) F. Hällström — R. Lipponen, Valmet 13576 pist., 2) L. Saario — J. Kukkula, Valmet 14459 p. 3) J. Virtanen — M. Pussinen Tampella 15875 p. 4) S. Hallikainen — K. Pauhu S:Trikoo 16159 p. 5) N. Saarinen — J. Saarinen kaupunki 19697 p., 6) T. Koskinen — E. Filppu Valmet 23575 p., 7) S. Palvanen — O. Palvanen Valmet 24036 p. 8) P. Kukkula — A. Aronen Tampella 24420 p.

II-luokka: 1) R. Nurminen — K. Nurminen Valmet 12471 p., 2) T. Saarenpää — M. Saarinen Lokomo 20434 p. 3) E. Tasanko — P. Narvanne Tampella 21107 p.

Tiedotus Tampellan Tampereen tehtaitten sairauskassojen jäsenille

Verohallitus on 13. 8. 1970 antanut päätöksen, jonka mukaan sairauskassan jäseniltään täydennyspäivärahan maksamisen yhteydessä perimää sääntöjenmukaista 20 % lisäjäsenmaksua ei enää pidetä verotuksessa vähennyskelpoisena.
Sairauskassan maksama täydennyspäiväraha — ei myöskään lisäetuuspäiväraha — ole veronalaista tuloa.

Tampellan Tampereen tehtaitten sairauskassat

Suomi-Ranska kirjeshakissa voitto kotiin

Sen toi Tampellan konepajan seppämestari Armas Björkqvist.

Suomen ja Ranskan välisessä kirjeshakkimaaottelussa on ensimmäinen peli päättynyt suomalaisen voittoon. Seppämestari Armas Björkqvist Tampereelta voitti Yvon Lartiguen Pariisista toisella pöydällä sisialaisessa pelissä. Juuri perustettu arvonimi kansallinen kirjeshakkimestari on myönnetty kahdeksalle pelaajalle. Heidän joukossaan on Armas Björkqvist.

Suomi—Ranska kirjeshakkimaaottelu alkoi maaliskuussa 35-miehisin joukkuein. Jokaisella pöydällä pelataan kaksi peliä vaihtovärein. Toisen pöydän pelissä siirrettiin seuraavasti:

Valkea: Armas Björqvist — Musta: M Yvon Lartigue. 1.e4 c5, 2.Rf3 d6, 3.d4 cxd4, 4.Rxd4 Rf6, 5.R.b3 Rc6, 6.Lg5 e6? (e5!), 7.Dd2 Le7, 8.0—0—0 0—0, 9.f4 e5, 10.Rf5 Lxf5, 11.exf5 Tc8, 12.Kb1 Rc4, 13.Ld3 Da5, 14.g4 Rf3? (d5!), 15. Dg2 Txc3?? (Rd4 olisi vielä hiukan auttanut, vaikka musta onkin tehnyt kaksi hukkasiirtoa), 16. Lxf6 Tfc8? (musta pelaa kuin syöttöä tammipelissä ja valkea jatkaa teurastusta), 17.Lxe7 T8c6?, 18.Dxf3 Ta3?, 19.bxa3 Dxa3, 20.Dd5! (siihen kaatui mustan viimeinen yritys), Tb6+, 21.Db3 Txb3, 22.axb3 ja musta luovutti.

Kansallisen kirjeshakkimestarin arvonimi on myönnetty Suomessa seuraaville: Armas Björkqvist (Tampere), Leo Hällström (Järvenpää), Usko Koskinen (Helsinki), Olavi Lampela (Pori), Göran Lågland (Kokkola), Reino Miettinen (Kotka), Erkki Nyström (Kajaani) ja Arno Sauso (Järvenpää).

Jouluposti ajoissa ulkomaille

Osoitemaa	Viimeistään			
	Paketit		Kirjelähetykset	
	maitse ja meritse	lentoteitse	maitse ja meritse	lentoteitse
Ruotsi	9. 12.	16. 12.	11. 12.	17. 12.
Norja (etelä)	8. 12.	15. 12.	11. 12.	16. 12.
Norja (pohjois)	4. 12.	9. 12.	10. 12.	15. 12.
Tanska	8. 12.	15. 12.	11. 12.	16. 12.
Saksa	4. 12.	11. 12.	10. 12.	15. 12.
Englanti	27. 11.	11. 12.	8. 12.	15. 12.
Muut Euroopan maat	27. 11.	10. 12.	4. 12.	15. 12.
USA (itä)	17. 11.	8. 12.	7. 11.	11. 12.
USA (länsi) ja Kanada	10. 11.	4. 12.	10. 11.	8. 12.
Muut maat	13. 10.	4. 12.	20. 10.	8. 12.

Pesäpallistit nousussa

Kanta-Tampellan pesäpallojoukkue voitti 1968 TUKIn B-sarjan mestaruuden ja nousi A-sarjaan. Siellä aloitettiin tasaisen varmasti viime vuonna ja kivuttiin jo neljänneksi tänä vuonna. A-sarjassa pelasi 12 joukkuetta.

Tässä on kanta-Tampellan pesäpallojoukkue kesällä 1970. Eturivissä vas. työntutkija Erkki Paasonen, insinööri Aimo Ala-Hannula, tarkastaja Erkki Lahtinen, teknikko Ilkka Åberg, takarivissä vas. teknikko Åke Kaarela, valunpuhdistaja Reino Vanhanen, insinööri Heikki Pääkkönen, teekkari Pekka Lehtonen, DI Antti Pokki, insinööri Leo Latonen ja joukkueen huoltaja varastonhoitaja Klas Mildh. Vanhanen ja Latonen ovat joukkueen pitkäaikaisimmat. Kuvasta puuttuvat valimotyöntekijä Seppo Rauhala ja mallipuuseppä Erkki Vepsä. — Onnittelut!

NÄIN TEHDÄÄN TEOLLISUUSFILMI

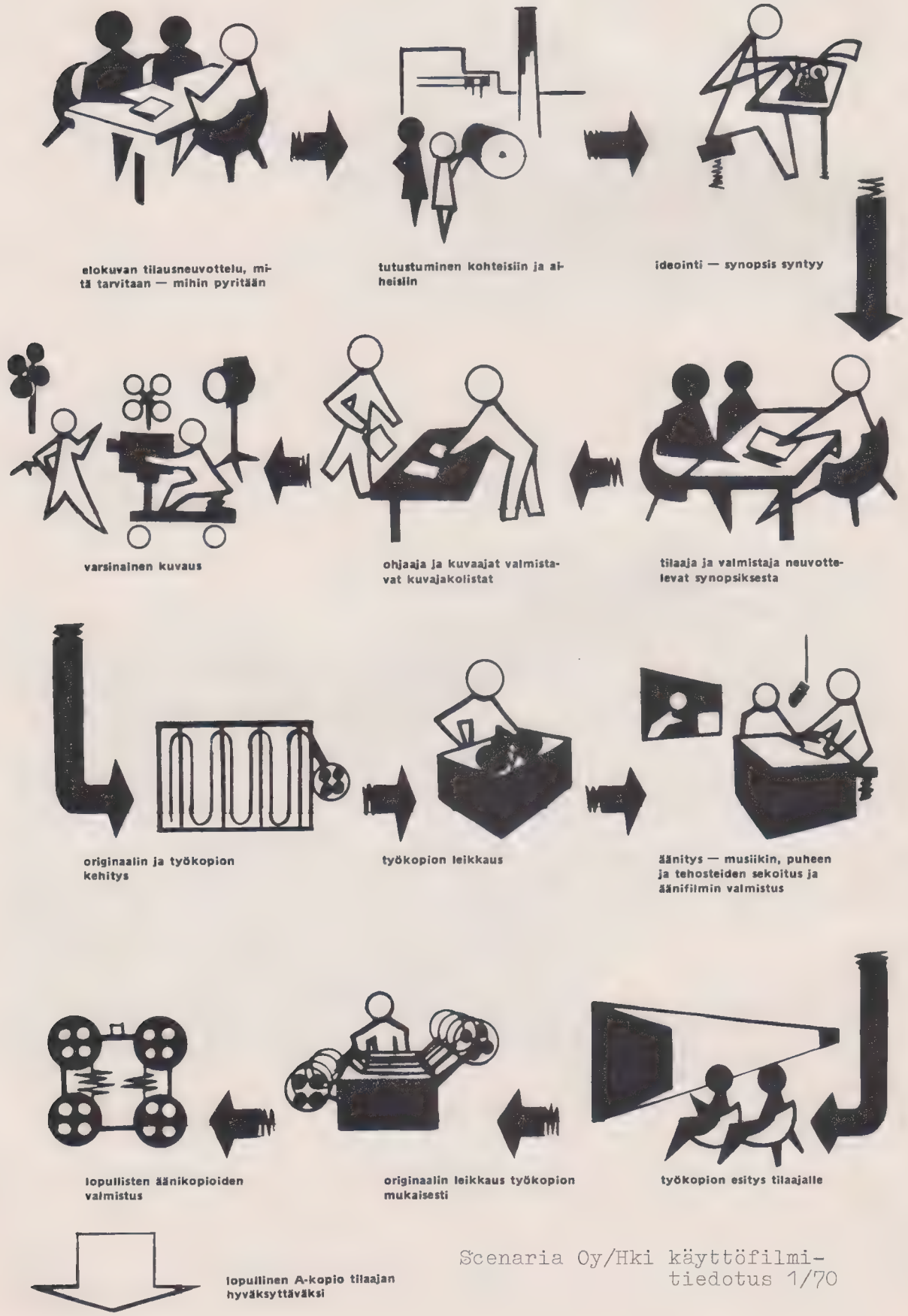

Scenaria Oy/Hki käyttöfilmitiedotus 1/70

KIITÄMME

Sydämelliset kiitokseni yhtiölle ja niille Lapinniemen työntekijöille, jotka niin arvokkaalla tavalla kunnioittivat edesmenneen mieheni Tyko Lindströmin muistoa.

Olga Lindström

Parhaimmat kiitokseni Lapinniemen korjauspajan ja viimeistämön työnjohdolle ja työntekijöille rahalahjasta.

Sylvi Pispa

Kiitämme sydämellisesti kaikkia, jotka monin eri tavoin kunnioititte rakkaamme Uno Ferdinand Mattssonin muistoa ja otitte osaa suruumme.

Omaiset

Kaikesta osakseni tulleesta ystävällisyydestä ja huomaavaisuudesta merkkipäivänäni esitän sydämelliset kiitokseni.

Ilmari Toppila

Merkkipäivääni muistaneiden taajaa joukkoa vilpittömästi hämmästellen kumarran nöyränä teille kiitokseni, raapaisten jalkaa.

Lennart Kihlström

Kiitän lämpimästi kaikkia niitä, jotka niin monin tavoin yllättivät minut mieluisasti ja esittivät minulle onnittelunsa ja huomaavaisuutensa merkkipäivänäni.

Allan Litma

50-vuotispäivänäni sain vastaanottaa monenlaisia ystävällisyyden ja huomaavaisuuden osoituksia, joista kaikista haluan näin sydämellisesti kiittää.

Erkki Wuolio

Kiitän Teitä, hyvät työtoverini miellyttävästä yhteistyöstä ja saamastani arvokkaasta lahjasta erotessani yhtiön palveluksesta.

Sinikka Laine

Sydämelliset kiitokset kaikille niille, jotka muistivat minua merkkipäivänäni 25. 8. -70.

Lauri Lehtonen

Uusi kirkkovuosi alkaa neljä viikkoa ennen jouluaattoa. Silloin vietetään 1. adventtia. Nyt se sattuu marraskuun 29. päivälle. Silloin lauletaan kirkoissamme kautta maan "Hoosiannaa".

Mitä hoosianna tarkoittaa?

"Hoosianna, siunattu olkoon Hän, joka tulee Herran nimeen! Siunattu olkoon isämme Daavidin valtakunta, joka tulee Hoosianna korkeuksissa!"

Mark. 11: 9—10

Yllä on Raamatun sana, johon hymni perustuu. Hoosianna on ylistystä, mutta samalla se on nöyrää palvovaa rukousta. Mitä siinä rukoilemme?

Hoosianna tarkoittaa: auta, pelasta, anna menestys ja siunaus. Luther selittää sitä näin: "Anna onnea ja menestystä tälle Daavidin pojalle hänen perustaessaan uuden valtakuntansa. Anna hänen siihen saapua Jumalan nimessä, niin että siitä tulisi siunattu ja että se vaurastuisi." Kun kansa lauloi Jeesukselle Hoosiannaa, se rukoili siunausta ja menestystä sekä hänelle että hänen valtakunnalleen.

Kiitokseni Tampellan Huolto ry:lle sekä työtovereilleni osakseni tulleesta huomaavaisuudesta jäädessäni eläkkeelle.

Lauri Lahtinen

Sydämelliset kiitokseni kaikille, jotka muistitte minua merkkipäivänäni.

Jorma Högman

Sydämellinen kiitokseni osakseni tulleesta huomaavaisuudesta merkkipäivänäni.

Valtteri Tilvis

Kiitokset parhaimmat Teille kaikille, jotka muistitte minua täyttäessäni 50 vuotta.

Reino Rajala

Parhaimmat kiitokseni kaikille, jotka muistivat minua jäädessäni eläkkeelle.

Elvi Mäkinen

Kiitämme sydämellisesti Tampellan Huolto ry:tä ja työtovereita, jotka muistivat meitä mieheni ja isämme poismenon johdosta ja olitte saattamassa häntä viimeisellä matkallaan.

Aino ja Pirjo Nieminen
Tuula Toimela

Sydämelliset kiitokseni kaikille Teille, jotka muistitte minua merkkipäivänäni.

Hilja Sivula

Sydämelliset kiitokset kaikille, jotka muistivat minua merkkipäivänäni 24. 9. 70.

Veikko Holappa

Vilpitön kiitokseni teille kaikille, jotka muistitte minua merkkipäivänäni.

Onni Martikainen

Sydämelliset kiitokseni Konepajakoulun henkilökunnalle ja oppilaille saamastani lahjasta merkkipäivänäni 24. 9. 1970.

Irja Korkeakoski

Parhaimmat kiitokseni kaikille, jotka muistivat minua täyttäessäni 60 v. 18. 9. 1970.

Lauri Rajala

Kiitän sydämestäni sekä työnantajaani että työtovereitani minulle osoitetusta huomoavaisuudesta täyttäessäni 60 v. 11. 10. 70.

Anna Nyström

Tamrockin koulutuspäivät

Yhteistyössä Mec-Rastorin kanssa Tamrock järjesti 18.—19. elokuuta ja 22.—23. syyskuuta esimies- ja budjettivastuussa oleville työntekijöilleen koulutuspäivät, joilta kuvamme. Luennoitsijoina olivat DI Erkki Pursiainen ja DI Pentti Kallio.

ONNITTELEMME!

85 v. 23. 11.
ent. vartija *Kalle Vihtori Niemelä*,
Tampellaan
3. 6. 21, eläkkeelle
1. 2. 59.

70 v. 22. 10.
eläkeläinen
Stefan Biryk,
Inkeroinen,
eläkkeelle
15. 12. 65

70 v. 22. 12
Eläkeläinen
Lyyli Mänttäri
Inkeroinen
Eläkkeelle
1. 1. 62

70 v. 20. 11.
ent. viilaaja *Einar August Tuhkanen*,
Tampellaan
27. 10. 24,
eläkkeelle
31. 12. 65

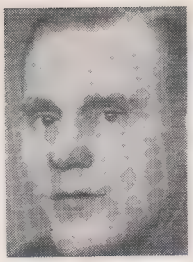

65 v. 18. 11.
puuseppä *Vilho Ilmari Jäppinen*,
Tampellaan
7. 6. 48

65 v. 24. 11.
siivooja *Ida Maria Virtanen*,
Tampellaan
13. 1. 50

60 v. 3. 11.
siivoojamies
Sulo Ahola
Inkeroinen
Tampellaan
11. 5. 51

60 v. 19. 12.
Ostopäälllikkö
Osmo Forsström
Inkeroinen
Tampellaan
16. 9. 45
(matkoilla)

60 v. 12. 11.
karstankäyttäjä
Toini Nieminen,
Lapinniemelle
31. 7. 56

60 v. 29. 12. käämikoneenkäyttäjä
Aino Salminen,
Lapinniemelle
6. 4. 37

60 v. 14. 12.
levyseppä
Kaarlo Sunell,
Tampellaan
16. 9. 46

60 v. 13. 12.
ent. levyseppä
Paavo Bernhard Turkia,
Tampellaan 14. 8. 37

60 v. 23. 12.
vartija
Uljas Tykki
Inkeroinen
Tampellaan
8. 5. 46

60 v. 23. 12.
trukinkulj.
Sulo Verho
Inkeroinen
Tampellaan
31. 8. 50

60 v. 28. 10. 70
työnjohtaja *Oiva Virtanen*
Tampellan metsäosastolle työnjohtajaksi 1. 5. 1940

50 v. 9. 12.
Eläkeläinen
Pentti Koso
Inkeroinen
Eläkkeelle
1. 3. 66

50 v. 25. 11.
Trukinkulj.
Helge Kossila
Inkeroinen
Tampellaan
8. 7. 46

50 v. 14. 12. 70.
Sorvaaja *Severi Kääriä*
Inkeroisissa vuoteen 1956, Tampellan Heinolan tehtailla 22. 8. 1960

85 vuotta

85 v. 20. 12. ent. rullaaja *Fanni Hakala*, Lapinniemelle 20. 1. 1905, eläkkeelle 15. 8. 49

75 vuotta

75 v. 27. 11. ent. konttorisiivooja *Olga Maria Pohja*, Tampellaan 27. 3. 39, eläkkeelle 28. 2. 62

70 vuotta

70 v. 11. 11. ent. sorvaaja *Erkki Niemi*, Lapinniemelle 10. 2. 27, eläkkeelle 1. 12. 65.

70 v. 13. 12. ent. kehrääjä *Taimi Lehtimäki*, Lapinniemelle 13. 8. 13, eläkkeelle 1. 1. 66

70 v. 16. 12. ent. rullaaja *Sigrid Mäkinen*, Lapinniemelle 10. 9. 18, eläkkeelle 1. 1. 66

70 v. 18. 11. ent. kehrääjä *Anna Lydia Vikman*, Tampellaan 8. 12. 20, eläkkeelle 30. 11. 65

65 vuotta

65 v. 22. 11. viilaaja-asentaja *Valeria Hietaranta*, Tampellaan 21. 7. 24

65 v. 17. 12. mallimaalari *Yrjö Einari Lehto*, Tampellaan 8. 9. 26

65 v. 4. 10. työnjohtaja *Martti Lommi*, Tampellaan 5. 8. 46

65 v. 10. 12. ent kehrääjä *Lea Johanna Perä*, Tampellaan 14. 4. 21, eläkkeelle 1. 1. 58

65 v. 27. 11. kehrääjä *Jenny Helminen*, Tampellaan 8. 1. 43

65 v. 15. 12. rullaaja *Emma Pauliina Saine*, Tampellaan 12. 7. 37

65 v. 8. 12. rullaaja *Saima Aliisa Halme*, Tampellaan 27. 3. 22

60 vuotta

60 v. 25. 11. ent. puolien puhdistaja *Ellen Nummela*, Lapinniemelle 4. 10. 37, eläkkeelle 1. 12. 67

60 v. 21. 12. kertaaja *Hanna Leivo*, Lapinniemelle 11. 8. 52

60 v. 28. 11. venytyskoneenhoitaja *Veera Marjatta Naskali*, Tampellaan 2. 2. 49

60 v. 4. 12. meistaaja *Villiam Pirttijoki*, Tampellaan 8. 6. 55

50 vuotta

50 v. 24. 11. kuljetustyöntekijä *Yrjö Nieminen*, Lapinniemelle 16. 5. 61

50 v. 14. 11. maalivarastonhoitaja *Klas Ludvig Mildh*, Tampellaan 3. 4. 67

50 v. 21. 11. käyttöpäällikkö *Martti Anton Laurila*, Tampellaan 27. 9. 61

50 v. 14. 11. peiteompelija *Hilma Kyllikki Lehtimäki*, Tampellaan 10. 10. 55

50 v. 11. 11. suunnittelija *Antti Martti O. Toivonen*, Tampellaan 1. 11. 68

50 v. 25. 11. kulj. päällikkö *Jouko Edvard Termonen*, Tampellaan 1. 11. 68

VAINAJIA

15. 8. -70 kuoli varastomies *Tyko William Lindström*. Hän oli syntynyt 13. 12. 1911 Tampereella, tullut Tampellaan 22. 5. 1934.

22. 8. 70 kuoli putkiasentaja esimies *Tapio Piispa*. Hän oli syntynyt 24. 12. 1924 Kirkkoniemellä, tullut Tampellaan 2. 2. 1956.

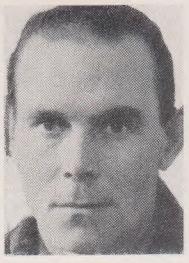

24. 9. -70 kuoli höyläääjä *Pentti Jorma Louhi*. Hän oli syntynyt 11. 7. -09 Tampereella, tullut Tampellaan 4. 2. -52.

22. 8. -70 kuoli ent. kehrääjä *Amanda Sofia Hara*. Hän oli syntynyt 19. 5. 1896 Kiikassa, tullut Tampellaan 23. 11. 1922, eläkkeelle 1. 2. -51.

22. 6. -70 kuoli ent. kutoja *Jenny Matilda Hellman*. Hän oli syntynyt 10. 12. 1890 Tampereella, tullut Tampellaan 27. 7. 1905, eläkkeelle 1. 7. -53.

22. 8. -70 kuoli ent. laitosmies *Juho Anselmi Leppäkoski*. Hän oli syntynyt 22. 8. 1901 Huittisissa, tullut Tampellaan 1. 7. 1930, eläkkeelle 31. 8. -66.

14. 9. -70 kuoli ent. sorvaaja *Arvo Johannes Lumio*. Hän oli syntynyt 29. 5. 1891 Viljakkalassa, tullut Tampellaan 16. 9. 1911, eläkkeelle 1. 8. -61.

17. 8. -70 kuoli ent. valaja *Uno Ferdinand Mattsson*. Hän oli syntynyt 2. 4. 1894 Tampereella, tullut Tampellaan 19. 11. 1942, eläkkeelle 29. 6. -63.

11. 7. -70 kuoli ent. puristinmies *Arvo Ilmari Nieminen*. Hän oli syntynyt 30. 3. 1918 Sääksmäellä, tullut Tampellaan 25. 9. 1951, eläkkeelle 2. 7. -70.

17. 8. 70 kuoli ent. suunnittelija *Allan Walfrid Nironen*. Hän oli syntynyt 25. 1. 1881 Tampereella, tullut Tampellaan 15. 10. 1908, eläkkeelle 31. 12. -53.

10. 8. 1970 kuoli sorvaaja *Kauko Matias Virtanen*. Hän oli syntynyt 9. 12. 1913 Jämsässä, tullut Tampellaan 26. 11. -40.

27. 9. -70 kuoli eläkeläinen *Eeti Emil Holma*. Hän oli syntynyt 3. 3. 1901 Hämeenkyrössä, tullut Tampellaan 7. 3. -35, eläkkeelle 1. 8. -65.

Insinöörejä Saksasta

Länsisaksalaisia rautatieinsinöörejä vieraili Tampellan konepajalla syyskuun lopulla. Vieraita oli 40 henkeä. Heidät otti vastaan konepajan moottoriosaston johtaja DI Georg Muselius muassaan DI Halla-Seppälä ja ins. Maijala. Kuvassa vieraat vasta saapuneina Tampellaan.

Kuvassa oik. DI Halla-Seppälä, VM Wuolio, DI Pantzar, ins. Maijala ja DI Muselius sekä vieraat, joita johti VR:n DI Vuokko, kuvassa äärimmäisenä vasemmalla.

Harvinainen ilmiö avaruudessa

Tähtitieteilijät seuraavat parhaillaan uuden planeettajärjestelmän syntyä 5 000 valovuoden päässä, sanoi Manchesterin yliopiston tähtitieteen professori Zdenek Kopal äskettäin.

Tiedemiehet voivat nyt ensimmäistä kertaa seurata oman aurinkokuntamme kaltaisen järjestelmän muodostumista. Uusien planeettojen on havaittu kehittyvän aurinkoa 20 kertaa suuremman tähden ympärille. Kyseessä olevaa tähteä, joka tunnetaan luetteloissa Auriga-tähdistön Epsilon-tähtenä, kiertää noin kuuden miljardin kilometrin levyinen puolittain läpinäkyvä kiekko, jonka optiset ominiasuudet osoittavat, että se on muodostunut suhteellisen suurista kiinteistä osasista. Monet ovat jo pienten planeettojen kokoisia.

Professori Kopalin sanojen mukaan tutkimus osoittaa vastoin aikaisempaa luuloa, että planeettojen synty on harvinainen tapahtuma.

Yleensä ajatellaan, että planeetat ovat yleisiä, mistä syystä älykkääksi nimitettävät elämänmuodot olisivat melko tavallisia.

Tähtitieteilijöiden havaitseman kiekon lämpötila oli hämmästyttävä, sillä useimpien planeettateorioiden mukaan kiertotähden muodostumiseen tarvittavat ainekset ovat paljon tätä kuumempia. Renkaan lämpötilaksi havaittiin vain noin 500 Kelvin-astetta = 226 astetta Celsiusta, mikä on suunnilleen auringon valaiseman kuun puolen lämpötila.

Valo muuten kulkee 300 000 km sekunnissa. Sen pystyi ensimmäisenä mittaamaan ja toteamaan tanskalainen tähtitieteilijä Römer v. 1675. Vielä hänen aikanaan otaksuttiin, ettei valolta ylimalkaan lainkaan kulunut aikaa etenemiseen. Mutta Römer oli järjestelmällisesti tutkiessaan Jupiterin kuiden pimennyksiä niiden joutuessa planeetan taakse havainnut eräitä jaksollisia poikkeuksia, jotka ilmeisesti riippuivat siitä, miten Jupiterin ja Maan välimatka vaihteli Maan kiertäessä aurinkoa. Erotuksen hän selitti otaksumalla, että valon nopeus oli äärellinen. Hän määritti valon nopeudeksi 300 000 km sekunnissa. Se pätee tänään.

Muuten — valovuosi on = kiintotähtiastronomiassa tavallinen pituusyksikkö — se välimatka — jonka kulkeakseen valo tarvitsee yhden vuoden — noin 9,5 biljoonaa kilometriä. 3 1/2 valovuotta on yhtä kuin 1 parsee, jota myös käytetään pituusyksikkönä kiintotähtiastronomiassa.

Nyt kunto-liikuntaan!

Tampereella naiset vuorossa Saukkolassa keskiviikkoisin klo 19—20 klo 19.00—20.30. Rouva Tuula Kivistö ohjaa.

Tampereella miehet Tampellan urheilutalossa keskiviikkoisin klo 16.00—18.00. Työnjohtaja Pentti Asikainen ohjaa.

Mukaan — siitä vaan!

Tampella tänään

Oy Tampella Ab:n henkilökunta- ja tiedotuslehti
Julkaisija: Oy Tampella Ab Tampere
26. vuosikerta

Toimitusneuvosto:

puheenjohtaja vuorineuvos	J Nykopp
varatoimitusjohtaja	N Björklund
varatoimitusjohtaja	C-E Forss
johtaja	S Kihlman
johtaja	H Klemetti
johtaja	K Sandsund
sosiaalineuvos	A Tienari

Toimituskunta:

	vastaava toimittaja	E Wuolio
	toimitussihteeri	R Seppälä
Heinola	os.päällikkö	O Linnakko
Inkeroinen	YM	K Hernesaho
	tekn. lis.	A Kärnä
	metsänhoitaja	J Teerisuo
Konepaja	insinööri	P Autero
	työntutkimuspäällikkö	T Leppälä
Lapinniemi	os. päällikkö	M Malminen
	konttoripäällikkö	O Näsi
	DI	S Örn
Pellavatehdas	DE	M Molin
	apulaisjohtaja	A Vikkula

Osoitemuutosten yhteydessä on ilmoitettava aina sekä uusi että vanha osoite.

Lehtemme seuraavaan numeroon tarkoitettujen kirjoitusten ja kuvien tulee olla lehden toimituksessa 15. 11. 70 mennessä.

Lehdessämme julkaistut kirjoitukset edustavat kirjoittajainsa omia mielipiteitä eikä niiden siten tarvitse aina vastata Oy Tampella Ab:n kantaa.

Lehden kirjoitukset ovat mielihyvin lainattavissa kunhan lähde mainitaan.

Tampere 1970 Tampereen Kirjapaino-Oy

Aaltopahvimme valloittaa.
Laidasta laitaan.
Kaikilla aloilla.

Tampella

Menestys seuraa menestystä. Kuljetusten ja varastoinnin parhaan tuen tarjoaa aaltopahvipakkauksemme. Sen valmistuksessa käytetään kuuluisaa Tampellan flutingkartonkia, joka aikaansaa pakkausten suuren kantokyvyn ja ryhdikkyyden. Aaltopahvipakkaus on meidän alaamme. Rakenne- ja ulkoasusuunnittelijamme ovat Teidän käytettävissänne. Pistäkää pakkauksemme markkinoimaan tuotteitanne

Piirimyyntikonttorit: Helsinki 647 114, Tampere 30 050, Vaasa 12 409, Turku 330 231 ja 331 755 Konttori: Inkeroinen 951-56 781

Oy Tampella Ab
Tambox
Tehtaat

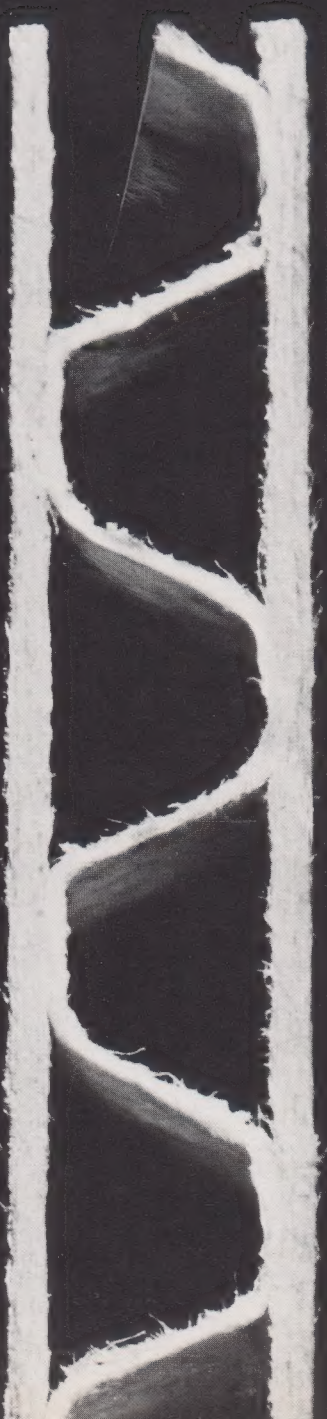

TA-TA
KALEVA /16
TEISKONT 21 C 24
LAURILA ANTTI